

S.D. College

BARNALA
(NAAC ACCREDITED)

The
Stream
2022-23

Editor-in-Chief
Nirmal Gupta

Editorial Board

Our Founder President

Dr. Raghubir Parkash Ji (1906-1997)

A Pious soul, Educationist, A dynamic Philanthropist who fostered the S.D. Educational Institutions at the Nascent stage

Our Founder Executive Member

Pandit Anand Sarup Ji (1917-1987)

A venerable Luminary who parented the S.D. Institutions inimitably when it needed care, support and protection

S.D. College Barnala was established in the year 1956. Now it has completed its glorious 67 years. It is being run by **S.D. College Educational Society (Regd.) Barnala**. The institution has emerged as a major platform in the field of education for the Malwa belt which was earlier an educationally backward zone. The foundation of this society was laid under the guidance of **Dr. Rabhubir Parkash**, a multifaceted personality and a philanthropist of his time. It is quite essential to refer to founder member **Sh. Anand Sarup** who worked meticulously along with numerous other famed personalities for the systematic development and growth of the institution. The society has earned a distinctive place in the educational arena as our students have won laurels in the academic as well as Co-curricular activities. Our alumni have excelled in various fields like judiciary, civil services, education, sports and medical services. The society aims at making students better human beings and encouraging professional growth of our budding geniuses.

Governing Body S.D College Educational Society (Regd.) Barnala

1. Dr. Aneesh Parkash	President	7. Dr. Bhushan Bansal	Member
2. Sh. Naresh Kumar Singla (Advocate)	Vice President	8. Dr. Achhru Ram Bansal	Member
3. Sh. Jatinder Nath Sharma (Advocate)	General Secretary	9. Dr. Bhagwan Dass	Member
4. Prof. Hardial Singh Attri (Retd. Principal S.D. College, Barnala)	Member/Director	10. Sh. Jatinder Singla (Advocate)	Member
5. Dr. Mukand Lal Bansal (Retd. Principal, S.D. College, Barnala)	Finance Secretary	11. Dr. Ramesh Kumar Garg	Member
6. Dr. Karan Sharma	Joint Secretary	12. Sh. Mahesh Kumar Garg	Member
		13. Sh. Rahul Kumar Attri	Member
		14. Sh. Bhushan Kumar	Member
		15. Sh. Vikas Kumar Bansal	Member
		16. Pt. Om Parkash	Member

S.D. Institutions Run by the Society

S.D. College	Barnala
S.D. College of Pharmacy	Barnala
S.D. College of D. Pharmacy	Barnala
S.D. College of Education	Barnala
Dr. Raghubir Parkash S.D. Sr. Sec. School	Barnala

Dr. Vidya Sagar

Sh. Prithi Chand

Sh. Hari Chand

Sh. Ravinder Gargi

Sh. Sham Lal

Sh. Ram Swroop Bansal

Sh. Mohinder Kumar Bansal

All these members have established the glorious tradition of this great institute which has produced students of substance equipped with knowledge and character. With these members nurturing the college lovingly and firmly the college has bloomed to its present pristine glory as the premier institution of the area. The void created by their departure can never be filled. Their memory will be cherished by the members of the Managing Committee, Principal, Staff and students of S.D. College Barnala.

Sh. Satpal Jindal

Sh. Om Parkash

Sh. Kundan Lal

Sh. Raj Kumar

Sh. Major Dr. Lal Chand Aggarwal

संदेश

प्रिय विद्यार्थियों,

विद्यार्थियों का जीवन सदैव ही संघर्ष भरा होता है मगर जो छात्र संघर्ष का दामन नहीं छोड़ता वह एक दिन अपनी मंजिल तक पहुँच ही जाता है। लेकिन अपने लक्ष्य को पाने का एक ही मूल मंत्र है, वो है कड़ी मेहनत। जैसा कि कहा जाता है कि “मेहनत इतनी खामोशी से करो कि आपकी सफलता शोर मचा दे”।

स्वामी विवेकानंद जी कहते हैं कि “अपने जीवन का एक लक्ष्य निर्धारित करो और सभी अन्य विचार अपने मन से निकाल दो यही आपकी सफलता की कुंजी है”।

अपने इरादे बूँद करने के लिए साहित्य बहुत बड़ा स्तंभ है। अगर आप साहित्य पढ़ते हो तो आप जीवन की कठिन से कठिन परिस्थितियों में भी अड़ोल रहते हों क्योंकि साहित्य के माध्यम से हम विश्व के महान व्यक्तियों के संघर्षमय जीवन को जानते समझते हैं जो हमें हमेशा आगे बढ़ने के लिए प्रेरित करते हैं।

मेरे लिए यह अत्यन्त प्रसन्नता की बात रहती है कि हमारा कॉलेज आपको अनेक माध्यमों से साहित्य की लगन लगाने के लिए अनेक प्रयास करता है। उसका एक रूप हमारे कॉलेज की पत्रिका है ‘द स्ट्रीम’। यह आपको आपकी प्रतिभा को निखारने के लिए अवसर प्रदान करती है और आपको साहित्य सर्जना के लिए उत्साहित करती है। हर बार की तरह मैं इस पत्रिका के लिए आप सभी को हार्दिक शुभकामनाएं देता हूँ।

आपके उज्ज्वल भविष्य की मंगलकामनाओं के साथ आपका अपना।

डॉ. अनीश प्रकाश (प्रधान)
एस.डी. कॉलेज शिक्षण संस्थाएं
बरनाला

ਅਜੀਜ਼ ਵਿਦਿਆਰਥੀਓ,

ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਹਿਸਾਸ ਨੇ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਭ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦਾ ਇਛੁੱਕ ਹਾਂ। ਕਾਲਜ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਦ ਸਟਰੀਮ' ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਅਕਸ ਵੀ ਇਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਰਾਹੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉੱਭਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ, ਚੰਗੀ ਉਸਾਰੂ ਸੋਚ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਨੇਕੀ ਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਵਰਗੇ ਪੱਖਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀਏ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਸਫ਼ਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਦੇ ਚੰਗੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਸਫ਼ਲ ਨੇਕ ਇਨਸਾਨ ਵੀ ਬਣ ਸਕੋ। ਬੜੀ ਦੁਖਦਾਇਕ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਸਮਾਜ ਕਲਿਆਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਬਾਰੇ ਨਾ ਸੋਚਦੀ ਹੋਈ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅੰਨ੍ਹੇਯੁੱਗ ਵਿਚ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਪੱਖ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਲਿਖਣ-ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸਾਂਝ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ। ਬੱਚਿਓ, ਸਾਹਿਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਮਾਤੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੀ ਹੋ, ਪਰ ਲਿਖਣਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸੇਧ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਲੇਬਸ 'ਚੋਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣੀ 'ਅਸਲ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣਾ ਹੈ।' ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ Anna Quindlen ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ:

"Books are the plane, and the train, and the road. They are the destination, and the journey. They are home."

ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਭ ਦੀਆਂ ਕਿਰਤਾਂ ਇਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਇਹ ਉਪਰਾਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਛੁਪੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਕਲਾਵਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਹਨ। ਕਲਮ ਰਾਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਹੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਯੋਗਦਾਨ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦੇ ਕੇ ਜਾਈਏ। ਇਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਅੱਗੇ ਅਨੇਕਾਂ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਨਜਿੱਠੋਗੇ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਨੇਕ ਗੁਣ ਹੋਣ, ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਂਘ ਹੋਵੇ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਜਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬਦਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਰਾਹੀਂ ਜਿਹੜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਵਲੋਂ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪ੍ਰਤੀ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਵਤੀਰੇ ਵਾਲਾ ਉਸਾਰੂ ਤੇ ਸਿਆਣਾ ਕਦਮ ਹੈ। ਇਹ ਕਦਮ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈਣ ਦੀ ਅਲਾਮਤ ਤੋਂ ਬਚਾਈ ਰੱਖੇਗਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਗਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗੀ :

ਮਨ ਤੂੰ ਜੋਤ ਸਰੂਪ ਹੈ।

ਆਪਣਾ ਮੂਲ ਪਛਾਣੁ ॥

ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤਬਹੁਤ ਵਧਾਈ। ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਚੰਗੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨੇਕਨਾਮੀ ਖੱਟੋਗੇ। ਤੁਹਾਡੇ ਚੰਗੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਦਿਲੋਂ ਦੁਆਵਾਂ.....।

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ

ਜਤਿੰਦਰ ਨਾਥ ਸ਼ਰਮਾ

ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ

ਐੱਸ.ਡੀ.ਕਾਲਜ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਬਰਨਾਲਾ।

ਪਿਆਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਓ

ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਾਡੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਦ ਸਟਰੀਮ' ਰਾਹੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਦੇ ਸਫਰ ਸਨਮੁਖ ਹੋਇਆਂ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਰਾਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਅਰਥਾਂ 'ਚ ਢਾਲ ਕੇ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦਾ ਰਸਤਾ ਵੀ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਉਸ ਰਸਤੇ ਉੱਤੇ ਤੁਰਨ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਸਾਡੇ ਕਦਮ ਗੁਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਅਤੇ ਹਰ ਔਖੇ ਰਸਤਿਆਂ ਉੱਤੇ ਤੁਰਨ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਕਾਲਜ ਦਾ ਇਹ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਂਝਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੋਚ, ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਤੇ ਸਿਆਣਪ ਵੀ ਝਲਕਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਦੀ ਫਿਕਰ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਸਾਹਿਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਹਾਲਾਤ ਵੀ ਇਹੋ ਜਹੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਿਆਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਓ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਧਾਰ ਕੇ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਉਪਰ ਆਪਣੇ ਸੁਨਹਿਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਮਰਹਮ ਲਾਈ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਫ਼ਰਜ਼ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਚੰਗੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਂਘ ਨੂੰ ਉਤਪੰਨ ਕਰਦੇ ਰਹੀਏ। ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਆਉਣਗੀਆਂ, ਅਨੇਕਾਂ ਹਾਲਾਤ ਤੁਹਾਡੇ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਜਕੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਹੌਸਲੇ ਨਾਲ ਤੁਰਦੇ ਰਹੋਗੇ ਤਾਂ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਮਾਜ ਉਭਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਕਲਾ, ਤੁਹਾਡਾ ਹੁਨਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਰਾਹ ਦੁਸੇਰਾ ਬਣੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਕਲਮ, ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਆਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕੈਨਵਸ ਉੱਤੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਬਣਾ ਸਕਣ।

ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਅੱਤਰੀ

ਡਾਇਰੈਕਟਰ

ਐੱਸ.ਡੀ.ਕਾਲਜ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ

ਬਰਨਾਲਾ

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ.....

ਪਿਆਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਓ,

ਗੁਲਦਸਤਾ ਭਾਵੇਂ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਚੰਗੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ, ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਹਿਕ ਭਰਪੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੁੱਲਾਂ ਚ ਖਿੜਨ ਦਾ ਹੁਨਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੰਗੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਚੰਗੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ 'ਚ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਨਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ ਰੌਸ਼ਨੀ ਭਰਪੂਰ ਹੁਨਰ ਨੂੰ 'ਦ ਸਟਰੀਮ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਰਗੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਬਗੀਚੇ ਰਾਹੀਂ ਵੇਖਣਾ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਐਸ ਡੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਯਤਨ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਪ੍ਰਤਿਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰ ਕੇ ਇਸ ਸਟਰੀਮ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਲੱਖਣ ਕਲਮੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਹੈ। ਐਸ ਡੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਰੌਣਕ ਮੇਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਦੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਵਿਦਿਅਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬੜੇ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪਿਆਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਓ ਤੁਸੀਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਿਰਜਕ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਮਿਟਾ ਕੇ ਬਰਾਬਰਤਾ, ਚੇਤਨਤਾ, ਉਸਾਰੂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਮਈ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਉੱਚਾ ਸੁੱਚਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਮਨੁੱਖੀ ਵਰਤਾਰੇ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਸਾਡਾ ਪਰਮ ਕਰਤੱਵ ਹੈ। ਇਹੀ ਪਰਮ ਕਰਤੱਵ ਤੁਹਾਡੀ ਕਲਮ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਚੋਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਸਮਾਜ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਤ ਹੀ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਗਿਆਨ ਵਧਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਦਾ ਹੈ। 'ਦ ਸਟਰੀਮ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵੀ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਉਚੇਚਾ ਯਤਨ ਹੈ।

ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ ਚੰਗੇ ਇਨਸਾਨੀ ਗੁਣ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਨਸਾਨੀ ਗੁਣ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਰਚਨਾਵਾਂ ਚੋਂ ਬਾਖੂਬੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ 'ਦ ਸਟਰੀਮ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਹੋ ਕਹਾਂਗੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਗਿਆਨ ਦੀ ਦੇਹਲੀ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇਗਾ, ਉਸਦਾ ਭਵਿੱਖ ਰੌਸ਼ਨੀਆਂ ਭਰਪੂਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਮੇਰੀ ਕਾਮਨਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਹੋਣਹਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਰਹਿਣ, ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਅਤੇ ਰੌਸ਼ਨ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਨ।

ਡਾ. ਰਮਾ ਸ਼ਰਮਾ
ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ

From the Editor-in-Chief

*There are no secrets to success. It is the result of preparation,
hard work and learning from failure.*
Colin Powell

Dear students,

I have travelled a long path of thirty-eight years with all of you and it's not easy for me to pen down my last message on the pages of 'The Stream'. I am not writing any emotional message but putting forward some valuable experiences of my long journey to guide you on your journey ahead. Many of the students enter the college with all sorts of dreams, talent and much more but those who recognise their potential ever succeed. So, 'Know yourself'. Life is full of opportunities but it's never a smooth walk. Rather, it's full of challenges. If sometimes, one lags behind while playing his/her innings, one should not fall into the ditch of disappointment. Keep moving on, no matter what the situation is. Take 'Chandrayaan 3' launching project. Today, the whole world is ringing happy bells into the space for the successful landing of Chandrayaan 3 on the surface of the moon. Four years ago, it was an agonising experience of so near and yet so far as Chandrayaan 2's lander 'Vikram' had crashed into the lunar surface minutes before the scheduled touch down. How can we deny that failures are the pillars to success. Chandrayaan 2's orbiter played a key role in easing the journey of Chandrayaan 3. Its message 'Welcome Buddy' gladdened the whole nation.

Dear students, 'The Stream' is a humble initiative to set the buddy minds free, allowing them to roam free in the realm of imagination and experience to create a world of beauty in words. The students have put forth their ideas and thoughts that are too deep to be expressed and too strong to be suppressed. We are sure, the hard work and sustained efforts and innovative ideas exhibited by our young buddies will surely stir the minds of the readers and take them into the surreal world of unalloyed joy and pleasure.

I feel elated and blessed that fifteen years ago, I dipped my oars in the turbulent flow of 'The Stream' as Editor-in-Chief and have sailed through it up to my retirement placing this final issue of 'The Stream' before you, though 'The Stream' will continue its flow and voyage with the active contribution and support of our young buddy writers.

Before bidding farewell to you, I take this opportunity to express my heartfelt gratitude to our honourable management and respected Principal for entrusting me with the responsibility of the Chief Editor of this magazine. I would also like to thank the staff editors, student editors and all those who are associated with the compilation of 'The Stream'. I also recognise the enthusiasm of our students. I extol the uphill struggle of those who have worked together as a team to make this present issue a reality.

I look forward to a twinkle in your eyes and a smile on your faces while skimming through the pages of this magazine.

Bidding Adieu.....

Nirmal Gupta
Vice Principal

दूर्गा अष्टमी

भंडारा

ਪੰਜਾਬੀ ਸੈਕਸ਼ਨ

ਦ
ਸਵੀਮ

2022-23

ਅਧਿਆਪਕ ਸੰਪਾਦਕ
ਪ੍ਰੋ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ

—❖—
ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਪਾਦਕ
ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਬੀ.ਏ.-III
ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ, ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ-II

ਅਧਿਆਪਕ ਸੰਪਾਦਕੀ

ਹਰ ਵਾਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗਾ ਸਾਹਿਤਕ ਗੁਲਦਸਤਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਲੈ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਾਂ। ‘ਦ ਸਟਰੀਮ’ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਇੱਕ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਖਿਆਲ ਵੱਡੇ ਅਰਥਾਂ ‘ਚ ਢਲ ਕੇ ਸਾਡੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਰਜ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਸ. ਡੀ. ਕਾਲਜ ਬਰਨਾਲਾ ਵੀ ਆਪਣੀ ਵਿਦਿਅਕ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਰੌਸ਼ਨੀਆਂ ਹੋਰਨਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਤਪਰ ਹਨ।

ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਵੇਂ ਕਦਮਾਂ ‘ਚ ਤੇਜ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਮਰੱਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਚਾਹਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਅਜਮਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪੂਰੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹੁਨਰ ‘ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਦਿਮਾਗ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਮਨ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਹੁਨਰ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਅੱਖਰਾਂ ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾ ਕੇ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਤੌਰ ਨਾਲ ‘ਦ ਸਟਰੀਮ’ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ‘ਚ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਮਹਿਕ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਬੜੇ ਚੰਗੇ ਅਰਥ ਪੈਲਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅੰਦਰ ਸਾਹਿਤਕ ਸੂਝ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੀ ਪਿਉਂਦ ਇਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਚ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕਲਮ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ‘ਚ ਫੜਿਆ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ‘ਚੋਂ ਨਿਕਲੇ

ਸ਼ਬਦ ਜਦੋਂ ਸਾਹਿਤਕ ਫੁਲਵਾੜੀ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੇ ਫੁੱਲ ਬਣਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਜਿਉਂਦੀ ਜਾਗਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਉਭਰਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਰੁਚੀ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ‘ਦ ਸਟਰੀਮ’ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਪਰਾਲਾ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹਾਲਤਾਂ ‘ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਹੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਤਾਰਾਂ ‘ਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਵਿਲੱਖਣ ਸਖਸੀਅਤ ਬਣਨ ਦੀ ਚੇਸ਼ਠਾ ਕਰਨ।

ਕਾਲਜ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਇਕ ਨਵੇਂ ਅਨੁਭਵ, ਨਵੇਂ ਅਹਿਸਾਸ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਦਾ ਸਫਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਾਠਕ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਲਾਘਾ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਹਿਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣਾ ਹੁਨਰ ਅਜਮਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ‘ਤੇ ਹਨ।

ਜਿਥੇ ਕਲਾ ਹੋਵੇ ਉਥੇ ਸੱਚਾਈ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਫੈਲਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਰਾਹ ਦੁਸੇਰਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਲਾ ‘ਦ ਸਟਰੀਮ’ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਬਣੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਸਿਰਫ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣੀਆਂ, ਸਗੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਵੀ ਸਿਰਜਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਲੈ ਕੇ ਆਈਆਂ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਇਹੀ ਦੁਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਹੁਨਰ, ਚੇਸ਼ਠਾ ਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਣੀ ਹੋ ਕੇ ਚੱਲਣ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਦਿਨ ਦੁੱਗਣੀ ਰਾਤ ਚੌਗੁਣੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ। ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸ਼ਾਹ ਅਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਜੀਵੋ।

**ਪ੍ਰੋ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ**

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਪਾਦਕ

ਅਸੀਂ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਾਹਿਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਤੁਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਡਿਗਰੀ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੀ ਪੌੜੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਹੁਨਰ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਤਹਿ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਹੁਨਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ। ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਹਿਤਕ ਪਿੜ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦਾ ਹੱਲ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਕੂਨ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਸਕੂਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ।

ਜਨਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਨਾਲ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਤੁਰਨਾ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਹੁਣ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤਕ ਖੇਤਰ ਵੱਲ ਤੁਰਨਾ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਮਨ ਲਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਸੋਚਦੇ ਸੀ ਕਿ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਤੇ ਡਿਗਰੀ ਹੀ ਸਾਡੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਸਗੋਂ ਲਿਖਣ ਲਈ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੰਗੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਅਹਿਸਾਸ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤਹਿ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੰਗੇ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਅਰਥ ਸਾਡੀ ਕਲਮ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤਹਿ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਚ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲੇਖਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਪਰੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਜਿਉਣਾ ਹੈ, ਸਮਾਜ 'ਚ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਰਾਹਾਂ ਉੱਤੇ ਤੁਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਕਲਾਸਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਜੋ ਨਵਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ, ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਲਿਖਣਾ।

ਸਾਡੇ ਲਈ ਬੜੇ ਮਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਐਸ ਡੀ ਕਾਲਜ, ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਾਂ ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ

ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਐਸ ਡੀ ਕਾਲਜ, ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ 'ਦ ਸਟਰੀਮ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ।

ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਸਾਡੀ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਐਸ ਡੀ ਕਾਲਜ ਵੱਲੋਂ 'ਦ ਸਟਰੀਮ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਸਿਫ਼ਤ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਆਖੀਰ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮਾਣਯੋਗ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰੋ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ, ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਬਣਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸ਼ਰਮਾ

ਬੀ. ਏ. III

ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ

ਐਮ. ਏ. II ਪੰਜਾਬੀ

ਗਜ਼ਲ

ਮੌਤ ਦੀਆਂ ਥੋਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਜੰਗ ਹੈ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਯਾਰੋ ਇਹ ਕੈਸਾ ਢੰਗ ਹੈ।

ਬਣ ਰਹੀ ਤਸਵੀਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਕਿਹੋ ਜਹੀ,

ਨਾ ਉਹਦੇ 'ਚ ਮੁਸਕਾਨ, ਨਾ ਕੋਈ ਰੰਗ ਹੈ।

ਪੱਤਝੜ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿਓ ਕਿ ਤੂੰ ਚਲੀ ਜਾ,

ਮੇਰੀ ਸੂਰਤ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਬਹਾਰਾਂ ਸੰਗ ਹੈ।

ਨਾ ਮੌਸਮ ਦਾ ਗੁਨਾਹ, ਨਾ ਰੁੱਤ ਦਾ ਕਸੂਰ,

ਇਹ ਤਾਂ ਲੋਹੇ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜੰਗ ਹੈ।

ਕਾਲੀ ਰਾਤ ਦਾ ਕੀ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਹੁਣ,

ਮਨ ਦੇ ਚਿਰਾਗਾਂ 'ਚ ਰੌਸ਼ਨ ਹਰ ਅੰਗ ਹੈ।

ਉਡਾਣ ਵੀ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਸੀਂ ਪੰਛੀ ਵੀ ਦੇਵਾਂਗੇ,

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਖੇ ਆਕਾਸ਼ ਬੜਾ ਤੰਗ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਦੇ ਤੂਫਾਨ ਮੇਰੇ, ਹਵਾਵਾਂ ਵੀ ਮੇਰੀਆਂ,

ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਥੱਲੇ ਵਿਛਿਆ ਰੇਤਾ ਬੜਾ ਦੰਗ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ

ਗਜ਼ਲ

ਕਰਮ ਕਰੀ ਚੱਲ ਚੰਗਾ,
ਬੋਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਦਾ,
ਤੈਨੂੰ ਸੁੱਟਣੇ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ
ਬੜਿਆਂ ਨੇ ਲਾਉਣਾ ਏ।

ਕਰ ਮਿਹਨਤ ਤੂੰ ਰੱਜ,
ਸਿੱਖ ਜਿਉਣ ਦਾ ਤੂੰ ਚੱਜ,
ਜੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਆਪਣਾ,
ਨਾਮ ਚਮਕਾਉਣਾ ਏ।

ਲਿਖੀ ਝੂਠ ਨਾ ਤੂੰ ਮੀਤ,
ਜਿਹੜੇ ਲਿਖਣੇ ਤੂੰ ਗੀਤ,
ਰਹੀ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚ ਜਿੰਨੇ,
ਵਾਰ ਤੂੰ ਗਾਉਣਾ ਏ।

ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਤੂੰ ਕਰੀ,
ਐਵੇਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਨਾ ਡਰੀ,
ਕਈ ਧਰਮ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੇ,
ਤੈਨੂੰ ਆ ਡਰਾਉਣਾ ਏ।
ਤੈਨੂੰ ਸੁੱਟਣੇ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ,
ਬੜਿਆਂ ਨੇ ਲਾਉਣਾ ਏ।

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸ਼ਰਮਾ
ਬੀ. ਏ. III

ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਉਡੀਕ

ਫੱਗਣ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਖਿੜਦਾ ਦਿਨ ਸੀ। ਬੰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪਤਨੀ ਪ੍ਰੀਤੋ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਵੇਰ ਦਾ ਚੁੱਲ੍ਹਾ-ਚੌਂਕਾ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਉੱਤੇ ਧਰੀ ਚਾਹ ਥੱਲ੍ਹੇ ਬਲਦੇ ਗੋਹਿਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਬੰਤੋ ਨੂੰ ਬੋਲਦੀ ਹੈ ਕਿ “ਅੱਜ ਤਾਂ ਚਾਰ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾ ਫੋਨ ਹੀ ਨੀ ਆਇਆ (ਸੁਰਿੰਦਰ ਉਹਨਾ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਪੁੱਤਰ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ-ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ)। ਇਸ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ, ਉਹਨੂੰ ਵਿਹਲ ਹੀ ਮਸਾਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਔਖਿਆਂ ਹੀ ਸਮਾਂ ਕੱਢਕੇ ਉਹ ਫੋਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।” ਖਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੀ ਪ੍ਰੀਤੋ ਬੋਲਦੀ ਹੈ, “ਕਿੰਨੇ ਚਿਰਾਂ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਸੋਹਣਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਤਰਸੀ ਪਈ ਹਾਂ, ਪਤਾ ਨੀ ਇਹ ਨਸੀਬਾਂ ਵਾਲਾ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਕਦੋਂ ਮਿਲੇਗਾ।”

ਘਰ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਕਰਕੇ, ਆਪਣੀ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਅਮਰੀਕਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਕਈ ਆਰਥਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਮੋਟੀ ਕਮਾਈ ਲਈ ਪਰਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਅਚਾਨਕ ਫੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤੋ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਕਿਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾ ਹੀ ਫੋਨ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਭੱਜੀ-2 ਫੋਨ ਚੱਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਫੋਨ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਜੋ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀਤੋ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਆਈ ਖੁਸ਼ੀ ਮੱਠੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤੋ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਕਰਮੋ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਇਹ ਗੱਲ ਗੱਲ ਵੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਕਿ “ਸੁਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਗਏ ਛੇ ਸਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਪਤਾ ਨੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁੱਢੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਿਸ ਦਿਨ ਹੋਣੇ ਹਨ।”

ਗੱਲਬਾਤ ਖਤਮ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰੀਤੋ ਫੋਨ ਰੱਖ ਕੇ ਬੰਤੋ ਨੂੰ ਚਾਹ ਫੜਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇੱਕ ਬਾਟੀ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਦੋਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਫਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। IELTS ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਧਦੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਸਦਕਾ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਲਗਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ, ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਵਸ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੰਤਾ, ਪ੍ਰੀਤੋ ਨੂੰ ਖਬਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਹੀ ਜੰਟੇ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਕੁੜੀ ਬਾਹਰ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਪਰਸੋਂ ਨੂੰ ਜੀਤੇ ਆੜ੍ਹਤੀਏ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਵੀ ਫਲਾਈਟ ਹੈ।” ਪ੍ਰੀਤੋ ਵਿੱਚੋਂ ਗੱਲ ਕੱਟਦਿਆਂ ਹੁੰਘਾਰਾ ਭਰਦੀ ਹੋਈ ਚਾਹ ਦੀ ਘੁੱਟ ਭਰਦੀ ਬੋਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਸੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਅਜਿਹਾ ਆਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਹੱਸਦਾ-ਵੱਸਦਾ ਪੰਜਾਬ ਉਜਾੜ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਮਨੋਂ ਮਨੀਂ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਘਰ ਵੀ ਤਾਂ ਉਜਾੜ ਹੀ ਹੈ। ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਜੀਅ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਚਾਹ ਮੁਕਾਉਂਦਿਆਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਰੁੱਝ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਦਿਨ, ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ, ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਾਲ ਬੀਤ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਹਰ ਦਿਨ ਇਸ ਤਾਂਘ ਵਿਚ ਹੀ ਖਤਮ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਪੈਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੁੰਨੇ ਪਏ ਘਰ ਵਿਚ ਪੈਣਗੇ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਉਸਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਛਾਤੀ ਨੂੰ ਨਿੱਘ ਦੇਣਗੀਆਂ।

ਰਮਨਦੀਪ ਕੌਰ
ਬੀ. ਏ. III

ਔਰਤ ਨੇ ਹਰ ਗੱਲ

ਰਾਤੀ 12 ਵਜੇ ਸੌਣਾ, ਫੇਰ ਪੌਣੇ 5 ਉੱਠਣਾ ਪੱਕਾ,
ਫੇਰ ਘਰ ਦਾ ਧੱਕਾ, ਬਾਹਰ ਦਾ ਧੱਕਾ,
ਤੇ ਲੋਕੀਂ ਕਹਿਣ ਇਹ ਕਰ ਕੇ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਡੱਕਾ।

ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀ,
ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਹੋਈ ਹੋਈ ਐ,
ਕਿ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀ,
ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਹੋਈ ਹੋਈ ਐ,
ਉਂਝ ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਨੇ,
ਪਰ ਗੱਲ ਇਹ ਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਗੱਲ ਲਕੋਈ ਹੋਈ ਐ।

ਹੁਣ ਉੱਜੜ ਗਈ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਚਾਵਾਂ ਦੀ ਬਸਤੀ,
ਜੋ ਮੁੜ ਫੇਰ ਵੱਸ ਸਕਦੀ ਨਹੀਂ ਐ,
ਕਿ ਜੋ ਮੁੜ ਫੇਰ ਵੱਸ ਸਕਦੀ ਨਹੀਂ ਐ,
ਉਂਝ ਗੱਲਾਂ ਔਰਤ ਵਾਲੀਆਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ,
ਜੋ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੱਸ ਸਕਦੀ ਨਹੀਂ ਐ।

ਤੇ ਅੱਜ ਜੋ ਹੱਸ ਰਹੀ ਐ ਨਾ,
ਇਹ ਰਾਤਾਂ ਜਾਗ-ਜਾਗ ਰੋਈ ਹੋਈ ਐ,
ਕਿ ਅੱਜ ਜੋ ਹੱਸ ਰਹੀ ਐ ਨਾ,
ਇਹ ਵੀ ਰਾਤਾਂ ਜਾਗ-ਜਾਗ ਰੋਈ ਹੋਈ ਐ,
ਉਂਝ ਤਾਂ ਦੁੱਖ ਔਰਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨੇ,

ਪਰ ਗੱਲ ਇਹ ਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਗੱਲ ਲਕੋਈ ਹੋਈ ਐ।

ਕਿ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਚਾਅ,
ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਸੋਈ ਹੋਈ ਐ,
ਕਿ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਚਾਅ,
ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਸੋਈ ਹੋਈ ਐ,
ਉਂਝ ਤਾਂ ਦੁੱਖ ਔਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਨੇ,
ਪਰ ਗੱਲ ਇਹ ਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਗੱਲ ਲਕੋਈ ਹੋਈ ਐ।

ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕਹਿੰਦੇ,
ਕੀ ਉਸ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਕੀ?
ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਦੱਸੇ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ,
ਢਿੱਡ ਭਰ ਕੇ ਉਹ ਆਪ ਕਈ ਰਾਤਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖੀ ਸੋਈ ਹੋਈ ਐ,
ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਢਿੱਡ ਭਰ ਕੇ ਉਹ ਆਪ ਕਈ ਰਾਤਾਂ ਦੀ
ਭੁੱਖੀ ਸੋਈ ਹੋਈ ਹੈ।

ਉਂਝ ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨੇ,
ਪਰ ਗੱਲ ਇਹ ਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਗੱਲ ਲਕੋਈ ਹੋਈ ਐ।

ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੁਆਰੀ ਸੀ,
ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਖਿਆ ਭਰਾ ਨੂੰ,
ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਖਿਆ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ,

ਫੇਰ ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਿਆਹੀ ਗਈ,
ਤਾਂ ਅੱਜ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ,
ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ,
ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਐ,
ਉਂਝ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਬਲਦ ਬਣਕੇ,
ਸਾਰੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਆਪਣੇ ਮੋਢੇ ਉੱਤੇ ਚੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਐ।

ਕਿ ਔਰਤ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ,
ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਔਰਤ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਐ,
ਤਾਹੀਓਂ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਰਾਣੀ ਸੀ,
ਉਹ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਸੁਫਨੇ ਮਾਰ ਕੇ,
ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਖੋਈ ਹੋਈ ਐ,
ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਸੁਫਨੇ ਮਾਰ ਕੇ,
ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਖੋਈ ਹੋਈ ਐ,
ਉਂਝ ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਨੇ,
ਪਰ ਗੱਲ ਇਹ ਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਗੱਲ ਲਕੋਈ ਹੋਈ ਐ।

ਰੋਹਿਤ ਚੌਧਰੀ
ਬੀ. ਕਾਮ।

ਅਨਮੋਲ ਵਿਚਾਰ

1. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਤੋਂ ਹਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਹਾਰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
2. ਈਰਖਾ ਅਤੇ ਨਫਰਤ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਨੀਵਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।
3. ਰੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਈ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਲਾਹੇਬੰਦ ਹੈ।
4. ਆਪਸੀ ਸ਼ੱਕ ਅਤੇ ਉਲਝਣਾਂ ਅਕਸਰ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ।
5. ਸਾਡਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸਾਡੀ ਸਖ਼ਸੀਅਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
6. ਸੱਚ ਬੋਲਣਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਕ ਚੰਗਾ ਪੱਖ ਹੈ।
7. ਸਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੁਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
8. ਸਾਡੀ ਜਿੱਤ ਸਾਡੇ ਹੌਂਸਲੇ 'ਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਬੀ. ਏ. III

ਚੁਟਕਲੇ

1. ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਘਰ ਦੇ ਘੜੀਸ-ਘੜੀਸ ਸਕੂਲ ਛੱਡ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਸੀ,
ਉਹ ਵੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਟੇਟਸ ਪਾਉਂਦੇ ਆ
I miss my school days
2. ਬੰਤਾ, ਸੰਤੋ ਨੂੰ - ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਫਰਿਜ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਗਰਮ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ?
ਸੰਤਾ - (ਕੁਝ ਦੇਰ ਸੋਚਣ ਮਗਰੋਂ) ਪਤਾ ਨੀ ਯਾਰ ।
ਬੰਤਾ - ਯਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਗਰਮ ਮਸਾਲਾ ।
3. ਆਕਾਸ਼ - ਦੇਖਿਆ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਵੀ ਲੱਭ ਲਿਆ ।
ਰੋਹਿਤ - ਤਾਂ ਹੀ ਮੈਡਮ ਇਸ ਨੂੰ ਉੱਲੂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।
4. ਪਹਿਲੀ ਜੂ - ਮੇਰਾ ਮਕਾਨ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਲੰਬੀਆਂ ਲੰਬੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਹਨ ।
ਦੂਜੀ ਜੂ - ਮੇਰੇ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਹਨ ।
ਤੀਜੀ ਜੂ - (ਇੱਕ ਗੰਜੇ ਦੇ ਸਿਰ 'ਚ ਲਿਜਾ ਕੇ) ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਜੇ ਪਲਾਂਟ ਹੀ ਲਿਆ ਹੈ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ।
5. ਅਧਿਆਪਕ - ਚੋਰੀ ਕਰਨਾ ਬੁਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਤੇ ਚੋਰੀ ਦਾ ਫਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੌੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।
ਸਾਹਿਲ - ਪਰ, ਜਿਹੜਾ ਸੇਬ ਮੈਂ ਚੋਰੀ ਕਰਕੇ ਖਾਦਾ ਸੀ ਉਹ ਤਾਂ ਬੜਾ ਮਿੱਠਾ ਸੀ ।

ਸਾਹਿਲ ਸ਼ਰਮਾ
ਪੀ. ਜੀ. ਡੀ. ਸੀ. ਏ. ।

ਔਰਤ ਦੀ ਕਦਰਾਂ ਤੇ ਕੀਮਤਾਂ

‘ਔਰਤ’ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਂ ਬੋਲਣ ਵਿਚ ਆਮ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਗਹਿਰਾਈ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਹਨ ਜਿਥੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪੈਰ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਹ ਲੋਕ ਮੂਰਖ ਹਨ। ਔਰਤ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਬੇਟੀ, ਫਿਰ ਪਤਨੀ, ਨੂੰਹ, ਮਾਂ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸੁਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਔਰਤ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰੋ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੇਵੋ। ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ? ਹਰ ਵਕਤ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ ਔਰਤ ਉੱਤੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਉਂਗਲੀ ਉਠਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਕਿਉਂ ਕੋਈ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ? ਸਿਰਫ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ

ਕਿ ਔਰਤ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰੋ, ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ? ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਲੋਕ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਹੀ ਸ਼ੇਰ ਹਨ? ਇਕ ਔਰਤ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਮਾਨ-ਸਨਮਾਨ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਔਰਤ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਗਹਿਣਾ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਗਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਬੰਦਾ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਔਰਤ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਹਰ ਵਾਰ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਨ-ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਲੜਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਲੋਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਅਬਲਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਉਹ ਮੂਰਖ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਬਲਾ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਬਲ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਜ਼ਤ ਤੇ ਲੱਗਿਆ

ਦਾਗ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਔਰਤ ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਮਰਦੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਸ ਵਕਤ ਮਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਮਾਨ-ਸਨਮਾਨ 'ਤੇ ਦਾਗ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਔਰਤ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਸ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦਾ? ਕਈ ਵਾਰ ਗਲੇ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਮੰਗਲਸੁਤਰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਫੰਦੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਈ ਝਾਂਜਰ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਬੇੜੀਆਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਔਰਤ ਦੇ ਖੰਭ ਬਣਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸੁਪਨੇ ਪੂਰੇ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਣ ਨਾਲ ਜੀ ਸਕੇ।

ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਰਮਾ
ਬੀ. ਕਾਮ. ।

ਅੱਖਾਂ

ਕਿੰਨੇ ਝੱਖੜ ਦਿਲ 'ਤੇ ਸਹਿ ਲਏ,
ਨਾ ਦਬਿਆ ਇਹ ਦਬਾਇਆ ਏ,
ਪਹਿਲਾ ਹੱਲਿਆਂ ਤੇ ਫੇਰ ਦੰਗਿਆਂ ਨੇ,
ਕਿੰਨਾ ਖੂਨ ਬਹਾਇਆ ਏ,
ਪੰਜ ਆਬਾਂ ਦੇ ਵਿਛੜਨ ਤੇ,
ਨਾ ਕਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਗੌਰ ਦੀਆਂ,
ਅੱਜ ਵੇਖ ਕੇ ਹਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ,

ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਆਈਆਂ ਲਾਹੌਰ ਦੀਆਂ।
 ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਵੀਰੋ ਉਜੜਿਆ ਸੀ,
 ਆਜ਼ਾਦ ਤੁਹਾਡਾ ਹੋਇਆ ਹੋਣਾ,
 ਦਸ ਲੱਖ ਖਾ ਗਈ ਇਹ ਆਜ਼ਾਦੀ,
 ਬਸ ਪੱਲੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਰੋਣਾ,
 ਕਾਲੀ ਰਾਤ ਨੇ ਲੁੱਟ ਲਿਆ,
 ਗਲੀਆਂ ਵੈਣ ਪਾਉਣ ਪਿਸ਼ੌਰ ਦੀਆਂ,
 ਅੱਜ ਵੇਖ ਕੇ ਹਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ,
 ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਆਈਆਂ ਲਾਹੌਰ ਦੀਆਂ।

ਨੋਚ ਨੋਚ ਕੇ ਖਾ ਲਿਆ ਗਿਰਝਾਂ,
 ਸਿਵਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਅੱਗ ਠਰੀ ਨਾ,
 ਲੱਖ ਤਸੀਹੇ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦਿੱਤੇ,
 ਫਿਰ ਵੀ ਪ੍ਰੀਤ ਸਿਆਂ ਸੀ ਕਰੀ ਨਾ,
 ਖੰਭ ਹੀ ਪੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ,
 ਪੈਲਾਂ ਪਈਆਂ ਕਦੇ ਨਾ ਮੋਰ ਦੀਆਂ,
 ਅੱਜ ਵੇਖ ਕੇ ਹਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ,
 ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਆਈਆਂ ਲਾਹੌਰ ਦੀਆਂ।

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸ਼ਰਮਾ
ਬੀ. ਏ. III

ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ

ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਕਾਫੀ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਸਲ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟਿਆਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਐਨੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਅਸਤ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾੜੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦਾ ਚੇਤਾ ਹੀ ਨਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਰੋਟੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣੀ ਵੀ ਭੁੱਲ ਗਈਆਂ। ਖੰਘਦਾ ਹੋਇਆਂ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਵਾੜੇ ਵਿਚੋਂ ਆ ਕੇ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿੰਦਰ ਮੰਡੀ ਵਿਚੋਂ ਆਇਆ ਕੇ ਨਹੀਂ। ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, “ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਨਾਲੇ ਰੋਟੀ ਲੈ ਆਵਾਂ ਨਾਲੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਖਬਰ।”

ਅੱਗੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਪੂ ਜੀ ਉਹ ਤਾਂ ਅੱਜ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਆਏ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਲਖਵੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਾਲਜ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਚਾਹ ਫੜਾਉਂਦਾ ਜਾਵੀਂ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਸੁਣੀ ਨਹੀਂ। ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਤਾਂ ਕਿਸਮਤ ਵਿਚ ਹੀ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਹੋਣਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਗਰਮੀ-ਸਰਦੀ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਨੂੰ

ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਰੁਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਅ ਵੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਪਣੀ ਮਨ-ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਉਧਰ ਲਖਵੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਜ ਕਾਲਜ ਜਾਣ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਰਨਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੀ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਨਿਘਰ ਰਹੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਲਖਵੀਰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਸੀ।

ਲਖਵੀਰ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਲੜਕਾ ਸੀ, ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਹਾਲੇ 24 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਕੁਟ-ਕੁਟ ਕੇ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਪਲਵਿੰਦਰ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਉਧਰ ਲਖਵੀਰ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਵੀ ਘੱਟ-ਵੱਧ ਹੀ ਘਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣਾ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਦਾ ਸੀ।

ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਫੜਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦੇ-ਖਾਂਦੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬੁਖਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਮੰਡੀ ਵਿਚਲੇ ਮਿੱਟੀ ਘੱਟੇ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਫਸਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

ਇਵੇਂ ਹੀ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬੀਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫਸਲ ਵਿਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲਖਵੀਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਵਿਅਸਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਪਲਵਿੰਦਰ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅੱਗ ਬਬੂਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪੈਲੀ ਵੇਚ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਤੇ ਤੋੜ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਲਵਿੰਦਰ ਦੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣਕੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਘਰਵਾਲੀ ਦੋਵੇਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਪਾਉਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਲਵਿੰਦਰ ਘਰਦਿਆਂ ਦੇ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁੱਖੇ ਵਿਵਹਾਰ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਘਰ ਛੱਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਸਾਧ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਮਾਈ

ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੌਖਾ ਢੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉੱਧਰ ਇਕ ਸਵੇਰ ਚਾਰ ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਿਆਈ ਵਾਲੀ ਪੈਲੀ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਤੜਕੇ ਤੱਕ ਵੀ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੂਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਕਈ ਦਿਨ ਬੀਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਲੋਕ ਉਸ ਬਾਰੇ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਚਾਨਕ ਗਾਇਬ ਹੋ ਜਾਣਾ ਉਸ ਦੇ ਘਰਦਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੰਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਲਗਭਗ ਦਸ ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਵੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਪੇ ਠੰਡੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਲਖਵੀਰ ਨੂੰ ਖਬਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਪਲਵਿੰਦਰ ਜੋ ਕਿ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਸਾਧ ਬਣ ਕੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਉਸ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਦੀ ਰਸਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਅਤੇ ਮਾਂ ਰੋਦੀਆਂ-ਕੁਰਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਿੱਦ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸਮੋ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਲਵਿੰਦਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪੈਲੀ ਵੇਚ ਕੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਗੁੰਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਟੁੱਟ ਰਹੇ ਸਨ। ਖੂਨ ਦੀ ਸਾਂਝ ਘੱਟ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਲਖਵੀਰ ਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਲਖਵੀਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਭਰਜਾਈ ਮਨਜੀਤ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਵਿਆਹ ਲਈ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਣਚਾਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਬੱਝਣਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਖਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉੱਧਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਤੇ ਖੇਤੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਲਖਵੀਰ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਖਵੀਰ ਦੀ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਬਚੀ ਪੈਲੀ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਲਖਵੀਰ ਘਰ ਦੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਉਸ ਵਿਚ ਸਬਜ਼ੀ ਲਗਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਹਿਰ ਸਬਜ਼ੀ ਵੇਚਣ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦਾ ਦੋਸਤ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸਬਜ਼ੀ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਉਹ ਲਖਵੀਰ ਨੂੰ ਦਸਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਲਖਵੀਰ ਦੇ ਘਰ ਆਉਣੀ ਜਾਣੀ ਲੱਗੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਬੂਹੇ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਖੜਕਦਾ ਹੈ। ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਬੂਹਾ ਖੋਲਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਬੂਹਾ ਖੋਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੂਹੇ ਉੱਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜੋ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਧਰੇ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਹ ਕਾਫੀ ਬਦਲ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਰੋਣਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਕੇ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਰੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸੁਰਜੀਤ ਜੋ ਕਿ ਆਪ ਵੀ ਧੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਹੰਝੂਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਵਹਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਲੈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆਉਣ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੁਰਜੀਤ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਚਲੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਉਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਘਰ ਰੁਕਣ ਦੇਵੇ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਲ ਰੁੱਖਾ ਸਲੂਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਕਿਧਰੇ ਜਾਣ ਸਬੰਧੀ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਦੋਂ ਸਵੇਰੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਗਈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਆਦਮੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਜੀਪ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਕੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ ਜਿਥੋਂ ਨਾ ਭੱਜਿਆ ਹੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਅਖੀਰ ਕੱਲ ਭੱਜਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਈ। ਪਰ ਉਸਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਿੱਦ ਤੇ ਅੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੰਨੇ ਵਿਚ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪ ਇੰਨੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਝੱਲੀਆਂ ਹਨ। ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕਿਤੇ ਮੂੰਹ ਦਿਖਾਉਣ ਯੋਗੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਨਾ ਹੀ ਹੁਣ ਕੋਈ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਉੱਤੇ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਲ

ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਹਾਮੀ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਮਤ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਮਰ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਘਰ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬੱਚਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲਖਵੀਰ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਸਨੀ ਕਦੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਪਰਤਦਾ ਅਤੇ ਇਕ ਬਹੁਤਾ ਵੱਡਾ ਫਿਲਮ ਅਭਿਨੇਤਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ
ਐਮ. ਏ. ॥ ਇੰਗਲਿਸ਼

ਕਿੱਸਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ

ਗਿਆ ਮੁਰਝਾ ਵੀਰੇ ਫੁੱਲ ਉਏ ਗੁਲਾਬ ਦਾ,
ਕਿੱਸਾ ਕੀ ਸੁਣਾਵਾਂ ਲੋਕੋ ਅੱਜ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ,
ਸੋਨੇ ਦੀ ਚਿੜੀ ਸੀ ਕਿਹੜੇ ਕਾਵਾਂ ਨੇ ਲੁੱਟ ਲਈ,
ਇੱਜ਼ਤ ਜਮੀਰ ਮਸ਼ਹੂਰੀਆਂ 'ਚ ਮੁੱਕ ਗਈ।

ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਸੀ ਵਿਚ ਮਨ ਦੇ ਨਾ ਮੈਲ ਸੀ,
ਮਿੱਠੀਆਂ ਸੀ ਬਾਤਾਂ ਪੈਂਦੀ ਪਿਆਰਾਂ ਦੀ ਹੀ ਪੈਲ ਸੀ,
ਹੁਣ ਪਾਟੀਆਂ ਨੇ ਜੀਨਾਂ ਸਿਰ ਤੋਂ ਚੁੰਨੀਆਂ ਵੀ ਲਹਿ
ਗਈਆਂ।

ਮਜ਼ਾਜਣਾਂ ਉਹ ਗਿੱਧੇ ਦੀਆਂ ਪੱਬਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਈਆਂ।

ਸ਼ਰਮ ਦਾ ਘਾਟਾ ਕੋਈ ਡਰ ਵੀ ਨਾ ਰਹਿ ਗਿਆ,
ਭੈਣ ਦੀ ਚੁੰਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀਰ ਫਾਹਾ ਲੈ ਗਿਆ,
ਦੁੱਧ ਮੱਖਣੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਜਿੰਦ ਨਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਈ ਆ,
ਖਾ ਕੇ ਪਾਊਡਰ ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਅਸੀਂ ਸਿਹਤ ਬਣਾਈ ਆ।

ਕਈ ਛੱਡ ਗਏ ਗਰਾਊਂਡ ਪਾਉਣੀ ਭੁੱਲ ਗਏ ਕਬੱਡੀਆਂ,
ਲਾ ਕੇ ਨਾੜਾਂ 'ਚ ਸਰਿੰਜਾਂ ਅੱਖਾਂ ਰਹਿ ਜਾਣ ਅੱਡੀਆਂ,
ਪੈਸਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਕ ਜਾਣ ਕਹਿੰਦੇ ਜਿਹੜੇ ਯਾਰ ਯਾਰੀ ਦੇ,

ਸੁਣ ਮੀਤ ਸਿਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੈਨੂੰ
ਰੋਣਾ ਆਈ ਜਾਂਦਾ ਏ,
ਬਚਾ ਲਓ ਮੈਨੂੰ ਉਏ
ਪੰਜਾਬੀਓ,
ਪੰਜਾਬ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰੀ ਜਾਂਦਾ
ਏ।

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸ਼ਰਮਾ
ਬੀ. ਏ. III

ਦੱਸ ਖਾਂ ਮਾਂ

ਮਾਂ ਤੂੰ ਕਦੇ ਕੁਝ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਦੱਸਦੀ ਕਿਉਂ ਨੀ,
ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੀ ਏ,
ਆਪਣਾ ਫਿਰ ਰੱਖਦੀ ਕਿਉਂ ਨੀ।

ਮਾਂ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਸੱਚ ਦੱਸੀਂ,
ਤੂੰ ਕਦੇ ਥੱਕਦੀ ਨੀ,
ਕਿਹੜੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਬਣੀ ਏ,
ਕਿਉਂ ਅੱਕਦੀ ਨੀ।

ਨਿੱਤਨੇਮ ਨਿੱਤ ਹੀ ਕਰਦੀ ਏ,
ਮੰਗਦੀ ਕੀ ਏ ਕਿਉਂ ਦੱਸਦੀ ਨੀ,
ਮੇਰੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ,
ਮੈਂ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹਾਂ ਕਹਿਣੀ ਏ।

ਪਰ ਠੀਕ ਹੈ,
ਮੈਨੂੰ
ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਉਂ ਫੱਬਦਾ ਨੀ,
ਕਿੱਦਾਂ ਬੁੱਝ ਲੈਨੀ ਐ,
ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਝ ਕਿਉਂ ਦੱਸਦੀ ਨੀ,
ਦੱਸ ਖਾਂ ਮਾਂ ਆਪਣੀਆਂ
ਕੁਝ ਕਿਉਂ ਦੱਸਦੀ ਨੀ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਬੀ. ਏ. ॥

ਪਰਵਾਸੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ

ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਇਕ ਪਰਵਾਸੀ ਦੀ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਆਪਣਾ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ/ਇਲਾਕਾ ਛੱਡ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਆ ਵੱਸਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਹਰਿੰਦਰ ਗੁਪਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਦੇ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਬਣਨ ਦੀ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਠੀਕ ਉਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰਿੰਦਰ ਦੀ ਵੀ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਬਣਨ ਦੀ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਕੁਝ ਕਾਰਨ ਹਨ।

ਹਰਿੰਦਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਗੋਪਾਲਗੰਜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਕੁਝ ਅਲੱਗ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ 'ਦਰਜੀਪੱਟੀ'। ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਛੋਟੀ ਉਮਰ 'ਚ ਹੀ ਮਾਂ ਦਾ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਣਾ ਤੇ ਪੰਜ ਭਰਾ ਤੇ ਇਕ ਭੈਣ ਸਮੇਤ ਪਿਤਾ ਤੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਘਰ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤਾਂ ਵੀ ਖਰਾਬ ਹੀ ਸਨ। ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਖੇਤ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਸਨ, ਪਰ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ 'ਚ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਘਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਤੇ ਮਾਹੌਲ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹਰਿੰਦਰ ਦਾ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਮਨ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਸੱਤਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ।

ਹਰਿੰਦਰ ਦਾ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਹਿਰਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨਾਲ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਪਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉੱਧਰੋਂ ਵੀ ਮਨ ਭਰ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਘਰੇ ਬੈਠ ਕੇ ਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਤਾਂ, ਫਿਰ ਹਰਿੰਦਰ ਨੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਦੂਸਰੇ ਰਾਜ 'ਚ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਇੱਕ ਯੂ. ਪੀ. ਜਾਂ ਬਿਹਾਰ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਰਿੰਦਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੋਲ ਪੰਜਾਬ (ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ) ਆਉਣ ਦਾ ਸੋਚਿਆ, ਪਰ ਕੁਝ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਉਹ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਟਿਕਟ, ਬਿਨਾਂ ਪਛਾਣ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਚੱਪਲਾਂ ਦੇ ਉਸ ਨੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਕੋਲ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਲਈ ਵੀ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਜਦੋਂ ਉਹ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੱਕੜਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਲੱਕੜਾਂ ਦੀ ਢੁਆਈ ਦਾ ਕੰਮ ਮਿਲਿਆ। ਪਤਲਾ-ਦੁਬਲਾ ਸ਼ਰੀਰ ਪਰ ਦਿਲ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਇਰਾਦੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਤਾਕਤ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੌਢਿਆਂ ਉੱਪਰ ਲੱਕੜਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਢੋਅ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੁੱਢੇ ਬਾਪ ਤੇ ਹੋਰ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਮੌਢਿਆਂ ਉੱਪਰ ਪਏ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਭਾਰ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਹਰਿੰਦਰ ਹੈ ਤਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਹੀ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗਰਮ ਖੂਨ ਤੇ ਗਰਮ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਵੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਤੇ ਉਹ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੋਲ ਗਿਆ। ਪਰ ਉਥੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣੀ ਤਾਂ ਉਹ ਬਰਨਾਲਾ (ਪੰਜਾਬ) ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਭਾਲ 'ਚ ਆ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਈਡੈਂਟ ਗਰੁਪ ਵਿੱਚ 2500-2800 ਰੁਪਏ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਲੱਗੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਅੱਜ ਤੋਂ 20 ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ 2500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਇੱਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ 'ਚੋਂ ਬਚਤ ਕਰਕੇ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪੈਸੇ ਭੇਜਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਪਿੰਡ 'ਚ ਵਸੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਵੀ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਹੋ ਸਕੇ।

ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਹਰਿੰਦਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸ਼ੀਲਾ ਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ

ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਲੈ ਆਇਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਰਿੰਦਰ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਵੀ 3200 ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ **Reliance** ਦਾ ਇੱਕ **Key-Pad** ਫੋਨ ਵੀ ਸੀ। ਜਿਥੇ ਹਰਿੰਦਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਉਥੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਸਾਨ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਤਨਖਾਹ 3200 ਰੁਪਏ ਸੀ ਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਫੋਨ ਵੀ ਸੀ।

ਕੁਝ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ ਵੀ ਹੋਇਆ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਡ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਰੱਖਦੇ ਸੀ। ਆਖਿਰ ਹੈ ਵੀ ਸੀ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਔਲਾਦ ਤੇ ਉਤੋਂ ਮੁੰਡਾ, ਲਾਡ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਫਿਰ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਨਿਲ ਰੱਖਿਆ ਜੋ ਕਿ ਹਰਿੰਦਰ ਦੇ ਭਰਾ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਸੀ।

ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਪ ਸੱਤਵੀਂ ਪਾਸ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵੀ ਜਮਾਤ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾ-ਲਿਖਾ ਕੇ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਤੇ ਸਫਲ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾਉਣ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾਂ ਮਸ਼ਰੂਫ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਿੰਡ ਵੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਰਸਮ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਹੋਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਧਰ ਅਨਿਲ ਨੇ ਵੀ ਸਕੂਲ ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਵੀ ਹੋਈ ਨਿਸ਼ਾ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁੰਡਾ ਰਜਨੀਸ਼ ਵੀ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਧਣ ਨਾਲ ਖਰਚੇ ਵੀ ਵੱਧ ਗਏ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਤਿੰਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਲਈ ਸੌਖੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਭਰਾ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰਥ ਸਨ।

ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤ ਖਟਾਸ ਜਿਹੀ ਆ ਗਈ। ਘਰ ਦੀ ਵੰਡ ਇੱਕ ਉਜਾੜ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਵੀ ਆਇਆ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਠੀਕ ਵੀ ਹੋਏ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ 2014 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਸਬਜ਼ੀ ਦਾ ਠੇਲਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਸੋਚਿਆ। ਹਿਸਾਬ ਦੇ ਮਿਲੇ ਪੈਸਿਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਵਾ ਦੇ ਵਿਸਵੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਖਰੀਦੀ।

ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਪਿੰਡ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਤੇ ਉੱਚੇ ਮੁਕਾਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ

ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਅਧੂਰਾ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ।

ਹੁਣ 2022 ਆਉਂਦਿਆਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਮੁੰਡੇ ਅਨਿਲ ਨੂੰ ਮਕੈਨੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਡਿਪਲੋਮੇ ਵਾਸਤੇ ਦਾਖਲਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕੁੜੀ ਬੀ. ਕਾਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਮੁੰਡਾ ਬੀ. ਟੈਂਕ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਬੀ. ਟੈਂਕ ਕਰਾਉਣਾ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹੀ ਸੁਪਨਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਇੰਨੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰੱਖੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਔਲਾਦਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਸਫਰ ਵਿਚ ਹਰਿੰਦਰ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸ਼ੀਲਾ ਨੇ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਸਮਝਦਾਰ ਤੇ ਸੁੱਲਝੀ ਗ੍ਰਹਿਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਰਚਿਆ ਤੇ ਬਚਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਵੀ।

ਹੁਣ ਹਰਿੰਦਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵੀ ਲੋਕ ਉਸ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪਿਓ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੰਨਾ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਹਰਿੰਦਰ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮੁਕਾਮ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਯੋਗ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੈਂ ਹਰਿੰਦਰ ਦੀ ਪਰਵਾਸੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅੱਖੀਂ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰਿੰਦਰ ਗੁਪਤਾ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕਾ ਸਾਡਾ ਪਰਿਵਾਰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਵੀ ਇਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਰਹੇਗੀ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਸੰਵਾਰ ਰਹੇ ਹਨ ਠੀਕ ਉਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲਿਆ ਸਕੀਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰੀਏ।

ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਇਕ ਪਰਵਾਸੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਜੋ ਕਿ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਦੂਰ ਪਰਾਇਆ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਗਮਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਨਿਸ਼ਾ ਰਾਣੀ
ਬੀ. ਕਾਮ. III

ਮਹਾਨ ਵਿਚਾਰ

1. ਕੱਲ੍ਹ ਮੈਂ ਚਤੁਰ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਮੈਂ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਹਾਂ ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।
(ਰੂਮੀ)
2. ਜੇ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦੇ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦੇ।
(ਜਾਰਜ ਬਰਨਾਰਡ ਸ਼ਾ)
3. ਪਰਿਵਰਤਨ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਅਟਲ ਨਿਯਮ ਹੈ।
(ਹੇਰਾਕਲਿਟਸ)
4. ਮੈਂ ਇਕੱਲੀ ਸੰਸਾਰ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਜਲ ਵਿੱਚ ਇਕ ਪੱਥਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਕਈ ਤਰੰਗਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ।
ਮਦਰ ਟੇਰੇਸਾ
5. ਜੀਵਨ ਸੁਭਾਵਿਕ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਪਰਿਵਰਤਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਰਤਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਰੋਕੋ, ਇਸ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਅਸਲੀਅਤ ਰਹਿਣ ਦਿਓ। ਸਭ ਕੁੱਝ ਸੁਭਾਵਿਕ ਰੂਪ 'ਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵਹਿਣ ਦਿਓ।

ਲਾਐਂ ਤਜ਼ੁ

ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ

ਨਿੱਕੇ ਸਾਹਿਬਜਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ

ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੌਮ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ,
ਮੁਗਲਾਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਹਰ ਇਕ ਜ਼ੁਲਮ ਹੱਸ ਕੇ ਸਹਾਰ ਦਿੱਤਾ।
ਸਰਸਾ ਨਦੀ ਦਾ ਵਹਿਣ ਸੀ,
ਉਪਰੋਂ ਪੋਹ ਦੀ ਠੰਡ ਦਾ ਕਹਿਰ ਸੀ,
ਸੋਚ ਕੇ ਵੀ ਰੂਹ ਕੰਬ ਜਾਂਦੀ।
ਜਾਨ ਦੇਣੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ, ਪਰ
ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਪਣਾਇਆ,
ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਜਿੰਦਾਂ ਨੂੰ ਨੀਹਾਂ ਵਿਚ ਚਿਣਵਾਇਆ।

ਮੁਸਕਾਨ
ਬੀ. ਏ. I

ਮੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ

ਕੋਈ ਆਵੇ, ਕੋਈ ਆਣ ਬਚਾਵੇ,
ਮੇਰੇ ਡੁੱਬਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ,
ਕੋਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿਓ,
ਕੋਈ ਡੋਲ ਦਿਓ ਇਸ ਨਫਰਤੀ ਤੇਜ਼ਾਬ ਨੂੰ।
ਘਰ ਕਿੰਨੇ ਪੱਟੇ ਨਾ ਹਿਸਾਬ ਕੋਈ,
ਰੋਲ ਦੇਣਾ ਇਸ ਕਾਲੀ ਹਨੇਰੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ।

ਭੁੱਖੀਆਂ ਰੋਂਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਨੇ,
ਨਾ ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਵਿਚ ਛਾਵਾਂ ਨੇ,
ਲਾ ਕੇ ਜਿੰਦਰੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ,
ਮਾਤਮ ਢਾਹ ਲਿਆ ਕਿੰਨੀਆਂ ਘਟਾਵਾਂ ਨੇ।

ਇਹ ਕੈਸਾ ਕਲਯੁੱਗ ਆਇਆ ਏ,
ਨਸ਼ਿਆਂ ਕਰਕੇ ਹਰ ਘਰ ਮੁਰਝਾਇਆ ਏ,
ਆਓ ਸਾਰੇ ਰਲ ਕੇ ਹੰਡਲਾ ਮਾਰੀਏ,
ਇਸ ਰੁਲੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੰਭਾਲੀਏ।

ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ
ਐਮ. ਏ. | ਪੰਜਾਬੀ

ਉਜਾੜ

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਕ ਸੋਹਣਾ ਪਿੰਡ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਇਕ ਧੀ ਅਤੇ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਧਿਆਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਵੱਲ ਸੀ। ਪਰ ਆਰਥਿਕ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਦੋਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੇਵਲ ਇਕ ਨੂੰ ਬਾਹਰਵੀਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧੀਆਂ ਤਾਂ ਪਰਾਇਆ ਧਨ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਬੁਢਾਪਾ ਤਾਂ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਕਲਣਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹਵਾ ਲੱਗੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਵੀ ਰਣਬੀਰ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਰਾਂਕੀ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਹ ਫੀਸ ਦੇ ਪੈਸੇ ਮਹਿੰਗੇ ਕਪੜਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਫਾਲਤੂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੇ ਖਰਚ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਉਹ ਬੀ. ਏ. ਵੀ ਪਾਸ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਪਰ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਰਾਂਕੀ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਪਰਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਰਾਂਕੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਇਕ ਗਲ ਅਜਿਹੀ ਸੀ ਜੋ ਅਜੇ ਤੱਕ ਰਾਂਕੀ ਦੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤੇ ਉਹ ਰਾਜ ਇਸ ਸਾਰੇ

ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਹ ਰਾਜ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰਾਂਕੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਨਸ਼ੇ ਕਰਨ ਤੇ ਵੇਚਣ ਵੀ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਵਾਲੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਪਤਾ ਲੱਗੀ ਕਿ ਰਾਂਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਮਾਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਰਾਂਕੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਰਾਂਕੀ ਦੀ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਦੁਆ ਸੀ ਜੋ ਹਵਾਈ-ਅੱਡੇ ਤੇ ਫੜਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਂਕੀ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਦੇ ਬੁਢਾਪੇ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਸਹਾਰਾ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਪਰਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਾਂਕੀ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਕੇਵਲ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਸੀ। ਰਾਂਕੀ ਆਪਣੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਜੋ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਥੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਦੋਸਤ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਅਨਜਾਨ ਆਪਣੇ ਬੈਗ ਵਿਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਚੁੱਕੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਜੋ ਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਉਜਾੜ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆ ਕੇ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਕਾਲਾ ਕਪੜਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਰਾਂਕੀ ਹਾਰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਲੜਿਆ ਤੇ ਬਚ ਨਿਕਲਿਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਉਸ ਦੇ ਬੈਗ ਵਿਚ ਪਏ ਨਸ਼ੇ ਲੈਣ ਆਏ ਸਨ। ਅਨਜਾਣ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਉਸ ਕੋਲ ਉਹ ਨਸ਼ੇ ਬੇਚ ਕੇ ਅਮੀਰ ਹੋਣ, ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ, ਇਹ ਤਾਂ ਰਾਂਕੀ ਨੇ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜਲਦੀ ਅਮੀਰ ਹੋਣ ਦੀ ਚਾਹ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਬੁੱਢੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਉਹ ਚਲ ਪਿਆ ਨਸ਼ੇ ਵੇਚਣ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕੁਝ ਤਸਕਰ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਨ। ਪਰ ਰਾਂਕੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਤੋਂ ਨਾ ਬਚ ਸਕਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੋਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਰਾਂਕੀ ਕੋਲ ਨਸ਼ੇ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਹੋਈ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਰਾਂਕੀ ਮਾਰਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਉਸ ਦੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਜੋ ਰਾਂਕੀ ਦਾ ਫੋਨ ਆਉਣ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰਾਂਕੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਪਹੁੰਚੀ। ਇਹ ਸਦਮਾ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਤਾਨੇ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਜਾੜ ਪੈ ਗਈ।

ਨੀਕਿਤਾ, ਬੀ. ਏ. ॥

ਸਿੱਕਾ ਵੱਡਾ ਜਾਂ ਨੋਟ

ਇਕ ਵਾਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਇਕ 2000 ਦਾ ਨੋਟ ਅਤੇ ਇਕ 1 ਰੁਪਏ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਕਾ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ 2000 ਰੁਪਏ (ਨੋਟ) ਵੱਲ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖੀ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਨੋਟ ਪੁੱਛਦਾ, “ਕੀ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਐਨੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਕਿਉਂ ਦੇਖੀ ਜਾ ਰਿਹਾ?”

ਸਿੱਕਾ ਬੋਲਿਆ, “ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਅਤੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿੰਨਾ ਘੁੰਮੇ ਫਿਰੇ ਹੋਵੋਗੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਮੁੱਲ ਸਾਡੇ ਤੋਂ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਗੁਣਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਪਯੋਗੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਵੋਗੇ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਮੁਲਵਾਨ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਕਦੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਨੋਟ ਨੇ ਇਹ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, “ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਕੁਝ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ, ਅਜਿਹਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਕ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰੀ ਦੀ ਤਜੇਰੀ ਵਿਚ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਕੈਦ ਵਿਚ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਟੈਕਸ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦੇ ਕੇ ਮੇਰਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਚਲੋ ਕੈਦ ਵਿਚੋਂ ਤਾਂ ਛੁੱਟੇ। ਚਲੋ ਹੁਣ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਲਈ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਪਰ ਉਸ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਬੈਂਕ ਦੇ ਲੋਕਰ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਕ ਬੰਗਲਾ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਮੇਰਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਡੀਲਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ।

ਡੀਲਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਕੱਪੜੇ ਵਿਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਥੈਲੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਇਕ ਹਨੇਰ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਥੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਦਮ ਘੁੱਟਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜੇਬ

ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਸੱਚ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਇਕ ਕੈਦੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਤੇਰੇ ਵਰਗੇ ਦੋਸਤ (ਸਿੱਕੇ) ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2000 ਦੇ ਨੋਟ ਨੇ ਇਕ ਰੁਪਏ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਦੋਸਤ ਤੂੰ ਦੱਸ ਤੂੰ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿੱਥੇ-ਕਿੱਥੇ ਘੁਮਿਆ? ਅਤੇ ਕਿਸ-ਕਿਸ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ?

ਸਿੱਕਾ ਬੋਲਿਆ ਦੋਸਤ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਕੀ ਦੱਸਾਂ? ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਦੂਜੀ, ਤੀਜੀ, ਚੌਥੀ ਘੁੰਮਦੇ ਫਿਰਦੇ ਰਹੇ। ਕਦੇ ਭਿਖਾਰੀ ਦੇ ਕਟੋਰੇ ਵਿਚ, ਕਦੇ ਕੁਰਕਰੇ ਬਿਸਕੁਟ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਕਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ, ਕਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਦੀਆਂ, ਨਹਿਰਾਂ ਵਿਚ, ਕਦੇ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨਾਂ ਉਪਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕਦੇ ਆਰਤੀ ਦੀ ਥਾਲੀ ਵਿਚ ਘੁੰਮਿਆ ਫਿਰਿਆ, ਮਜੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕੋਲ ਵੀ ਗਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਖੂਬ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਾਇਆ। ਲਗਭਗ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬੁੱਢੇ ਤੱਕ, ਮੰਦਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਹਿਰਾਂ ਤੱਕ, ਅਮੀਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗਰੀਬ ਦੇ ਘਰ ਤੱਕ ਖੂਬ ਮੌਜ਼ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਕੇ ਦੀਆਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ 2000 ਦਾ ਨੋਟ ਫਿਰ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸਿੱਖਿਆ : ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੇ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਹੋਵੋ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋ। ਸੋ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰੋ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹੱਥ ਸਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਜ਼ਰੂਰਤਮੰਦ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉੱਠਦੇ ਹਨ।

**ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ
ਐਮ. ਏ. ॥ ਪੰਜਾਬੀ**

ਮੇਰਾ ਕੀ ਕਸੂਰ

ਹੋਰਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਵਾਗੂੰ,
ਮੈਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਾ,
ਮੇਰੀ ਮਰਦਾਨਗੀ ਦਾ,
ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਬੂਤ ਨਾ।

ਉਹ ਖਨ-ਖਨ ਕਰਦੀਆਂ ਚੂੜੀਆਂ,
ਪਸੰਦ ਆਉਂਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ,
ਮੈਨੂੰ ਇੰਝ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਰੱਬ ਨੇ,
ਦੱਸ ਮਾਏ ਮੇਰਾ ਕੀ ਕਸੂਰ।

ਕੁੜੀ ਹਾਂ ਜਾਂ ਮੁੰਡਾ,
ਲੋਕੀਂ ਪੁੱਛਦੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ,
ਹਾਂ ਉਹ ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੇ,
ਗੁੱਡੀਆਂ ਦੇ ਬਾਲ ਬੜੇ ਜੱਚਦੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ,
ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਲਗਾ ਬਿੰਦੀ,
ਮੈਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦਾ ਸਰੂਰ,
ਮੈਨੂੰ ਇੰਝ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਰੱਬ ਨੇ,
ਦੱਸ ਮਾਏ ਮੇਰਾ ਕੀ ਕਸੂਰ।

**ਸਨੇਹਾ
ਬੀ. ਐਸ. ਸੀ. ॥**

ਨਾਨਕ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਤਾਜ ਨਾਨਕ,
ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਕਾਜ ਨਾਨਕ,
ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਕਰੋ ਕਮਾਈ,
ਕਿਰਤੀ ਪਰਵਾਜ਼ ਨਾਨਕ।

ਇਕੋ ਹਾਂ ਰੱਬ ਦੇ ਬੰਦੇ,
ਭਾਵੇਂ ਹਾਂ ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ,
ਸੱਚੀ ਸੀ ਕਹਿਣੀ ਕਰਨੀ,
ਨੇਕੀ ਦੇ ਸਰਤਾਜ ਨਾਨਕ।

ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ,
ਜ਼ਬਾਨੋਂ ਸੀ ਕਹੀ ਸੁਣਾਈ,
ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਖਹਿਤਾ ਛੱਡੋ,
ਰੱਬ ਦੇ ਅਲਫਾਜ਼ ਨਾਨਕ।

ਸੋ ਕਿਉਂ ਮੰਦਾ ਆਖੀਏ,
ਜਿਤੁ ਜੰਮੇ ਰਾਜਾਨ,
ਨਾਰੀ ਸੰਗ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਾਇਆ,
ਬਣ ਬਾਣੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਾਨਕ।

ਵੇਈ ਵੱਲ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਾਇਆ,
ਇਕੋ ਹੀ ਨਾਮ ਧਿਆਇਆ,
ਨਾ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਨਾ ਮੁਸਲਮਾਨ,
ਸਾਰੇ ਹਾਂ ਹਮਰਾਜ ਨਾਨਕ।

ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਕਾਜ ਰਚਾਏ,
ਝੂਠ ਦੀ ਥਾਂ ਸੱਚ ਬਣਾਏ,
ਸਿੱਧਾਂ ਨਾਲ ਗੋਸ਼ਟ ਕੀਤੀ,
ਰਾਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਬਾਜ਼ ਨਾਨਕ।

ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮੋਹ ਸੀ ਡਾਢਾ,
ਕਿਰਸਾਨੀ ਜਿਹਾ ਵਿਰਸਾ ਸਾਡਾ,
ਹੱਥੀਂ ਖੁਦ ਹਲ ਸੀ ਵਾਹ ਕੇ,
ਸਿਰਜ ਗਏ ਸਮਾਜ ਨਾਨਕ।

ਭੁੱਖਿਆਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਮਿਟਾ ਗਏ,
ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਸਬਰ ਦਿਖਾ ਗਏ,
ਪਾਧੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨੇ ਪਾ ਗਏ,
ਗਿਆਨ ਦੇ ਸਰਤਾਜ ਨਾਨਕ।

ਸਾਦਾ ਸੀ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣਾ,
ਰੱਬ ਦਾ ਸੀ ਨਾਮ ਧਿਆਉਣਾ,
ਸਿਮਰਨ ਹੀ ਜੀਵਨ ਸੱਚਾ,
ਕਰਦੇ ਜਿਉਂ ਨਾਜ ਨਾਨਕ।

ਵਹਿਮਾਂ ਦਾ ਘੁੱਪ ਹਨੇਰਾ,
ਕਰ ਗਏ ਹਰ ਪਲ ਸਵੇਰਾ,

ਵਸਦਾ ਹੈ ਸਭ ਦੇ ਅੰਦਰ,
ਰੱਬ ਨੀ ਖਹਿਬਾਜ਼ ਨਾਨਕ।

ਭੇਦਾਂ ਦੇ ਘੁੱਟ ਨਾ ਪੀਵੋ,
ਇਕੋ ਜਹੇ ਹੋ ਕੇ ਜੀਵੋ,
ਨਿਮਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਅਨੋਖੀ,
ਉਡਦੇ ਜਿਉਂ ਬਾਜ ਨਾਨਕ।

ਸਰਬੱਤ ਦੀ ਆਖ ਸੁਣਾਈ,
ਨਿਮਰਤਾ ਦੀ ਜੁਗਤ ਬਣਾਈ,
ਸੱਚ ਲਈ ਹੀ ਜਿਉਣਾ ਸਿੱਖੋ,
ਮਰਦਾਨਾ ਜਿਉਂ ਸਾਜ ਨਾਨਕ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਤਾਜ ਨਾਨਕ,
ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਕਾਜ ਨਾਨਕ,
ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਕਰੋ ਕਮਾਈ,
ਕਿਰਤੀ ਪਰਵਾਜ਼ ਨਾਨਕ।

ਪ੍ਰੋ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ

ਅਲਾਹੀ ਰੂਹਵਾਨ

ਅੰਬਰ ਨੂੰ ਛੂਹ ਕੇ ਆਇਆ,
ਤਾਰਾ ਸੀ ਨਾਲ ਲਿਆਇਆ,
ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਢੇਰੀ,
ਕੰਧਾਂ ਨੇ ਹਾਲ ਸੁਣਾਇਆ।

ਆਖਣ ਜੁ ਚੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਸ਼ਮਾਂ,
ਵੰਡ ਲਈ ਇਨਸਾਨੀ ਕਿਸਮਾਂ,
ਤੇਰੇ ਤਾਂ ਭੇਦ ਬੜੇ ਨੇ,
ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਪੱਬਾ ਲਾਇਆ।

ਕਰਦਾ ਸੀ ਸਿਫਤਾਂ ਬੜੀਆਂ,
ਕਿੱਥੋਂ ਸੀ ਗੱਲਾਂ ਘੜੀਆਂ,
ਹੁਸਨਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਰੋਲੀ,
ਵਹਿਸੀ ਜਿਆ ਕਹਿਰ ਕਮਾਇਆ।

ਤੂੰ ਬੈਠਾ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਕੋਲ,
ਉਸ ਧਰਤੀ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲ,
ਰੁਲਦੇ ਨੇ ਬੱਚੇ, ਬੁੱਢੇ,
ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਸਣ ਲਾਇਆ।

ਝੂਠੀ ਹੈ ਫਿਤਰਤ ਤੇਰੀ,
ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਰਹਿਮਤ ਘੇਰੀ,
ਅਸਲੋਂ ਤਾਂ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਏ,
ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਮਹਿਲ ਬਣਾਇਆ।

ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ

English Section

The Stream

2022-23

Staff Editor
Dr. Reetu Aggarwal

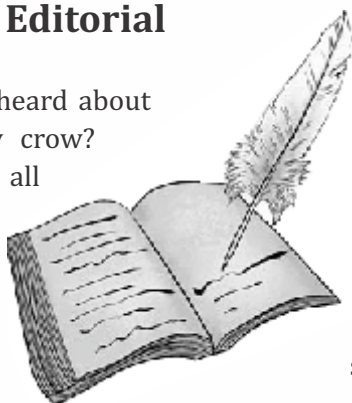

Student Editors
Nikita, B.A. II
Vanshika, B.A. II

Student's Editorial

Dear Readers,

Have you ever heard about the story of thirsty crow? Yeah sure! We have all heard and read that story in our childhood. That crow collected small little stones to satisfy his thirst.

sa

In the same way, we have collected some beautiful stories, poems and articles from students to satisfy your thirst of reading. We have started collecting small beautiful marbles and rocks putting one by one in this magical pot STREAM

We have put in this pot some stones of personal experiences, some stones of nature's love, some stones of beautiful poems, some stones of thrilling stories and some stones of reflective nature. And task of collecting these stones was very interesting. We have discovered thoughts of different students from various courses of our college. We were surprised to see that many students who are not even related to literature from a long time gave us such beautiful poems and stories that these seemed to be written by some professional writers.

This magazine STREAM prove to be a great platform for students to share their thoughts with you my dear friends. Our college magazine STREAM is a mirror that reflects feelings, experiences and milestones achieved by students and the teachers. It gives us immense pleasure to compile it and convey through it.

STREAM is about connecting with stories, STREAM is about sharing thoughts

STREAM is about collaborating with people.

At last we pay our sincere thanks to our staff editor Dr. Reetu Aggrawal for giving us this opportunity where we could write and share various experiences and reflections of mind. This had been a great journey for us to describe our views and opinions through STREAM.

We thank all our readers for their support.

Nikita, Vanshika
B.A. II

A Stitch in Time Saves Nine

Time is a very precious aspect of life. According to many successful individuals, time is money. This precious blessing of time is very limited. There are only 24 hours in a day. Also, the average human life expectancy probably ranges from 80 to 90 years. This certainly means that one can't afford to waste time at all. Hence, "A stitch in time saves nine" avoids wastage of time.

Another advantage of this concept is less effort. This is due to early dealing with a problem. Dealing with a problem early requires certain amount of effort. However, with delay the problem becomes ugly. Now to rectify this more difficult problem means to put much more effort. So, "A stitch in time saves nine" saves effort.

A stitch in time has another advantage. First of all, mention must be made of Israel. After the formation of Israel, the Arab states were preparing to attack it. Probably everyone thought Israel would lose. On the other hand Israel thought instead of waiting they should take some action. Therefore, Israel decided to attack first. So, the Arab military became weak and Israel won the war. Hence, Israel made use of "A stitch in time saves nine".

It has another advantage. It is better decision making. Following this concept means that a person has sufficient time to handle a problem. Therefore, a person can prepare solutions efficiently. In contrast, a person who delays problems will have a shortage of time. So, this person would become stressful and nervous. Due to this, poor decision making would result in disastrous consequences.

Vanshika
B.A. II

Beautiful Mind, Better Than A Fair Complexion

Someone has very rightly said, Beauty is not about having a pretty face. It is about having a pretty mind, a pretty heart and most importantly a beautiful soul. However there are still many people who lack this moral and run after appearance rather than personality. In India, people are so obsessed with fair complexion that they reject the girl for marriage just because of her dark complexion. When we read matrimonial advertisement it is very sad to see that everyone wants a fair complexioned bride. For job ads everyone demand for fair skin people. High sale of all fairness creams is also an indication of people's obsession with fair complexion. It is totally in contrast to people of western countries where they are crazy about getting tanned skin. Also, they pay a good amount of money to get tanned skin.

It is high time that we need to understand that we are all supposed to be different. Our brown skin has its own beauty and it perfectly suits us. What really matters is that we should have a beautiful heart under the skin, we need to focus on how to be a good human being only that will take us somewhere in life, not to forget, beauty is only skin deep. It is something that will stay only for a short period of time.

So, instead of giving preference to a fair complexion, one should look for inner beauty which provides us peaceful experience, pleasure and satisfaction, inspiring us to perform good deeds. Our real progress will occur when we get rid of such racist mindset within the general masses of our society.

"A beautiful mind is like a beautiful path! The more you travel with it, the more you find peace and happiness!"

Somiya
B.A. I

Crossroads of Life

There are two roads from which you have to choose
In one you may get victory and in other you may loose
It's not upon your fate, but upon your feet
For which every road you will choose to lead.
Road is not about the truth and lies
It's about the struggle and how the time flies
It's not about only the hardworking days
But it's about your hardworking nights
The choice is yours and yours alone
To reap the fruits or be overthrown
One path may lead to glory and fame
The other to the defeat and the shame
Be prepared to face the challenges ahead
And stay focussed on the goals you have set
So dare to choose the road which is less travelled
Which may lead you to success
In the end It's not the outcome that matters
But the journey of life and life lessons.
There are two roads from which you have to choose
In one you may get victory and in other you may loose

Kunal Mittal
B.A. III

Fun Riddles

1. What is always in front of you but can't be seen?
Ans: The Future
2. What is full of holes and still hold water?
Ans: A Sponge
3. What goes up but never comes down?
Ans: Your Age
4. The more of this there is the less you see, what is it?
Ans: Darkness
5. What gets bigger when more is taken away?
Ans: A Hole
6. Where does today come before yesterday?
Ans: In Dictionary
7. What has hands but can't clap?
Ans: A Clock
8. What has a thumb and 4 fingers, but it is not a hand?
Ans: A Glove
9. What has 13 hearts but no organ?
Ans: A deck of cards
10. What begins with 'e' and only contains one letter?
Ans: An envelope
11. What has four wheels and flies?
Ans: A garbage truck
12. What do you call a person with no body and no nose?
Ans: Nobody knows

Anisha Garg
B.A. III

Incentive

It's a time to rise
And come in front
Don't procrastinate your goal
Just make it hunt
Self-belief is the key to progression
Keep your calm and unfollow aggression.
Buddha sacrificed his palace
Then became the god
Your sacrifices to the comforts
Uplift you from the odds.
Arjuna's arrow has massive aim
Fish's eye fulfill this claim
Practice makes you perfect a lot
Provides you to reach to a great slot.
Instances of the success are all real
So does with the numerous failures
Efforts push your stability
Consistency escalates your capability.
Search Rani Lakshmibai, if you speak courage
She shook the empire with her outrage
Her determination to fight had no lack
She didn't hesitate to lift her son on back.
Talent without hard work is a clueless deal
But passionate things always deliver a zeal

Avinash Kumar
B.A. III

Karma - A Short Story

A boy (17 years) came home, his shirt was full of blood stains. His mother got worried (she thought that he had done something wrong).
She asked "what happened to you?"
He: Mom I saved a girl from being raped.
She got tears in her eyes and said... "I am proud of you."
Someone knocked at the door.

She opened it, there was a girl and her father.....
The boy saw the girl and said to his mother, "Maa she is the girl I saved today."

Girl's father said, "thank you so much beta you saved my daughter, your mother has really raised you well."
She got tears in her eyes, as the man who just said thank you to her son was the one who raped her 18 years ago.
Really someone said truly "karma hits back definitely."

Rohit
B.Com. I

Lockdown Impact: Declining Student Interest

The COVID-19 pandemic has significantly disrupted the education sector and changed many parts of our lives. Many students struggle with a loss of interest in their academics once they come out of the lockdown phase. Some students are drawn to shortcuts and social media because of its simplicity and rapid gratification in their pursuit for achievement.

However, it is important to address these issues and help students in finding a sensible strategy that promotes their long-term academic growth and fulfilment.

Understanding the decline in students' interest: the effects of the pandemic on education, including distance learning, reduced social connections, and altered routines have resulted in a decline in students' interest in academic studies.

Engaging learning environments: establish engaging, interactive learning environments that promote discussion, cooperation, and critical thought. Boost students' curiosity and enthusiasm for learning by incorporating project-based learning, dialogues, and practical exercises.

Customising education: consider and accept each student's unique interests, abilities, and goals. Students' interest can be renewed and their view of the worth of their education can be increased by giving their studies a feeling of relevance and linking them to practical applications.

Digital citizenship and time management: Educate students about the proper use of social media and the significance of time management. Help them in developing techniques for balancing online interests with academic duties, emphasising the importance of self-discipline and prioritisation.

Mentoring and Support Systems: Ensure that educational institutions have excellent mentoring programmes and support systems in place. Encourage pupils to seek advice, inspiration, and support from instructors, counsellors, or older students.

Cultivating Internal Motivation: Shift your attention away from external validation and towards internal motivation. Help kids in establishing meaningful goals, developing a growth attitude, and celebrating their own progress and accomplishments. Encourage them to enjoy the learning process rather than focused entirely on the end result.

It is essential to address decreasing enthusiasm in studies and the lure of quick success on social media in life after COVID-19 lockdown. We can restore students' enthusiasm for learning by developing exciting learning spaces, personalising instruction, promoting digital citizenship, and offering mentorship and support networks. Students will overcome obstacles and embrace their academic journey with fresh energy and purpose by being encouraged to pursue their own intrinsic motivation and have a long-term view on achievement. Together, we can lead them towards an integrated approach that encourages development, endurance, and a fruitful educational experience.

**Ghanshyam
B.A. II**

India of My Dreams – Vision 2047

India one of the prospering countries of the world, is celebrating its 75th year of independence as 'Azadi Ka Amrit Mahotsav'. This is a glorious year as we remember all the struggles and the dreams of the heroes, who took us to this sublime stage. The glories which India has touched could not have been thought of when we celebrated the first independence day. Instead of competing the world, a mere survival of the people was a concern at the time.

My vision sees India being even more glorious when we celebrate the golden independence day - our 100th when in 2047. India, in present day, has the biggest problems is of insurgency; be it in the valley, the central India or the north-eastern region. The only path through which these can be overcome is that of the combination of minimum force and maximum education. The education needs to be nationalised promoting inclusivity. I hope this prospectus is furthered and the situation of hostility inside the nation perishes.

I see an India which offers quality based opportunities. The paths of all the luxuries are open to all citizens, it just depends on how much effort they put in. I visualize an India which has the crime rates of Qatar, UAE, not through their means but by moralizing its population. I envision a nation which dominates the world and leads it from the front. In my vision, our society will have the discipline of Japan with liberties like that of Canadian society.

In my foresight I see every Indian holding his head high with pride for their national identity and their heritage.

I am sure that all the wounds of the partition and martyrdom will end by the time we will celebrate century of our Independence. Our honourable Prime Minister rightly said that ours is an 'can-do' generation and we are the axis of transition from a developing nation to a world leader.

Akashdeep Bansal
B.Com. III

No Pain No Gain

The proverb "no pain no gain" indicates that one must work hard or put extra efforts to achieve the goals. One has to go through many difficulties or challenges to search a respected and good position. There is always a connection between hard work and success. Every thing that we want to achieve in life is connected to the effort that we put in that direction. One cannot expect to achieve much without effort and hard work.

Moreover, you can't value the things which come in your life without any pain or struggle and you will fail to achieve any benefits out of it.

We can enjoy real success when we get it through pains and troubles. It is the pain we take inside and outside that makes the end results fruitful. The results that we can see out of hard work are truly rewarding. Great men have shown us that the path to success is not smooth. If we want to gain something in life we have to take the pain to remove the obstacles in our way and reach the door of success. There are numerous instances from our daily lives that show the effect of hard work and repeated efforts in achieving success.

When it comes to our exam we can score well only if we work hard. A student can never become a scholar unless and until he/she gives his/her best efforts and concentration in his/her studies. A sports person or a performer does not become famous immediately. It takes many years of his/her investment where he/she has invested personal efforts and hard work to claim success and mastery over his/her game. Therefore, remember "without pain there is no gain" in every aspect of life.

Smiley
B.A. II

The Role of Spirituality in The Modern World

When we talk of spirituality the scene which comes to our mind is superstitions, traditions, prayers, people with strange looks - having many sacred garlands around their necks, tilak on head and so on. But this is not spirituality. It is not optional but compulsory for all. Spirituality is the art of knowing self. We are not only combination of chemicals but a consciousness also which is not physical at all and is unlike an organ of a body that can be observed by a surgeon by operating on the body. Science ends with the conclusion that we have a body and a brain which are physical and we are like animals. Spirituality starts from where science puts down its weapons. According to spirituality human is pure soul neither a mind nor a body and is totally different from whole other organisms. Whereas science says human is the advanced form of monkeys and apes. Spirituality differentiates human and animals at conscious level not at the level of body. Animals are bound to the bodily desires like eating, sleeping and sexual desires but a human can go beyond these desires. Spirituality is not going into forests and become monks it has practical applications too. Think, what unrest is going around in the world-the anger, the violence, the rapes, the injustice and mental and physical problems. This is due to the dissatisfaction and lack of moral values, increase of lust, anger, greed, jealousy which are 5 'vikaras' explained by our saints. Spirituality works on that by treating the root cause of all the problems. Spirituality talks about 7 chakras, spirit and aura. These can be observed by Kirlian photography practically. We can practice spirituality to gain concentration, detachment and real happiness in our life by reading religious scriptures, chanting or meditation regularly. Spirituality is not the

opponent of science on the contrary both are complementary to each other.

Science is limited to materialistic world but spirituality goes beyond it.

Navdeep Kumar
B.Sc. III

The Cursy Nights

It's all about a wolfy street,
That took to the town to an unexpected greet,
A wolf attacked people at night,
Forced them to have a horrific sight,
Frightened public banged to police station,
They wasted the time in identifying the reaction

,
Then a group of five friends started an inquiry,
They initiate the process by certain queries,
In last five months, there were ten killings,
Coincidence is nothing people start believing,
A common connection found in May,
Every death happens on new moon day,

A plan was made with top notch,
Next month on the same day to keep a watch,
Four of five reached the place,
One who left was out of the state,
The time had arrived which everyone waited,
Wolf was not in the mood to be agitated,

They shot the wolf before it attacked,
Ground slipping from under the feet when truth was hacked,
The wolf was no one but their friend,
Who mistakenly became a part of the trend,
It was later found that he was cursed,
Once he hunted the wolf and made it burst,

All the friends cried for their mate
But before they realised, it was too late.....

Avinash Kumar
B.A. III

Odd-Even-Odd

Life is a rollercoaster ride which exposes us to a lot of ups and downs where some gain, some lose, some share, some snatch while some reign supreme among all. College life is an integral slide of this ride. These days start with odd semester and then proceeds even semester-after that returning to odd and then even giving extraordinary bumps to one enjoying it. With the dawn of a new and independent life one enters college life; ready to interact with the new world like dispersed diaspores of the plants, these twigs-some over enthusiastic, some little confused, some underconfident including some living with feeling of insecurity make their way into the maze of odd and even semesters.

Odd semester being the Kickstart welcomes students with new hope of building a greater good character and wiping out the wounds of mistakes of school life. This semester brightens their hopes of achieving glories in life be it's a hope of being a topper, being a social bee, living a happy low-profile life, being a predator in the relationship food chain or greed of enjoying a life of fame and having a high profile etc. This odd semester nurtures ones thirst by drizzling of sports activities, new competitions, public speaking events, presentations, dramas, seminars, enthusiastic friends and fellows etc. Professors being aware of the reality of the scenario lead their pace in fulfilling their duty but the young minds enjoy every aspect of education. Then time flies and the exams reflect the deadlock of student life to all and the ones. Those who balanced everything swim through this fire pool while others don't.

This very life of fun faces a little downfall of interests with the onset of first even semester as the twigs now are little grown and know the harsh realities and now only the minds interested in getting education make presences in classes and most of the faces present are those who are actually studying. Making new friends, splendid will of participating in competitions, social gathering and the net attendance experiences decrease a little as

all the faces and people are known. One starts working hard for future and for oneself . Free roaming activities get ceased temporarily. The dull side of extra lively world can be seen easily but felt only by those who are born with critical thinking.

Then this winter type old age ends with the summer of another new odd semester, the new toppers crowned are on the brim to be dethroned by the latest pebbles who roll into the game. This season showers every one's futile land with rain of new opportunities of learning, cocurricular activities and in this whole time one learns about the biggest weapon of the war of life that is 'time management'. It is the time for everyone to correct the previous mistake by learning from them and be better. After that once again even semester comes and proceeds towards odd semester. This ride is enjoyed by everyone and in the end when the time to elope out of maze arrives then some thank while others regret but everyone generally achieve some success in many ways although some are not able to identify their success. This vicious cycle of 'odd to even to odd' has a great importance in life and when this becomes nostalgia in life then it is really hard to accept it.

**Manjot
B.Sc. I**

My Hinduism

My Hinduism is not just saffron
It has the green bangles worn by Lakshmi
It is the dark blue of Krishna
It is the black of Mahakali
And the grey of the ashes on shiva 's forehead
My Hinduism is the white of kailash parbat and the
crystal blue of ganga flowing from mahadev 's hair
Do not reduce it to one colour do not reduce it to
hatred
So, my Hinduism is not just saffron

Somiya Garg

She is Strong Yet Weak

She is someone whom I know from very long.
At times she is so cute that cuteness itself seems less cuter,
At times she is so scary even a hell master is afraid of her,
At time she is so soft that she will cry seeing a random person cry,
At times she is so strong that even if you stab her hundred of times she won't let out a single tear,
At times she is so scared that even her own shadow can scare her,
At times she is so dangerous that her own shadow is afraid of her,
Yeah! that's her, she is very strong to fight every pain, But....
At times, she seems so weak to fight against her self,
She is so weak to fight for her own dreams,
She is so weak to speak to her own parents,
She is so weak to speak against her own father,
She is so weak to correct her own father,
She is just... so weak.... To fight for herself...

But Then I Talk to Her in The Mirror

I told her to be strong and fight because this will last until you fight for it, But... she couldn't gather the courage to speak for herself, for her dreams, she just remained silent to the very end. Even today she is fighting herself to speak up, she is just so afraid that every time she wanted to speak she couldn't, every time she wanted to fight she couldn't. No matter how hard she tried but every time she ended up being silent and listen to her parents.

Then I comforted her by telling her that, "Dear this is not the end we can begin again any time. You're so strong and young to let yourself out of passion, you have a whole life ahead, just

bear with it for the time being, continue as per your parents wish, just don't stop DREAMING about your DREAMS and work on them silently until you achieve something. Then your parents will understand you and support you. You just have to show them what you have got and then the whole world is yours."

SHE WAITED FOR THE DAY WHEN HER PARENTS WOULD UNDERSTAND HER AND CONTINUED WORKING ON HER DREAMS

**Ritika Jindal
B.Com. II**

Don't Give Up

This my friend is for you
The trials that you face
The dreams that you chase
You're behind in your race
You're straying from your path
Your mind scattered-is all over the place
You're desperate for space
Don't give up
Don't give up,
There's always an answer to everything
Your past brought you here
This is where it all begins
So don't sit hour after hour
Don't forget the countless blessings
And all the riches that have been showered on you
Find your strengths and your powers
To rise above the cowards
Don't be a flower
That live off its scent
When it's crushed and devoured
Don't give up
Don't give up

"She"

When he was just born
She was 23
He would cry out in Latin
and She would respond in Greek
He was surrounded by people eager to pull his
cheek.
But they would vanish the moment he began to
weep.
She would come running and hold her in her arms.
As if someone has raised the alarms.
Now he was able to walk and chew
and hey he was two
He and she could now understand each other.
He was her everything and she had nothing else to
bother.
He would try to walk and fall down
but knowing she was with him the fear of getting
hurt was gone
They still could not converse that effectively
but she would understand his needs easily
He would now roam about free
because now he had turned three
There were many places where he could reach
He would learn nothing but she would never get
tired to teach
She would dress him as a prince
but at the end of the day she took more than an hour
to rinse.
Now he was turned five
he has come home a little late
never the less finding her at gate.
They would now do the homework together
He would spoil the home and she used to gather
And here we have a turning point in the story
Years passed and now he is 15
And with each year he forgot to learn
He would n't care for what she said
because he has now become mean
She would ask him to study for a good future
But he was now busy in a different culture.
He has changed a lot which she didn't teach
She would try to hug him but he was out of reach
She still waited for him at the gate
She would be awake till late in night
because he was not home, he was in a fight
She has so much to scold
but he is growing more bold

Time went on and now he has grown
lost in the world of his own
At the age of 19, he has gone too far away
Now he has many shes in his life
and he dreamt having one of them as his wife
Life ahead has many surprises
Hope he soon realises
Hope he soon realises.....

Nikita, B.A. II
Vanshika, B.A. II

Save Our Laxmi

A girl child is like a princess who is born into a family to liberate them. She is also like a goddess, through whom next generation springs up. Although a girl is compared to many great things our society does not believe that a girl can give birth to a prosperous nation. Rather people prefer to have a male child born in their family. Some of the people in the urban areas get female foetus aborted while in rural areas, where people do not have facility of ultrasound kill the girl child after birth. It's a cruel act and hard to believe, but it is still happening in our country in a much larger magnitude than we can imagine.

Equality is a fundamental right, but where is the gender equality when one million girls are killed every year before birth itself. It's high time that we all get together and save the girl child in India as time is running out. The disturbed boy-girl ratio is very much round the corner. Soon a time will come when boys will not find girls to get married. Girls will simply vanish from sight. Nature's balance is going to be upset and that would lead society to anarchy and chaos. To prevent this happening, we must put an end to this social evil of killing the girl child whether in the womb or outside.

A small step taken today will definitely become a giant leap tomorrow. We have to create an awareness in the society about the sad state of girls and Indian women in different fields. This might change the attitude of society against women. Government is quite attentive towards saving girl child and their empowerment and that is the reason government of India has popularized the slogan "Beti Bachao, Beti Padhao".

Ishika
B.A. I

Final Call

"I've come a long way", she thought, sitting on the grass beside the country side highway. "I'm only half-way and alone with my thoughts and with my pet cherry", she thought.

It was a summer day and she was getting frustrated in the house. Her mom was yelling on the leftover utensils in the sink and her brother was crying in the cradle. It's her fifth holiday and she was feeling miserable. 'It was a long month', she thought around books and exams. She thought it would be better after finishing the exams but she was just in the same loop again, 'her house', 'it's the house,' she thought, 'that gives me headache'.

She thought of going to the other room to be in the quiet. And she got it, the quietness of the room was soothing at first but it wasn't helping her feel good. She started thinking about the things that had gone wrong in the past, sitting on the bed, beside an open window. 'I can't get better' she thought, 'everything's falling apart'. She stood up and started to leave the room. But, she stopped in the way to look at herself in the mirror. She got lost in thoughts again and started crying. Her mom yelled, "come in the kitchen". She didn't seem to hear it.

She went to her room and opened a drawer. There, she found it, the picture book, she skipped few photographs and found the photo she was looking for. It was of her ex-boyfriend.

She smiled for couple of minutes looking at the picture but again those bad thoughts of breakup and late night insomnia made her feel miserable. She smashed the picture book into the wall, angrily. She started crying but after a moment, she saw a picture lying in the corner on the floor. She picked it up and it was of the time when she went to Nirvana river with her dad, when she was seven. She realized how happy she was in the picture. She cried again but it was of mixed emotions, she thought about the happiness of that day and her dead dad.

She realized that she wasn't happy in her life because she got disconnected from the nature after her dad died. The modern technology, school - collage and the bullshit of boyfriend made her life like a rotten egg.

She was constantly looking at the picture that she thought, "I want to go to Nirvana lake with cherry", her dog. She packed her stuff in hurry and didn't call any of her friend for the company. Her mom asked "what happened".

'I got a final call', she said.

'what call?' her mom asked.

'from nature' she said.

She started the car and there she was, sitting on the grass alongside highway. 'I'm feeling good' she thought, 'thank you god that you made me smash the picture book, because of that I'm on a journey, a journey of refining myself'.

She petted cherry and enjoyed the wind. She drank a little water from the bottle. 'God, I missed this so much', she said. She didn't think this time, she said it loudly because she was overwhelmed by the experience after such a long time.

She smiled and felt excited for the remaining half journey and the final destination, the Nirvana river. She thought, "I'm not gonna return home for a week, it's going to be a fresh start".

'This final call is also a wake up call' she thought, 'for me to change my mind set and bring positivity again like that seven year old'.

She stood up and saw the city beside her and then the road which she was travelling. She sat in the car and drove away, away from misery, away from past, away from everything.

Jashanpreet singh

B.A. II

**(THE STORY PUBLISHED ABOVE GRABBED THE FIRST PRIZE IN THE
'STORY WRITING COMPETITION' ORGANIZED BY THE DEPT. OF ENGLISH)**

Social Media and College Students

Social media has become an integral part of modern life, and it can be a valuable tool for college students to connect with peers, professors, and potential employers. However, while social media offers numerous benefits, it is also important for students to be mindful of its potential downsides.

One of the most critical concerns regarding social media use for college students is security. Students should be mindful of their privacy when using social media and should take steps to protect their personal information. This includes adjusting privacy settings, avoiding sharing sensitive information, and using strong passwords.

Another concern is addiction and waste of time. Social media platforms are designed to be engaging and can be addictive, leading to decreased productivity and time management issues. Students should be mindful of the amount of time they spend on social media and set limits on their usage to avoid addiction and prevent it from becoming a waste of time.

However, social media can also be a valuable tool for making money. Many students use social media to promote their businesses or sell products and services. For example, students can use social media platforms like Instagram to showcase their artwork or design skills, to promote their tutoring services or sell merchandise.

Moreover, students can also use social media for productivity and time management. Many productivity tools are integrated into social media platforms, such as calendar and scheduling tools, which can help students stay organized and manage their time effectively. Social media platforms like LinkedIn can also be used to network with professionals and find job opportunities.

In conclusion, social media can be a valuable tool for college students to connect with peers, professors, and potential employers. However, students should be watchful of the potential drawbacks of social media. By using social media strategically, students can be more productive and financial independent.

**Ghanshyam
B.A. II**

Making A Difference Together

Volunteering in college can have a significant impact on personal and professional development. One of the most effective ways to volunteer is through National Service Scheme (NSS), a program that provides opportunities for students to engage in various community service activities. NSS has numerous benefits, including personal growth, professional development, and community impact.

One of the most significant benefits of NSS is personal growth. Through NSS, students can develop skills such as leadership, communication, and teamwork. These skills can help students become more confident and self-aware, which can lead to a greater sense of personal fulfillment. NSS also provides opportunities for students to engage in activities that promote personal growth, such as cultural events, health and hygiene awareness campaigns, and environmental conservation initiatives.

NSS also offers professional development opportunities. Students who volunteer through NSS can gain practical experience in their field of study and develop transferable skills that can enhance their resumes. NSS volunteers also have access to various training programs and workshops, which can help them develop skills that are highly valued by employers. Additionally, NSS provides opportunities for networking, which can lead to internships and job opportunities in the future.

Moreover, NSS has a significant impact on the community. Through NSS, students can engage in activities that promote social change and community development. This includes initiatives such as awareness campaigns, blood donation drives, and disaster relief efforts. NSS volunteers work towards creating a more just and equitable society, and their efforts can have a lasting impact on the communities they serve.

Therefore volunteering through NSS can lead a student to a better and an inclusive approach towards society. Under the aegis of NSS students feel a significant impact on their personal and professional outlook. Therefore, students should

take advantage of the many opportunities offered by NSS and other volunteering programs in college, as they can help them develop skills, gain practical experience, and make a positive impact on society.

Ghanshyam

B.A. II

No Winners in War

On 24 Feb 2022, before 5 am, kyv time, Putin announced a “special military operation” in the country and “effectively declared war on Ukraine”. In this speech, Putin said he had no plans to occupy Ukraine territory and that he supported the right of Ukrainian people to self determination.

Its being more than a year and the war is still on. Both sides(Russia and Ukraine) are losing. They are losing their soldiers, their economy and their peace. The effect of war is not limited to these two countries but it has taken the whole world in its embrace. The only beneficiaries of this war are oil and arms producing companies.

But as Neville chamberline said, “ in war, whichever side may call itself the victor, there are no winners, but all are losers.” And this quote is very much true for present situation. It may take a couple of minutes for missiles to destroy a civilization built in a hundreds of years. I think its high time when both countries need to understand that there are “NO WINNERS IN WAR” and stop this war as soon as possible. Lets pray best for the people of world!

And as residents of this global community we all should raise our voice against such wars.

Nikita

B.A. II

Why you should Read

In 1964, the media theorist Marshall McLuhan famously wrote, “The medium is the message.” His point was that the way in which we receive information is often just as influential, if not more, than the content of the information itself.

McLuhan was likely inspired by the culturally turbulent 1960s and the newfound presence of a television in almost every home. He argued that television was a medium that inspired a kind of mindless passivity in the viewer, making them particularly suggestible to whatever information or entertainment they were being exposed to, and therefore, easily herded into accepting predominant views.

If you think about it, it makes sense. Unlike reading a book or listening to music, watching television takes an unbelievably little amount of effort. There’s a reason it’s widely recognized as the lazy man’s preferred mode of entertainment. You just set the channel and let it feed you endless images of pretty, exciting things. Pre-streaming TV was just pure id, 24/7, on demand. You just kinda... sat there. The content was not designed to delight or inform as much as it is to keep you placidly watching.

It’s no wonder that the research on outcomes of television consumption tends to be abysmal. People who watch craploads of TV are generally unhappier, unhealthier, and more paranoid about the world. Kids who watch dizzying amounts of television perform worse cognitively and are more likely to have behavioural and social problems. When my generation were kids, our mothers yelled at us that all that TV would rot our brains.

Why Reading is Beneficial

On the opposite side of the “medium is the message” spectrum is the written word. Reading has all sorts of cognitive benefits and it’s likely due to the nature of the medium itself.

For example, reading this article takes mental effort. Unlike TV, the second you stop trying, it stops delivering. The concepts must be interpreted and then formulated and visualized within your mind. If I start writing about a confused donkey that

continually getting anxious after seeing his reflection in the mirror, your mind sets to work constructing this scene in your head. And not only does your mind create it, but you get to dictate how you create it. Is the donkey lonely and sad? Is it liking his persona? Or how does the reflection affect its behaviour?

Before this gets too much constructive, the point I'm trying to make is that reading is an inherently interactive medium. The conveyance of information is not only dependent on me writing these words, but also dependent on you actively choosing to read, interpret, and react to them.

This increase in mental creative effort then leads to all sorts of positive outcomes. Reading makes us more empathetic, improves our attention span, enhances logical reasoning, and so on and so forth.

New Media Can Go Either Way

This is all relevant because with the internet, you not only have complete control over what you consume, but also the medium through which you consume it.

It strikes me that some media, much like pre-streaming television, are optimized to grab and hold attention, as much as possible, whatever the cost. They were basically clickbait before clickbait.

But then there are media-long-form podcasts, well-written streamed television, some (but not all) video games, etc.-that are like reading. They encourage sustained attention, challenging you with powerful new concepts or unique imagery.

McLuhan wrote at a time when there was little choice of media. You had a few TV channels and the local paper and that was it. As a result, the medium of information/entertainment that dominated at the time, largely dictated the contours of culture.

But today, there is a Las Vegas buffet of informational media to choose from. If you want to learn about meditation, there are Instagram stories, YouTube videos, podcasts, tweetstorms, or long-form written explainers. It's a veritable pupu platter of media, hot and steaming and ready to go.

This is why I call the struggle around choosing media "The Attention Diet". When you eat

something, that food literally generates the cells that compose your body. So if you eat crap for long enough, your body becomes... well, kinda crappy.

Similarly, when you choose what media to consume, you are choosing your future thoughts and perspectives and opinions. And if you choose poorly, you will think poorly. It's not just that you are what you eat. You are everything that you consume.

Jashanpreet Singh
B.A. II

Growing India

Growing India, a land so rich and vast,
With history so deep, a culture that lasts.
From the Himalayan peaks to the oceans' blue waves,
A beauty that inspires, a heritage that saves.

With bustling cities, teeming with style
And rural areas, keeping tradition alive
A land of diversity, a mix of old and new,
A country that is growing with much left to do

From the tech hubs of Bangalore, to Tajmahal's grace,
India is a land of wonder, with a rich and diverse space,
with innovation and tradition its future is bright,
a nation that is rising, with a will to do what's right,
from the farmers in fields, to the entrepreneurs with drive,
India is a country of hardworking people, full of life
With a spirit of resilience, a heart that never tires,
India is a nation that is destined to soar higher,

Growing India, a land of endless potential
With a bright future, a nation that is instrumental,
In shaping the world, with its culture and pride,
A land that is forever growing, with much left to provide

Gursharan Singh
B.Sc. III

हिन्दी विभाग

द्व
स्ट्रीम

2022-23

प्राध्यापक सम्पादक
प्रो. अमनदीप शर्मा

विद्यार्थी सम्पादक
स्माईली वर्मा, बी.ए. II
ज्योति रानी, बी.ए. III

सम्पादकीय

प्रिय मित्रों

साहित्य हमारे जीवन का अटूट अंग है। बिना साहित्य के हमारा जीवन नीरस है क्योंकि साहित्य हमारे जीवन में किसी न किसी रूप में जन्म से लेकर मरण तक साथ चलता है। साहित्य के माध्यम से ही हम अपने

जीवन के सुख-दुख रेखांकित करते हैं। जब हम हिन्दी साहित्य की बात करते हैं तो हिन्दी साहित्य का क्षेत्र, बहुत विशाल है। हिन्दी के महान साहित्यकारों, कवियों जैसे प्रेमचंद, भारतेन्दु, हजारी प्रसाद द्विवेदी, जयशंकर प्रसाद, निराला, पंत, महादेवी वर्मा इत्यादि ने हिन्दी साहित्य को समृद्ध किया है। इसी कारण आज पूरे विश्व में हिन्दी साहित्य का अपना एक विशेष स्थान है।

आज हर युवा को साहित्य से जुड़ना चाहिए क्योंकि आज की भागदौड़ भरी जिन्दगी में सच्ची खुशी सच्चा प्रेम, सच्चा समर्पण घुम हो रहा है। हमारे युवाओं को साहित्य से जोड़ने के लिए हमारे कॉलेज की पत्रिका 'द-स्ट्रीम' भी अनेक प्रयास करती है। इस पत्रिका में हर वर्ष नए-नए चेहरे अपनी नई नई रचनाएँ पेश करते हैं। यह हमारे और हमारे कॉलेज के लिए गर्व की बात है। क्योंकि यह युवा ही आगे जाकर एक उच्चकोटि के साहित्यकार, कवि, अलोचक इत्यादि बनते हैं और देश निर्माण में अपना योगदान देते हैं।

अन्त में हम अपने सभी विद्यार्थी मित्रों का आभार व्यक्त करते हैं जिन्होंने अपनी रचनाएँ 'द-स्ट्रीम' पत्रिका के लिए दी हैं और उन्हें हम बधाई भी देते हैं।

इसके साथ ही हम आदरणीय पधानाचार्य, हिन्दी विभाग के अध्यक्ष प्रो. अमनदीप शर्मा जी का भी सुक्रिया अदा करते हैं जिन्होंने हमें इस योग्य समझकर यह कार्य भार सौंपा।

धन्यवाद

ज्योति रानी, बी.ए. III

स्माईली, बी.ए. II

मैं बोझ नहीं हूँ

शाम ही गई अभी तो घुमाने चलो न पापा
चलते चलते थक गई कंधे पे बिठा लो न पापा
अंधेरे से डर लगता सीने से लगा लो न पापा
मम्मी तो सो गई
आप ही थपकी देकर सुलाओ न पापा
स्कूल तो पूरी हो गई
अब कॉलेज जाने दो न पापा
पाल पोस कर बड़ा किया
अब जुदा तो मत करो न पापा
अब डोली में बिठा ही दिया तो
आसूँ तो मत बहाओ न पापा
आपकी मुस्कराहट अच्छी है
एक बार मुस्कराओ न पापा
आप ने मेरी हर बात मानी
एक बात और मान जाओ न पापा
इस धरती पर बोझ नहीं मैं
दुनियाँ को समझाओ न पापा।

स्माईली वर्मा
बी.ए. II

कोशिश करने वालों की हार नहीं होती

लहरों से डर कर नौका पार नहीं होती।
कोशिश करने वालों की हार नहीं होती।।
नन्ही चीटी जब दाना लेकर चलती हैं।
चढ़ती दीवारों पर, सौ बार फिसलती हैं।।
मन का विश्वास रंगों में साहस भरता है।
चढ़कर गिरना, गिरकर चढ़ना व उतरना है।।
आखिर उसकी मेहनत बेकार नहीं होती।
कोशिश करने वालों की हार नहीं होती।
डुबकियां सिंधु में गोताखोर लगाता हैं।
जा जाकर खाली हाथ लौटकर आता हैं।।
मिलते नहीं सहज ही मोती गहरे पानी में।
बढ़ता दुगना उत्साह इसी हैरानी में।।
मुठठी उसकी खाली हर बार नहीं होती।
कोशिश करने वालों की हार नहीं होती।।
असफलता एक चुनौती है, स्वीकार करो।
क्या कमी रह गई, देखो और सुधार करो।।
जब तक न सफल हो, नींद चैन को त्यागो तुम।
संघर्ष का मैदान छोड़ मत भागो तुम।।
कुछ किये बिना ही जय जयकार नहीं होती।
कोशिश करने वालों की हार नहीं होती।।

हरमनजोत कौर
बी.ए. III

फिर उसका क्या दोष?

रात के समय एक दुकानदार अपनी दुकान बंद ही कर रहा था कि एक कुत्ता दुकान में आया!

उसके मुँह में एक थैली थी, जिसमें सामान की लिस्ट और पैसे थे। दुकानदार ने पैसे लेकर सामान उस थैली में भर दिया। कुत्ते ने थैली मुँह में उठाली और चला गया।

दुकानदार आश्चर्यचकित हो के कुत्ते के पीछे-पीछे गया। यह देखकर ही इतने समझदार कुत्ते का मालिक कौन है?

कुत्ता बस स्टॉप पर खड़ा रहा। थोड़ी देर बाद एक बस आई। जिसमें वह चढ़ गया। कंडक्टर के पास आते ही अपनी गर्दन आगे कर दी। उसके गले के बैल्ट में पैसे और उसका पता भी था। कंडक्टर ने पैसे लेकर टिकट कुत्ते के गले के बैल्ट में रख दिया। अपना स्टॉप आते ही कुत्ता आगे के दरवाजे पे चला गया और पूँछ हिलाकर कंडक्टर को इशारा कर दिया।

बस के रुकते ही उतर कर चल दिया। दुकानदार भी पीछे-पीछे चल रहा था। कुत्ते ने घर का दरवाजा अपने पैरों से 2-3 बार खटखटाया।

अंदर से उसका मालिक आया और लाठी से उसकी पिटाई शुरू कर दी। दुकानदार ने मालिक से इसका कारण पूछा।

मालिक बोला, “साले ने मेरी नींद खराब रक दी। चाबी साथ नहीं लेके जा सकता था गधा।”

जीवन की भी यही सच्चाई है। लोगों की अपेक्षाओं का कोई अंत नहीं है।

वंशिका
बी.ए. II

देश को निखारो

थोड़ा सब्र करो दोस्तो,

तुम देश को निखारो

यूं मेहनत से न तुम भागो

इतनी जल्दी भी न हारो

फरेबी चमक, शान के लिए

भारत को न नकारो

मिलके बदल दो हवाएं

तुम देश को निखारो।

नीकिता
बी.ए. II

दोस्ती

विश्वास की डोरी है दोस्ती

बेताब दिल की कमज़ोरी है दोस्ती

हर इन्सान की जरूरत है दोस्ती

दिलों पर करती हकूमत है दोस्ती

न मानो तो खुद की भी कमज़ोरी है दोस्ती

मुश्किल में काम आती है दोस्ती

गमों में साथ निभाती है दोस्ती,

जीवन को रंगीन बनाती है दोस्ती,

खुशियां साथ लाती है दोस्ती,

न मानों तो कुछ भी नहीं है दोस्ती।

मानों तो जीने का सही ढंग सिखाती है दोस्ती।

सही राह दिखाती है दोस्ती,

मंजिल तक पहुंचाती है दोस्ती,

समय का मललब समझाती है दोस्ती,

हर मोड़ पर काम आती है दोस्ती,

न मानों नो कुछ भी नहीं

मानों तो जीवन को महकाती है दोस्ती!

ज्योति रानी
बी.ए. III

वो हूँ मैं

गुजार दिए होंगे तुमने, कई दिन, महीने, साल
जो काट न सकोगे वो एक रात हूँ मैं।

की होगी गुप्तगू, तुमने कई दफा कई लोगो से,
दिल पर जो लगेगी वो बात हूँ मैं।

भीड़ में जब तन्हा, खुदको तुम पाओगे,
अपनेपन का एहसास जो करा दे, वो साथ हूँ मैं।

बिताये होंगे तुमने कई हसीन पल सबके साथ में,
जो भुला नही पाओगे, वो एक याद हूँ मैं।

साहिल शर्मा
पी.जी.डी.सी.ए

मन के विचार

हर जगह इश्क में बीमार बैठे हैं
लाखों मर गए और लाखों तैयार बैठे हैं
कि इश्क के चक्कर में होकर बर्बाद
कहते हैं मोदी जी हम बेरोज़गार बैठे हैं।

नजारे नज़र से कहने लगे
नयन से बड़ी कोई चीज़ नहीं
तभी मेरे दिल ने आवाज़ दी
वतन से बड़ी कोई चीज़ नहीं।

जिसे समझा गया बोझ सदियों से
आज वो सब पर भार है
बहुत हो गई आँखें झुकाकर बातें
अब आँखों से आँखें मिलाने की बारी है
और हर औरत, हर बेटा, हर लड़की का सम्मान करो
क्योंकि हमारे, तुम्हारे, हर घर एक नारी है।

रोहित चौधरी
बी.कॉम।

हिन्दी

हिन्दी मेरा इमान है
हिन्दी मेरी पहचान है
हिन्दी हूँ मैं वतन भी मेरा
प्यारा हिन्दुस्तान है

बढ़े चलो हिन्दी की डगर
हो अकेले फिर भी मगर
मार्ग के काँटे भी देखना
फूल बन जाएँगे पथ पर

बलजिंदर सिंह ढिल्लों
बी.ए. III

जीने की राह

एक संत के पास एक आदमी गया और पूछा महाराज दुनियां में किस तरह से रहना चाहिए? संत ने कहा—जरा सामने आ पहले तेरा माथा देखूँ कि तेरा जीवन बाकी भी है कि नहीं। वो आदमी सामने आया और माथा दिखाया। संत ने कहा तेरी तो सात दिनों में मौत है, अब तू कहे तो बताऊँ? आदमी बोला फिर रहने दो। वो भागता हुआ गया। सबसे पहले उसने उन लोगों से माफी मांगी जिनको उसने भला बुरा कहा था। फिर जिन लोगों से झगड़ा किया था, बेईमानी करी थी, उनसे भी जाकर माफी मांगी। घर जाकर बच्चों को बच्चों का हक दे दिया, पत्नी को पत्नी का। पत्नी से बोला मेरी यात्रा का मोड़ मुड़ रहा है। मैं भगवान का सहारा ले रहा हूँ हो सके तो तुम भी लेना। इस तरह से छः दिन बीत गए। सातवें दिन वो भगवान के ध्यान में बैठा, मन बड़ा हल्का था। फिर उसे ध्यान आया कि एक बार संत से जाकर पूछ लें कि कैसे जीना है, अगले जन्म फिर वैसे ही जी लेंगे। गया संत के पास, पूछा महाराज किस तरह से दुनियां में जीना चाहिए। संत ने कहा कि पहले ये बता कि ये सात दिन कैसे बीते? कितने लड़ाई—झगड़े किए? किस—किस से बेईमानी की? वो आदमी बोला महाराज कोई नए झगड़े नहीं किए। बल्कि जो पुराने थे उनसे भी जाकर माफी मांग आया हूँ। और उन्होंने भी माफ कर दिया। संत ने फिर पूछा अच्छा। इन सात दिनों में भगवान को याद किया कि नहीं? वे बोला महाराज भगवान ही याद रहा, क्योंकि मौत सामने थी। संत ने कहा तो फिर जा बाकी की जिंदगी भी ऐसे ही बीता। वे बोला पर आपने तो हमारा, माथा देखा था। सातवें दिन मौत बताई थी। संत ने कहा मौत तो इन सात दिनों में ही है—सोमवार, नहीं तो मंगलवार, नहीं तो रविवार। ये ही सात दिन हैं इनमें ही आदमी जन्म लेता है और इन्हीं में मरता है। तुम्हें जरा घुमा कर समझाया है, वरना आदमी समझता कहा है।

तोषार गर्ग
बी.एस.सी II

पहेलियां

- 1 ऐसा क्या है? जो खरीदने पर काला, जलाने पर लाल,
और फेकने पर सफेद रहता है।
उत्तर कोयला
- 2 छोटे से है मटकूदास, कपड़े पहने एक सौ पचास
उत्तर प्याज
- 3 वह चीज क्या जो सुबह एक सर खोती है और रात को
एक सर पाती है?
उत्तर तकिया
- 4 गाय दूध देती है, मुर्गी अंडा देती है, ऐसा कौन है जो
दूध, अंडा दोनों देता है?
उत्तर दूकानदार
- 5 ऊट कह बैठक, हिरण की चाल, बताइए वह कौन है
पहलवान?
उत्तर मेंढक
- 6 ऐसी कौन सी चीज है जो हम पानी के अन्दर खाते है?
उत्तर गोता
- 7 ऐसी कौन सी चीज है जो फटने पर आवाज़ नहीं
करती?
उत्तर दूध
- 8 ऐसी कौन-सी चीज है, जिसे हम निगले तो जिंदा रह
पाए और अगर वह हमें निगले तो हम मर जाए।
उत्तर पानी
- 9 ऐसी कौन-सी चीज है जहाँ पर सड़क है पर गाड़ी
नहीं, जंगल है पर पेड़ नहीं और शहर है पर घर नहीं?
उत्तर नक्शा
- 10 खुद कभी वह कुछ न खाए, लेकिन सब को खूब
खिलाए।
उत्तर चम्मच

स्माईली वर्मा, बी.ए. ॥
नीकिता शर्मा, बी.ए. ॥

खुश रहो

छोटी सी जिन्दगी है,
हर बात में खुश रहो
जो चेहरा पास न हो,
उसकी आवाज़ में खुश रहो
कोई रुठा हो आपसे,
उसके अंदाज़ में खुश रहो
जो लौट के नहीं आने वाले,
उनकी याद में खुश रहो
कल किसने देखा है
अपने आज में खुश रहो

मुस्कान
बी.सी.ए ॥

झूठ

बोलना पहली बार
आसान हो सकता है पर
बाद में सिर्फ परेशानी देता है

और

सच

बोलना पहली बार कठिन
हो सकता है बाद में
आराम देता है

अंकिता
बी.ए. ॥

जो बीत गई सो बात गई

जीवन एक सितारा था
माना वह बेहद प्यारा था
वह डूब गया तो डूब गया
अम्बर के आगन को देखा
कितने इसके तारे टूटे
कितने इसके प्यार छूटे
जो छूट गए फिर कहा मिले
पर बोलो टूटे तारों पर
कब अम्बर शोक मनाता है
जो बीत गई सो बात गई

स्नेहा
बी.एस.सी ॥

अनमोल वचन

सब्र कोई कमजोरी नहीं होती है!
ये वो ताकत होती है
जो सब में नहीं होंती!

चाय और चरित्र जब भी गिरता है,
तो वह ऐसा दाग लगाता है,
की धोने से भी नहीं जाता है!

जिंदगी में अहमियत उसे ही दो,
जिसमें अंहकार ना हो!!

इशिका
बी.ए. ॥

अहम् का बीज लगातार नफरत पैदा करता रहा

कोई पीसता रहा यहाँ कोई घुट घुट कर जीता रहा
हर इंसान बस खुद को ही महान जाति का बताता रहा
मानव जाति थी सबकी जाति, क्यों ये हर इंसान भूलता गया..

...

खोखले दावे की आड़ में, जाने किस राह देश बड़ रहा है
सीमा पर खड़ा हर जवान क्यों हर जाति धर्म की जान बचाता
रहा।

जब यहाँ जाति को सीमा बनाकर, हर इंसान नफरत से
मरता गया।

क्यों जातिवाद सबका आत्म सम्मान बन रहा
अरे! इस अहम् की दौड़ में, हासिल किसी को कुछ भी न हो
रहा।

अब इस जातिवाद को जड़ से मिटाने, किसी को तो कदम
बढ़ाना होगा
जातिवाद एक सैलाब है आग का, किसी को तो पैर जलाना
ही होगा।

श्रुति
बी.ए. II

कड़वे सच

आपकी आज गवाई हुई नींद,
आपको कल अच्छे से,
सोने का मौका देगी!

मां-बाप की बातें और
किताबें कभी धोखा नहीं देती!

जिन्दगी कभी आसान नहीं होगी,
बस खुद को ही मजबूत बनाना पड़ता है।

सोमया
बी.ए. I

माँ

दुनियाँ का सहारा हो तुम
एक नदी का किनारा हो तुम
पल भर में दुखी को खुश कर देती हो तुम
बिना कहे सब समझ लेती हो तुम
जन्म दिया है तुमने ही अमीरजादों को
बहुत सारे वीर शहजादों को
अनेक तारों में छुपा एक सुन्दर चाँद हो तुम
अंधेरे को रोशन करने वाला उजाला हो तुम
तेरी गोद में है प्यार इतना
दुनियाँ में किसी के पास नहीं जितना
एक नदी का किनारा हो तुम
मेरी जिन्दगी का सहारा हो तुम।

कशिका
बी.ए. III

अनमोल वचन

जो आसानी से मिलता है,
वह हमेशा नहीं रहता,
लेकिन जो हमेशा रहता है,
वह आसानी से नहीं मिलता।

अपने संघर्ष को अपना,
जुनून बना लो,
जब तक वो तुम्हारी,
कहानी न लिख दे।

आज रास्ता बना लिया है,
तो कल मंजिल भी मिल जाएगी,
हौंसले से भरी यह कोशिश,
एक दिन जरूर रंग लाएगी।

जीतेंगे हम ये वादा करो,
कोशिश हमेशा ज्यादा करो,
किस्मत भी रुठे पर,
हिम्मत न टूटे,
मजबूत इतना इरादा करो।

अर्काकक्षा
बी.ए. I

हे दाता

हे दाता
अंहकार मत देना
देना ही है तो
संस्कार देना
अति का उत्साह न देना
वैभव भी अथाह न देना
देना जरा सी आशा
और देना प्रेम की भाषा ।

नियति चौधरी
बी.ए. III

पापा

ख्यालों में भी मेरा ख्याल रखते है,
मेरे हर दर्द का अपनी बाँहों में इलाज रखते है,
खरोंच मेरी एक, उन्हें कई रातें जगा जाती है .
पापा भी ना
दिल अपने पास और धड़कनें
मेरे होठों की मुस्कान में रखते है ।

हरमना

बी.ए. I

जिंदगी

कल एक झलक जिंदगी को देखा,
वो राहों पे मेरी गुनगुना रही थी ।

फिर ढूँढा उसे इधर उधर,
वो आँख मिचौली कर मुस्करा रही थी ।

एक अरसे के बाद आया मुझे करार,
वो सहला के मुझे सुला रही थी ।

हम दोनों क्यूँ खफ़ा है एक दूसरे से,
मैं उसे और वो मुझे समझा रही थी ।

मैंने पूछ लिया—क्यों इतना दर्द दिया कमबख्त
वो हँसी और बोली मैं जिंदगी हूँ पगले,
तुझे जीना सिखा रही थी ।

पुनीत कौर
बी.ए. II

ऐ जिंदगी तुझसे

ऐ जिंदगी तुझसे
शिकायत है बहुत
तुझे बताऊँ कैसे?

कितनी परेशानियाँ हैं,
जिंदगी मे,
हँसना तो मजबूरी है,
हर पल करती है इंतजार जो नज़रे
उन्हे खुश रखना भी तो जरूरी है ।
मेरा चेहरा देखकर खुश होती है मेरी माँ
तुम ही बताओ उसे रुलाऊँ कैसे?

ऐ जिंदगी तुझसे
शिकायत है बहुत,
तुझे बताऊँ कैसे,

अपना प्यार मुझे मारकर
जताती है वो,
खाना खा लेना समय से
याद दिलाती है वो
ऐसे मे मैं खाना भूल जाऊँ कैसे?

ऐ जिंदगी तुझसे
शिकायत है बहुत
तुझे बताऊँ कैसे?

ना हो कोई तीसरा,
ऐसे मुलाकात करनी है,
दो पल बैठ मेरे पास,
तुझसे कुछ बात करनी है,
तेरा भी क्या कसूर है?
ये तो दुनियां का दस्तूर है ।
नासमझ हूँ खूद को समझाऊँ कैसे?

ऐ जिंदगी तुझसे
शिकायत है बहुत
तुझे बताऊँ कैसे?

स्नेहा
बी.एस.ए II

जय जिन्द 'मेरे देश की मिट्टी'

- यह मिट्टी जख्मों पर लगकर मलहम बन जाती है।
- यह मिट्टी माँ बनकर गोद में सुलाती है।
- इस मिट्टी की शान की खातिर, कितनों ने प्राण गवाएँ
- आज भी उनकी लहू की खुशबू इस मिट्टी से आती है।
- देश भक्ति की सारी हदों से मुझे गुजर जाने दो।
- ओढ़ कर तिरंगे का कफन मुझे सवर जाने दो।
- और बहुत कुछ दिया है इस मिट्टी ने मुझे।
- अब मेरे लहू का कतरा—कतरा, इस मिट्टी में बिखर जाने दो।
- कोशिशों तमाम कर लो मिटा नहीं पाओगे, मेरी मिट्टी से मेरे वतन का नाम।
- काट दो गला मेरा बंद कर दो मेरी जुबान।
- मेरे लहू का कतरा—कतरा बोलेगा हिन्दुस्तान—हिन्दुस्तान।
- मैं कही भी रहूँ मेरे दिल में मेरे वतन का नाम दर्ज है।
- मैं कुछ भी करूँ देश भक्ति मेरा पहला जुनून है।
- इस मिट्टी का मुझ पर कर्ज है। इसकी सेवा ही मेरी जिन्दगी का फर्ज है।

शिवानी
बी.ए. I

मुश्किलों से लड़ना है

मुश्किलों से लड़ना है
जीत को हासिल करना है
क्या हुआ अगर तू अकेला है
फिर भी तू मुश्किलों का विजेता है
सुरज बनकर चमकना है गर
तो चाँद बनकर रातों को जागना है
अपनी मंजिल के काटों को तोड़ कर
अपने लक्ष्य की ओर बढ़ना है।

ज्योति
बी.ए. III

आए कितने

आए कितने खान, बादशाह, रजवाड़े,
पर तेरी सिक्खी को ना मिटा सके।
बांटा उस पंछी के परों को
पर सिक्खी को ना बांट सके।
तोड़ा उसे दिल्ली हिमाचल, हरियाणा में,
पर सिक्खी की जड़े ना तोड़ सके।
आज मिलता पंजाब : दोआबा, माझा, मालवा में,
पर क्रांतिकारी कदमों को ना रोक सके।
बने वो रूख की टहनियाँ,
खुद जल के भी छांव करोड़ों पर कर गए।
जिंदा है अगर इंसानित आज इसलिए
क्योंकि सिक्खी मिटाने वाले,
खुद दुनियाँ से मिट गए।

खुशप्रीत कौर
बी.एस.सी. III

सपनों में रख आस्था

सपनों में रख आस्था
कर्म तू किए जा
त्याग से न डर आलस
परित्याग किए जा
गलती कर न घबरा
गिर कर फिर हो खड़ा
रख हिम्मत तूफानों से टकराने की
जरूरत नहीं मुसीबत से घबराने की

अनुराधा कुमारी
बी.ए. III

Science Section

The
Stream

2022-23

**Staff Editor
Dr. Renu Bala**

**Student Editor
Hastkanwal Kaur
B.Sc II (Med.)**

Do Animals Practice Democracy?

Nature has always astonished us with her creativity and patterns of organisation. Human beings have never gotten bored of discovering the truth behind every aspect of nature. We like to study how our body works, how other animals work, live or evolved. This curiosity has taken us closer to understand the behaviour of animals and today we know that many animal societies follow democracy. From bees to dolphin to elephants, many animals live in co-operative groups ruled by the single leader.

Chimpanzees (apes) are the closest biological relatives of humans as they share about 98% of the genome. So, it makes sense that they share a few behaviour patterns also. In them, the male has to be accepted by the females before it gains the status of 'Alpha Leader'. If this leader fails or lags behind in discharging its responsibilities, females can replace it with another rival male (Human-Animal Relationship, USA). Baboons though monkeys also practice the same.

Red deer of Eurasia like humans seems to vote-not by hands but by feet. They are herd herbivores who live in large groups and move to grasslands for feeding, rumination or resting. The herd starts moving only when 60% of the members stand up-essentially voting with their feet.

African buffaloes are also herd herbivores. Only adult females decide when and where to move meaning thereby 'only adult females vote' (David Sloan Wilson, 1997). The female show direction by standing up, staring in a particular direction and then lying back down. "Actually average level of gaze is compared with movement of the head". The day, it does not match, the herd splits.

Honey Bees, one of the most social insects follow complete democracy to find their beehive or foraging sites. Queens, workers, drone are their castes. The 'queen' act as egg laying machine and does not have any power to control the beehive. Only 'workers' called scouts take decision regarding next nesting site and convey it by performing "waggle

dance" and the colony follows them. According to Bilologist, Thomes Seeley (2011) of Cornell University, some workers being stub-born may head to other sites and sometimes such workers are head-butted by the majority showing a popularity contest with dance party.

Pigeons follows a complex hierarchical pattern of voting as majority of the final decisions are taken on the rank basis.

Cockroaches make a stable pattern of balance between cooperation and competition for the resources, though they are not social creatures.

Non human species do vote for their routine decisions like where to live or when/ where to forage or who to be the leader.

Dr. Renu Bala
Associate Prof. in Zoology

Green Energy

Green energy sources and renewable sources have a very important difference : an energy source can be renewable but may not be green in nature such as a few biomass are considered as renewable but not green.

Fossil fuels and other conventional energy sources harm the environment. In general the green energy sources are local in nature and are less affected by the geographical crisis and hence protect from the global price hikes etc . Wind energy is renewable and green in nature as it comes from natural sources, it replenishes and it also does not cause emission of any pollutant. The several renewable energy sources must be managed carefully in a way that these can be labeled as "Green Energy" sources.

Dimple Rani
B. Sc. II

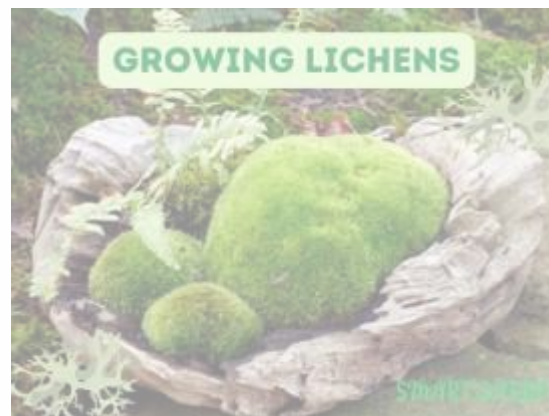
Burnout VS Depression

A 30 years old complains of burn out and wants to know how he can keep on doing the job he hates because he needs the money. Another restless young woman complains of insomnia that has made her irritate and socially disconnected. Yet another young man can't control his road rage. These tell us we hear in routine. A burnout is a scenario where you do not like doing the job you once loved. Very few know that burnout and depression are not the same. First is still a manageable problem, the latter lasts longer and needs a different treatment protocol. People have started paying attention to issues like anxiety, depression, maladjustment and insomnia, earlier we used to see cases of schizophrenia, bipolar disorder, post-traumatic stress disorder (PTSD) or obsessive compulsive disorder (OCD). This means that people are reporting triggers before they degenerate into a full-fledged disorder, which makes it easier for a doctor to bring them back on the rails.

Most underprivileged patients lack cognitive maturity and usually manifest their mental depression through physical discomfort like body ache, fatigue, sleeplessness and distress, so when prescribe medication to them, analysis should be done with care.

Man ages with lifestyle modifications, walking, yoga, balanced diet and medication, breathing exercises because these reduce anxiety and modulate the autonomic nervous system.

Rasveer Singh
B. Sc. III

Lichens and Lichen garden

The research wing of the Uttarakhand state forest department has developed a unique 'Lichen garden' at Munsiyari, Pithoragarh district of Uttarakhand at an altitude of 2200m and harbours more than 300 species of Lichens.

Lichens are dual organisms made by symbiotic association between a fungus and an alga. They are found growing in all biogeographic regions of the world from Arctic to Antarctica.

They usually grow as whitish or greyish circular patches on tree trunks and rocks or hang from the trees. While some make colourful mosaics on rocks. Even capable of growing on leaves, soil, cement plasters, plastics, glass and metals.

In the world about 20,000 lichen species are known to occur and from India 2900 species have so far been recorded.

In India, the western Ghats and Himalayas are considered as hotspots for Lichen diversity. Uttarakhand is one of the richest states for Lichens with 1000 species.

Lichens are very sensitive to air pollution and microclimate changes. They grow luxuriantly in pollution free areas accompanied by cooler temperature and high humidity.

Sangeeta
B. Sc. I

Role of Termites in Modification of Soil

The termites, which are also called "white ants," constitute a small group of delicate and soft bodied insects under order isoptera of class-Insecta. The termites transfer a lot of soil from varying depths and use it for the construction of their nests, termitaria and mud galleries through which they shift to new attacking sites. During this process, soil undergoes physical and chemical changes on account of the addition of faecal matter, discarded food particles and dead bodies of the young and adults of different species.

Coptotermes heimi - It is active in stems of the attacked trees. It transfers and changes the soil which is ultimately packed in the hollow spaces in the consumed stems or it is there in the construction of semi-carton nest.

C.hemi modified soil contains much more amount of the fine sand and little more amount of coarse sand. However, the slit and clay components undergo sufficient decrease in the modified soil. The modified soil also contains a very large amount of organic matter which is very poorly represented in the normal soil. All these modifications constitutently improve the fertility of the soil. However, it is to be noted that the moisture content value for the plastic limit unusually exceeds the moisture contents nature of the liquid limit of the modified soil. It is possible that very high amount of organic matter drastically changes the plastic limit in such a manner that it defies the expressed value of moisture content and the soil no longer remains plastic.

The huge amount of organic matter in the modified soil also expressed by the increased quantity of elements like total nitrogen, phosphorus and potassium. There is however little changes in sodium content. The significant increase in the minerals of the modified soil supports ongoing process of mineralization. In fact, both the physical and chemical qualities of the soil show useful

changes in the soil which is greatly enriched and fertilized.

Other species about which the data on the modified soil in available come from mound forming species like *Odontotermes obesus*, *Coptotermes acinaciformis*, *C.Lacteus* etc. It can thus be concluded that the soil in the nests of both tree dwelling and ground dwelling species of termites, is always modified to the beneficial side, largely due to the addition of the organic matter. This is amply supported by the increase in the total nitrogen, phosphorus and potassium in all types of modified soils.

Hastkanwal Kaur
B. Sc. II

Sewage into Fuel : With new technology

Sewage or sewage sludge has long been considered a poor component to produce biofuel because it is too wet. The technology called Hydrothermal Liquifaction (HTL), which uses high pressure and temperature imitates the earths geological conditions to form crude oil and removes the need for drying required in a larger part of current thermal technologies which historically made the conversion of waste water to fuel too energy intensive and costly. Rather than compressing and transforming the material over millions of years, the same could be achieved in minutes. From that point the biocrude can be refined into fuel.

By applying the heat and pressure, the cells of the waste material are broken into different fractions as biocrude and an aqueous liquid phase. There is plenty of carbon in municipal waste and there are also present fats. The fats or lipids appear to facilitate the conversion of other material in the waste water such as toilet paper, keep the sludge moving through the reactor and produce a very high

quality biocrude that when refined, yield fuels such as gasoline, diesel and jet fuels.

Along with the useful fuel production, the technology could give local governments noteworthy cost saving by wiping out the requirement for sewage residuals processing, transport and disposal.

**Harmanpreet Singh
B. Sc.**

Litmus Paper

Litmus is used in chemistry to detect the presence of alkalies and acids. It is a dye made from small plants called lichens. It is either red or blue in colour and is used in the form of a solution which is sometimes on the test paper. When a lichen called *Rocella tinctoria* is allowed to react with ammonia, potassium, carbonate or lime, it gives a blue coloured material. The paper is dipped into it and dried. This is known as a blue litmus paper and is used to test acids. Acids turn blue litmus red. *Orchil* or *Cudbear* is a red dye obtained from another species of lichens. This is used to make red litmus paper. Alkannet or alkanna is another dye obtained from the root of the plant *Alkanna tinctoria*. The colouring ingredient, alkannin is soluble in alcohol, benzene and others. When white paper is impregnated with an alcoholic solution of alkannet, it becomes red. This red paper is turned blue or deep violet by alkalies. Neutral solutions (neither acid nor base) do not change the colour of litmus. Now a days, litmus paper is made from several substances such as azolitmin, Crysthrolitmin, spaniolitmin etc. These are apparently mixtures of closely related compounds that were identified in 1961 as derivatives of the heterocyclic compound phenoxazine.

**Sukesh Kumar
B. Sc. II**

Joshimath : Geological Aspects

Joshimath it is a town (population over 20,000) in Garhwal Himalyas in Chamoli district in Uttarakhand state located on the NH-7 (Rishikesh-Badrinath) at an altitude of 1890m. It lies on the middle slopes of a hill bounded by the Karmanra and Dhaknala streams to the west and east, rivers Dhauliganga and Alakananda in the south and in the north.

Recently a land subsidence episode led to cracks forming in over 600 houses in the town. Similarly, the roads and fields were also damaged. The town utilities like high tension power lines are also being affected by sinking. The trees in the area, including the apple trees, had started collapsing. The town's residents have evacuated their houses following the incident.

The population on a fragile mountain slope is rendered even more fragile by unplanned and indiscriminate development. Anthropogenic activities have been playing a major role in the destabilization of Joshinath. The area has seen an unregulated mushrooming of hotels and other tourist infrastructure. The population pressure added to by the tourist inflow is also contributing to the destabilization.

Large boulders of genesis and fragments of basics and schistose rocks are embedded in grey coloured, silty-sandy matrix. This makes the town highly vulnerable to sinking. Moreover, perennial streams, appreciable snow in the upper reaches and highly weathered genesis rocks with low cohesive characteristics makes the area prone to landslides. "Flood events of June 2013 and February 2021 had adverse impact on landslide zone with erosion and sliding.

The landslide zone was further weakened when Joshimath recorded 190 mm of rainfall in 24 hours on October 17, 2021 as visible in latest satellite data, which shows that mountain streams have expanded their channels and changed course,

thereby inducing more slope instability in already fragile belt.

Geologically, Chamoli district which falls in Zone V of the Seismic Zonation Map and has witnessed several earthquakes of magnitude of less than 5 on the Richter scale. The town is also very close to main geological fault lines: Main Central Thrust (MCT) and Pandukeshwar Thrust (PT). MCT passes a little south of Joshimath Town and juxtaposes with the rocks of Garhwal Group (Joshimath Formation), thereby bringing the town under the impact zone of any tectonic activity. Joshimath being on a fault line close to another makes highly vulnerable to sinking.

Despite being fully aware of the geological vulnerability of the area, hydroelectric schemes have been sanctioned around Joshimath and Tapovan, including the Vishnugad HE Project. So anthropogenic activities are responsible for the damage.

**Umang
B.A. III**

Epigenetics - The Most Important Discovery

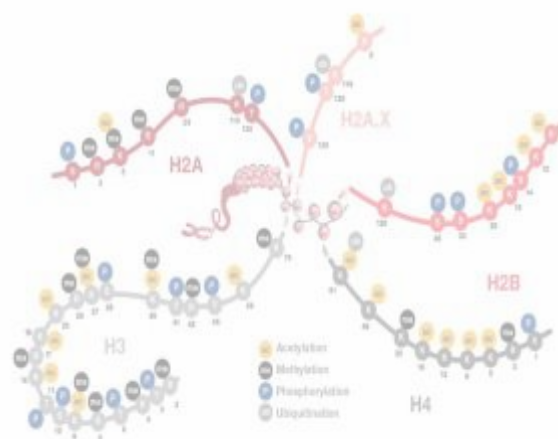
According to Darwin, "Evolving changes manifest themselves after many generations that may even involve millions of years of natural selection in any population." But according to a new science called 'epigenetics' environmental conditions could short circuit the evolutionary process by affecting the genetics material in gametes and passing the new traits observed at least in a single generation. Epigenetics examines the inheritance of characteristics that are not set out in the DNA sequence. This discovery has opened the doors to understanding of heredity and genetics. Contrary to conventional genetics, it is the study of changes in gene activity that do not involve alterations in the genetic code but still get passed to at least one successive generation. Gene expressions are here governed by certain epigenetic markers

(cellular material) called 'the epigenome' that is positioned on the top of the genome, just outside it. These epigenetic markers induce the genes to switch on or off. Many environmental factors like diet, stress and prenatal nutrition can make an imprint on genes which then can get passed from one generation to next through these epigenetic markers. There are now evidences that certain life style habits like smoking and eating too much can alter the epigenetic markers situated on your DNA in a way that could activate genes for obesity to express.

These epigenetic changes may also become permanent. But this is not evolution in itself simply because it does not in any way alter the genetic material. These just represent the biological response to environmental stressors. These changes fade on removal of environmental stressor and DNA code will begin to revert to its original status over time. So, epigenetic warns you that a wrong decision taken by you as early as childhood can create problems in life.

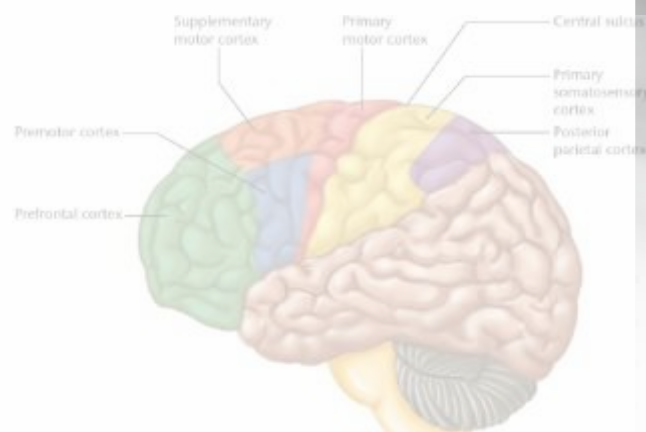
Ongoing epigenetic research may pave the way towards controlling genes that play a role in many diseases including cancer, autism, schizophrenia, diabetes and many others and to induce them to remain dormant.

**Bagga Singh
B. Sc. II**

Brain and EEG

The brain is made of millions of nerve cells called 'neurons'. One can say that neurons talk to each other and their language is in the form of electrical and chemical signals. The electrical signals called 'action potentials', generated inside each neuron trigger the release of neurotransmitters (chemical) from that neuron, which forms the chemical signal. The generation of action potentials by a neuron is informally called 'firing'. The chemicals released from one neuron, when received by neighbouring neurons trigger an action potential in them. The astonishing aspect is that all action potential are always the same. 40 micro volt high and a few millisecond long; means thereby our neurons speak in a single alphabet language ! Our dreams, imaginations, mathematics, language, art and simple activities like movements, speaking, eating and breathing are all the result of this single alphabet code. But the simplest job lifting a finger or even deciding to lift a finger requires the functioning of thousands of neurons. The combined activity of neurons can be measured as tiny electrical signals on the scalp. We place sensors called electrodes on the scalp. These sensors amplify the signal which are digitized and stored in a computer. Any activity that can read to firing of neurons is called a stimulus, which may be external or internal like a sound tone, a visual image, a touch or smell or thought that makes you lift a finger or rub your nose. But apart from the response to stimuli, the brain also has a constant background rhythm called the 'spontaneous' EEG. All responses to stimuli are believed to be superimposed on the spontaneous rhythm. So, during the recording of the EEG, there is a lot of noise addition created by head movements, eye movement and blinks, swallowing and talking etc. These signals called the electromyograph also get recorded along with the EEG. Any analysis using EEG should first clean the EEG signals from the electromyographs. EEG can capture brain activity almost as soon as it occurs, that is within a few milli seconds, which is quick enough to study the brain. This is not the case with other brain imaging techniques like the MRI or PET scans which can measure responses only a few

minutes after they occur. But the problem with EEG is that it is the sum activity that happens within the skull, so it is hard to tell if the activity measured in any one sensor is purely due to the activity measured of the brain directly below it. But EEG provides very good temporal resolution but not good spatial resolution. Going back to the Aha, moment study, we record the EEG of our subjects while they stare at the black and white image and struggle to identify the object in it. The EEG during which the subjects stare at the image fruitlessly would be compared to the EEG when they have an Aha. This would tell us what happens in the brain when someone has an Aha moment. One more thing to know about the brain is that, there are specific areas in the brain that perform specific functions.

Jasandeep Kaur
B. Sc. I

Do you know

1. Tropical Cyclone/ Typhoon/Hurricane: In 2022 a severe cyclonic storm **Asani** hit Andhra Pradesh that too during the pre-monsoon period. Cyclones or tropical cyclones are intense, circular storms generally with origin in the warm tropical ocean. It has a low pressure area at the origin surrounded with high pressure area. A tropical cyclone gets its energy from the sea surface and its wind speed range is generally 119 km/hour to 252 km/hour with gusts exceeding 320 km/hour. The cyclone has three main components-**eye, eyewall** and **rainband**. The eye at the centre is calm, the eyewalls are places where winds and rains are the

Do You Know?

strongest and the rain bands are areas that spin out from the centre and make the storm big.

Tropical cyclones are named differently at different places.

Hurricane in the north atlantic and north pacific oceans; **typhoon** in north pacific around Japan and China and **tropical cyclone** in western south pacific and Indian ocean.

2. Tornado : Both cyclones and tornadoes are different forms of storms that can cause damage. Tornadoes are columns of air violently rotating around an axis, which is in contact with ground earth and cumulonimbus cloud. It can be a cyclone with a twisted vortex of high speed wind which is violent and touches the earth. A tornado has a funnel like column of cold air which descends from a cloud. Tornadoes have smaller diameter than cyclones. The occurrence of cyclones is generally in warm areas whereas tornadoes occur in places where cold and warm fronts meet which can happen almost anywhere. Unlike cyclones which precipitate in the form of rain, tornadoes may have precipitation in the form of rain, sleet and hail.

3. Cloudburst : In meteorology, precipitation is the process of condensation of atmospheric water vapour which falls on the ground earth in the form of rain, drizzle, sleet, snow, ice pellets, and hail. A very high amount of precipitation (generally exceeding 100 mm/hr) in a very short time and in a very small area is termed as cloudburst. It is likely to create a flood-like condition. According to recent studies, the temperature increase due to Global warming may become a strong reason for frequent cloudbursts.

4. Thunderstorm : Thunderstorm is a storm with lightning and thunder. Thunderstorms can develop in any geographical location where warm, moist air from tropical latitudes collides with the cooler air from polar latitudes.

Sukhwinder Kaur
B. Sc. I

***Turritopsis dohrnii* - An Immortal Creature**

Turritopsis dohrnii also known as the "immortal jelly fish" is a species of hydroid jelly fish that has gained much attention for its unique biological capabilities. This species is part of the phylum Cnidaria, which also include corals and other jelly fish species. What sets *Turritopsis dohrnii* apart from other jelly fish is its ability to revert back to its juvenile stage after reaching maturity: a process known as trans-differentiation. *Turritopsis dohrnii* is a small jelly fish, measuring only about 4.5 millimeters in diameter and has a bell shaped body that is transparent or translucent. The jelly fish is capable of sexual reproduction and can also produce both male and female gametes. This species is found in warm waters all over the world, including the Mediterranean Sea, Japan and the waters around Florida. The process of trans differentiation in *Turritopsis dohrnii* starts when the jelly fish is exposed to environmental stress, such as injury or environmental changes. When this happens, the jelly fish begins to transform its cells into a different forms, reverting back to its juvenile stage. This process is also called "immortalization" because the jelly fish can continue to repeat this process throughout its lifetime thus avoiding death by old age. This ability to revert back to its juvenile stage is what makes *Turritopsis dohrnii* unique among all known species of animals. The process of trans-differentiation is thought to be controlled by certain genes and its still not fully understood how this process occurs. The implications of this discovery are for reaching as it provides a new perspective on the study of aging and the mechanisms that control it. It also has the potential to contribute to the development of new medical treatment for age related diseases as it may be possible to apply the same principles used by *Turritopsis dohrnii* to extend human life.

In conclusion, *Turritopsis dohrnii* is a fascinating species of hydroid jelly fish that has captured the attention of scientists and the public alike. As much more research is needed to fully understand the biology of *Turritopsis* and its implications. It is an exciting time for those interested in the study of aging and the potential for extending the human life span.

Gursharn Singh
B. Sc. III

Planning Forum Section

The
Stream

2022-23

Staff Editor
Dr. Rajesh Gupta

Student Editor
Rohit Kumar, B.Com. III

Editorial

"A strong economy is the source of national strength".

Dear Friends,

Ideas or thoughts keep coming into a person's mind and our college magazine 'The Stream' is a perfect platform to express those thoughts and share them with other people.

'The Stream' is targeted at those students who love to write or who wants to discover their inner writer. It is where you can convey your thoughts freely. 'The Stream' is like a river which will flow with your flourishing and creative ideas.

'Economics' is a subject which can teach you the technicalities related to the economy. It throws a light on the contribution of various sectors (manufacturing, services, tourism, agriculture etc.) in a country's economy. Talking about the Indian Economy, it has become world's fifth largest economy. The Union Government is targeting to make India \$5 trillion economy by 2025-26. Various initiatives are being launched to boost the economic activity in India.

At last, but not the least, I want to thank 'Rajesh Gupta' sir for providing me with this opportunity to share my views with you all. It is a great privilege to be a part of 'The Stream'. I am grateful to the students who have contributed in this section. Good luck and best wishes to all of them.

Rohit Kumar
B.Com. III

Role of Tourism Sector In India

Tourism sector is one of the major contributor to a countries GDP. Thus, travel and tourism can give boost to the economy in terms of consumer spending, Job creating and more. For developing and emerging countries tourism can provide a great push to the economy.

India is known for its rich cultural heritage and an element of mysticism, which is why tourists come to India to experience it for themselves. The various fairs and festivals that tourists can visit in India are the Pushkar Fair (Rajasthan), Taj Mahotsav (Uttar Pardesh), and Suraj Kund Mela (Haryana).

By 2029, Toursim sector in India is expected to account for about 53 million jobs. International tourists arrival is expected to reach 30.5 million by 2028. E-visa facility was offered to 171 countries as of March 2021.

India has taken various policy measures including e-visas, introduction of visa on arrival, steps taken to improve last mile connectivity to tourist destination through UDAN scheme, etc. to make the tourist industry more competitive and capable to attract the private investment. From the above decision it can be concluded that tourism sector play a significant role in country's growth. Indian government has been providing various initiatives to unlock the potential of tourism sector. these initiatives need to be successfully implemented to attract more and more international tourists and make India one of the major tourist destination in the world.

Tushar Sharma
B.Com. III

Cashless Economy

A cashless economy describes an economic state whereby all the financial transactions are done using cards or digital means. The circulation of physical currency is minimized.

Such a concept is discussed widely, particularly because the world is experiencing a rapid and increasing use of digital methods of recording, managing and exchanging money in commerce, investment and daily life in many parts of the world and transactions which would historically have been undertaken with cash are often now undertaken electronically. Some countries now set limits on transactions and transaction values for which non-electronic payment may be legally used.

How can we do this?

We might think how a cashless economy is possible when money is the major source to run day to day life. Well, such an economy might have been a bad dream if it was planned to be implemented a century ago.

We are now living in a world where internet has taken over every place. Wherever we go, we carry over debit cards and credit cards. If we were to apply the concept of cashless economy keeping in the mind age old practice of seeing money as a paper, maybe the cashless economy would be like a pointless scheme.

Benefits of Cashless Economy:-

1. **No Counterfeit Currency:-** Counterfeit currency in 500 and 1000 denominations will be rendered useless. People who engage in corruption and allied practices generally hoard their wealth in cash. This hoarded cash will be of no use because of note ban. If they deposit it in the bank, they will be questioned regarding the source of that income.
2. **Easy Payment:-** The Cashless transaction ensures easier payment across the country. People who want to transfer money to places across India can be done with more ease through RTGS & NEFT.
3. **Other Benefits:-** One of the benefits of a Cashless economy is that it also helps in widening the bracket of taxpayer. People will have to give and receive their payments with the help of cheque and online transactions.

Disadvantages of Cashless Economy:-

1. **Dependent on Smartphones:-** People have to depend on their phones for making each and every transaction and smartphone should always be charged.
 2. **Daily need of cash:-** Indians need cash every single day for meeting their basic expenditures. This need arises when a person not having smartphone and no knowledge about it.
 3. **Cyber Security:-** India will have to tighten its cyber security to the instance of hacking into banks and personal accounts occurring globally.
- Above all the cashless economy will lead to the most convenient and secured economy for all. In short, a cashless economy can only be possible with sufficient infrastructure and planning that are required for supporting an economy like India.

Navneet Kaur
B.Com. III

Emerging Electric Vehicles Market of India

The global electric vehicle market is developing at a rapid pace. According to E.V volumes, overall electric vehicle reached a global share of 8.3% including battery electric vehicle and plug in hybrid electric vehicle in 2021 from 4.2% in 2020 with 6.75 million vehicle on the road. The Indian Ev market is also evolving fast as close to 0.32 million vehicle sold in 2021. Ongoing electric vehicle adoption in India is based on the basis of Paris agreement to reduce carbon emission to improve air quality and reduce oil imports.

The Indian automobile industry is the fifth largest in the world and is expected to become the third largest by 2030. As per India Energy Storage Alliance, the Indian E.V. industry is expected to expand at a CAGR of 36%. As population rises and demand for vehicles grow, dependence on conventional energy resources is not a sustainable option as India imports close to 80% of its crude oil requirement. NITI Aayog aims to achieve EV sales penetration of 70% for all Commercial cars, 30% for private cars, 40% for buses and 80% for two and three wheelers by 2030. This is in line with the goal to achieve net zero carbon emission by 2070. Over the last three years, 0.52 million EV were registered in India, according to the ministry of Heavy industries. EVs recorded robust growth in 2022 supported by implementation of favourable policies and programmes by the government.

Hero Electric, Okinawa and Ather energy controls the electric two wheeler market in India with a combined market share of 64%. Hero Electric has a market share of 36% followed by the Okinawa with 21%. In passenger vehicle segment, Tata motors, Nexon and Tigor EV.

The E.V. push in India opens a plethora of business opportunities across three key segments- mobility, infrastructure and energy. These include opportunities in EV franchising, EV OEM market, battery infrastructure, solar vehicle charging and battery swapping technology among several others. According to NITI Aayog, the complete transition to EVs requires investment of US \$ 267 billion (Rs.

19.7 Lakh crore) in EVs battery infrastructure and charging structure. The entrepreneurship (MSDE), the EV industry could add 10 million direct jobs by 2030 which would create 50 million indirect jobs in the sector.

The Indian E.V. industry is slowly gathering momentum, supported by government initiatives and rise in crude oil prices, as people look for the alternative sources to reduce their monthly bills. However, a mass shift from internal combustion engine vehicles to EVs requires expansion of infrastructure facilities, including charging stations and vehicles that could provide a higher range. The initiatives taken by the government to support the manufacturing and adoption of electric vehicle in the country should help in achieving the target at a 100% EV adoption by 2030.

Shashi Kumar
B.Com. III

Impact of Customs duty on Indian Economy

Customs duties regulate India's merchandise imports which stand at around \$700 billion – a fifth of our GDP. Naturally they remain a major industrial and trade policy tool for India. While the government may announce duty changes at any time, the Union budget is the time for significant changes. What Customs duty changes will prepare India best to brace the challenging global Environment?

To the Economists dismay, big bang duty cuts are out of flavor globally. Nations have turned inwards. No country plans to reduce trade barriers, including customs duties. The countries are increasing production linked Incentive-type programmes, giving about \$500 billion in subsidies. Increasing tariffs obtaining minimum local value additions in the US is a precondition to getting a subsidy. India could not impose such conditions in its PLI schemes even though it was WTO incompatible.

Here are five simple actions to turn customs duties into tools for strengthening make in India.

Freeze import duties:- India should announce a five-year duty freeze any change may upset many PLT/PMP and other manufacturing programmes. The government must reduce import duties only when a clear economic case is present.

The five year duty freeze should be co-terminus with five years of the PLI scheme. The duty freeze will also convey the message of policy stability.

Steep and sudden reductions in import duties in the mid- 1990's forced most small and medium firm in pharma, electronics, chemicals, dyes, and toy product groups to shut operations. Many manufacturers became traders for goods from China.

Retain import duty on components:- Import duty on components will promote deep manufacturing. All electronic and complex engineering devices consist of thousands of components. India will become a true manufacturer of electronics and telecom devices only when components are manufactured here. But if the duty on component is zero they will be imported, resulting in the simple assembly by final product in India. Most firms that do this will disappear when incentives end. There have been several such cases in the past.

The arbitrage disappeared with the introduction of GST in July 2017. All such firms disappear simultaneously. The annual loss to the government was Rs.5000 crore on the Rs.40000 crore domestic turnover. The ventures created low paying more jobs. Each job cost the government over Rs.12 Lakh annually.

Create duty arbitrage:- India has thousands of good-quality manufacturers in Engineering and other sector. Support such sectors through the creation of duty arbitrage between input/output. Also, introduce technical regulations, quality control orders and compulsory registration order. This will ensure quality production and check substandard import.

Reema Kumari
B.Com. III

New Digital India

Making strident inroads in multiple sectors, technology has catalyzed an Industry 4.0 revolution, and the government noted this.

After months of speculation and anticipation, the union budget 2023 proposals have paved the way for growth and prosperity. Striking the right chord, the budget is forward-looking and echoes the government's digital India vision, providing impetus to the journey to India @100 for more resilient and digital ready country. The future looks promising, especially for the economy at large. The current year's economic growth is estimated at 7 percent and India Inc. is prepared to contribute to this upward trajectory.

The government indeed kept the momentum going on propelling its digital India mission keeping in mind the plethora of opportunities that emerging technologies can provide to boost digitalization. Making strident inroads in multiple sectors, technology has catalyzed an industry 4.0 revolution, and the government noted this.

Owing to increased internet penetration across the country's length and breadth and rapid technological advancement, AI is increasingly used by companies to achieve greater efficiency. Blending their previous initiatives of make in India and atmanirbhar bharat with now 'Make AI in India' and Make AI work for India,' this push by the government will augur well industry 4.0. The centres of excellence will help to build a robust research and development ecosystem and create scalable solutions across sectors.

We are pleased that government has recognized technology and integrated it into vision for Amrit Kaal.

Raminderpal Singh
B.Com. III

Climate Change

Climate change refers to long term shifts in temperatures and weather patterns. These shifts may be natural, such as through variations in the solar cycle. But since the 1800s, human activities have been the main driver of climate change, primarily due to burning fossil fuels, like Coal, Oil and gas.

Burning fossil fuels generates green-house gas emissions that act like a blanket wrapped around the earth, trapping the Sun's heat and raising temperatures.

Examples of green house gas emissions that are causing climate change include carbon dioxide and methane. These come from using gasoline for driving a car or coal for heating a building.

Effects on Indian Economy

Over the last three decades, India has made rapid progress in boosting incomes and living standards. However, extreme heat waves, heavy rainfall, severe flooding, catastrophic storms and rising sea levels are damaging lives, livelihoods and assets across the country. India is already feeling the impacts of climate change and is expected to lose anywhere around 3 to 10% of its GDP annually by 2100 and its poverty rate may rise by 3.5 percent in 2040 due to climate change. The country is already experiencing the consequences of 10°C of global warming. Extreme heat will significantly lower the outdoor working capacity of India's labour workforce in the next three decades, putting at risk the country's economic growth. Nearly 75 percent of the labour force is exposed to heat related stress. By 2030, the average loss in daylight working hours could affect between 2.5 and 4.5 percent of GDP.

Efforts Required:

- (1) Protect and Restore Key Ecosystems:- Respect for nature is fundamental. Government must protect ecosystem, key to fight against climate change; rivers, wetlands, oceans absorb large quantities of carbon, slowing warming.
- (2) Support Small Agricultural Producers:- Acc. to FAO, the meat industry is responsible for 15 to 18 percent of all greenhouse gas emissions, exceeding

even those of the transportation sector. Today 80 percent of all agricultural production goes toward feeding animals not people.

(3) Promote Green Energy:- 35% of all global emissions come from energy production. But as countries bet on more development, they're also betting on more energy.

(4) Bet on Adaptation, Not just Mitigation:- In the fight against climate change, work aimed at reducing emissions, stopping their effects and diminishing future consequences is known as mitigation. We also must act to prevent catastrophes, reduce vulnerability known as Adaptation

Dimple Rani
B.Com. III

Employment issues in India

India has 53 million unemployed people as of December 2021 and a huge proportion of them are women. The Centre for Monitoring Indian Economy said of these 36 million are the unemployed who are actively seeking work while 17 million are those who though willing to work, are not actively seeking it.

Problem of Employment in India

India has the problems of unemployment, quality of jobs and quality of income challenge. The number of jobs is limited, but there are many people applying for them. A large section of people are left jobless. The population of India goes on increasing constantly.

According to a Centre for Monitoring Indian economy (CMIE) report that analyzed the data between January and April 2022, the level of unemployment among graduate was 17.8 percent, compared to about 11 percent in 2017.

Causes of Unemployment

1. Recessions
2. Depressions
3. Technological improvement
4. Job outsourcing
5. Voluntarily leaving one job to find another.

Other Causes

- The increasing population of the country
- Low emphasis on educational and vocational skills of the working class.
- Less Government support with legal complexities and low infrastructure
- More focus on theoretical knowledge than practical knowledge
- Less participation of women in the workforce.

Impact of Unemployment in India

- There is direct connection of poverty to unemployment in the country.
- Indulgence in illegal activities due to money shortage and thus increase in crime.
- Falling of GDP due to an imbalance between the demand and supply in the market.
- Loss of human resources of the nation.

Suggestions to Improve Employment Opportunities in India.

- Better education-Better education makes human capital formation which leads to economic growth and development. Better education makes choices wider for choosing career.
- Industries – MNC and establishment of domestic industries increase job opportunities and also improve standard of living.
- Credit facilities – Loan and other credit facilities should be provided at a low rate of interest for establishing own small business and for better agriculture facilities.

**Preeti
B.B.A. I**

Investors' Protection

The prime objective of SEBI is to provide a high degree of prosecution to the investors and to safeguard their rights so that there is steady flow of savings into the market. SEBI also promote the development and to regulate the working of securities market.

The investor should be protected not only against the frauds & cheatings but also against the losses arising out of unfair practices. The theory of investor's protection requires that the stock market is properly regulated and supervised to ensure a fair play by the operating agencies.

There are many sources of information available to a prospective investor, of which the most important are the following:-

- (1) The offer document,
- (2) Advertisement through various media,
- (3) Current market quotations in case of existing listed companies,
- (4) News items and articles in financial dairies and magazines,
- (5) Research report of rating agencies and other.

In order to protect the interest of investors, SEBI has issued a number of guidelines, rules & regulations for the supervision of the operations of merchant bankers, stock exchanges, stock brokers and other related agencies.

Section 11A of SEBI Act 1992 for protection of investors may include:

- (1) Prohibit any company from issuing prospectus, any offer document for issue of securities.
- (2) Specify the requirements for listing and transfer of securities.
- (3) Specify the manner in which the matters relating to issue of capital and other matters shall be disclosed by the companies.

Education of Investor

To bring about transparency in the primary & secondary market and to protect the investor. education of investor, has become necessary in matters relating to companies, the security market & Intermediaries. SEBI has education

programmes, workshop and published material to inform the investor or issue relating to the market. The investor is also given information about his right and responsibilities and kind of problems that may be encountered.

The investor have the following rights:

1. To receive and inspect minutes of general meeting
2. To receive allotment letters and share certificates.
3. To requisition an extraordinary general meeting.
4. To apply for winding up of company.
5. To proceed in civil or criminal proceedings against the company.
6. To receive dividend, right shares, bonus offers from the company after approval of the board.

**Muskan
B.Com. III**

Control of Money Supply in India

The Reserve Bank of India, chiefly known as RBI is India's central bank and regulatory body responsible for regulation of the Indian Banking System. It is under the ownership of Ministry of Finance, Government of India. It is responsible for the control, issue and maintaining supply of the Indian rupee. But how does RBI actually controls money supply in the economy?

Before proceeding further, we need to understand some terminologies. First is repo rate. It means the rate at which RBI lends money to commercial banks. Second is reverse repo rate. It is the rate at which RBI borrows money from commercial banks. Third is CRR (Cash Reserve Ratio). It is the percentage of a bank's total deposits that it needs to maintain as liquid cash. This is an RBI requirement, and the cash reserve is kept with the RBI. Last is SLR (Statutory Liquidity Ratio). It is the minimum percentage of deposits that a commercial bank has to maintain in the form of liquid cash, gold or other securities with itself.

When RBI wants to reduce money supply in the economy, it increases the rate of above

discussed measures. Individually, when repo rate increases, commercial banks have to pay more interest on their borrowings which they will pass on to their customers with high interest rates on loans. Customers will feel reluctant to borrow money from the banks due to high rate of interest. When reverse repo rate increases, commercial banks will lend more money to RBI to earn a good amount of interest leaving them with less amount of money that they can lend to the general public. When CRR increases, banks will have to keep aside more percentage of their deposits with the RBI leaving them with less amount of money to lend to general public and the same goes with the SLR. When the central bank wants to increase the money supply in the event of a fall in inflationary pressures, it takes a contrary position with respect to repo rate, reverse repo rate, CRR and SLR.

Now a question arises; why there is a need to control money supply? The answer is that the money supply has a direct relation with inflation in the economy. The more the money supply in the economy, people will have more purchasing power, increasing demand in the economy. So, the increase in demand with supply being constant will lead to increase in prices of goods which is termed as inflation. So, to control the inflation in the economy, RBI uses above discussed monetary policy measures to control the money supply in the economy.

**Rohit Kumar
B.Com. III**

Role of FDI in India's Growth

Foreign Direct Investment termed as FDI is an investment made by a company or an individual in one country into business interests located in another country. Generally, FDI is when a foreign entity acquires ownership or controlling stake in the shares of a company in one country or establish business there. It is different from foreign portfolio investment (FPI) where the foreign entity merely buys equity shares of a company.

FDI is beneficial for a India's growth. There are various benefits of FDI. Let's look at them one by one. Firstly, FDI brings financial resources for economic development. Secondly, it brings new technologies, skills, knowledge etc. Thirdly, it generates more employment opportunities for the people and lastly, it improves the quality of products and services in sectors.

Now, question arises 'Does not the FDI has any disadvantages? The answer is yes. The Major disadvantage is it can affect domestic investment and domestic companies adversely. Also, small companies in our country may not be able to withstand the onslaught of MNCs (multinational corporations) in their sector. Furthermore, FDI may also adversely affect the exchange rates of a country.

In India, the investment climate has improved tremendously since 1991, when the government opened up the economy and initiated the LPG strategies. As per the latest figures of the government, India has registered its highest ever total FDI inflows of \$84.84 billion in 2021-22 and it is expected to cross \$100 billion in 2022-23. Singapore is ranked one FDI provider to India. USA is India's second biggest investor with FDI of \$10.5 billion. Indian Government's Production Linked Incentive (PLI) scheme has been a major contributor in boosting FDI inflows.

Thus, the FDI plays a significant role in a country's growth. So, a country's government should launch good initiatives to attract FDI into the country. It will help in the creation of new jobs in the country. Also, the technological know how will be shared, which will further improve the skills and knowledge of that country's working personnel.

Aarti, B.Com. III

Disaster Management

Disaster management is a strategic planning and procedure that is administered and employed to protect critical infrastructures from severe damages when natural or human made calamities and catastrophic event occur. In the United States, Executive order 13407 is established as policy for the United States to have an effective, reliable, integrated, flexible and comprehensive system to alert and warn the general public which is called "Integrated Public Alert and Warning System (IPAWS)" (FEMA, 2011). In the later year of 2010, Europe started to develop a strategic National Disaster Management after so many natural catastrophes happened in the year of 2010. According to European Academy 2010, there are 725 extremely weather phenomena caused billions of Euro damage and thousand's of people's life.

Disaster management plans are multi-layered and are aimed to address such issues as floods, fires, bombings and even mass failures of utilities or the rapid spread of disease. The disaster plan is likely to address such important matters as relinquishing people from an impacted region, arranging temporary housing, food and medical care. There is no country that is immune from disaster though vulnerability to disaster varies.

Emergency Management

It is a systematic process leading to action before, during and after a disaster to save lives and prevent injury (NCDHD 2011). "Disaster here means a major emergency that exceeds the community's capacity to respond successfully with its own resources (NCDHD, 2011)." Emergency Management is organized into four phases (NCDHD, 2011):

- Mitigation: Action taken to eliminate a hazard or reduce its potential impact.
- Preparedness: Planning for major emergencies, including training and exercises.
- Response: Action taken in response to emergencies
- Recovery: Action taken after a disaster to restore services and reconstruct communities.

Other Non-Profit Organizations

- United Nations: UN provides guidelines and policies for DRR.
- Red Cross: It provides a web-based tool for their personnel including disaster trends, tools and databases.
- World Bank: It has provided supports for disaster management to countries affected by major disasters. The include past – disaster reconstruction projects as well as projects with components aimed at preventing and mitigating disaster impacts.

International Recovery Platform

IRP was conceived as a thematic platform of the international strategy for Disaster Reduction system, building the resilience of nations and communities to disasters, a global plan for disaster risk reduction for the decade adopted by 168 governments.

Yassu Rani
B.Com. III

Economic Planning in Present Day World

Economic planning is the process of making decisions about the allocation of resources in an economy to achieve specific goals. These goals can include economic growth, job creation, and poverty reduction. In today's world, economic planning is more relevant than ever before. Let us see why economic planning is necessary?, what it entails?, and how it can be used to improve the lives of people around the world?

Firstly, economic planning is necessary because the global economy is becoming increasingly complex. With globalization, rapid technological change and shifting demographic trends, it is more challenging than ever to ensure that resources are allocated in a way that maximizes economic growth and social welfare. Economic planning provides a framework for decision makers to navigate the complexity and make informed decisions about resource allocation.

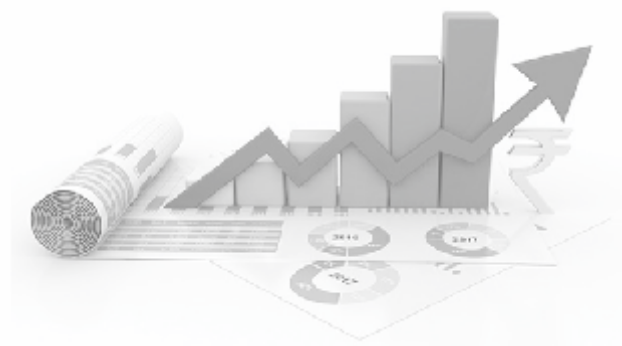
Economic planning involves a range of activities, including setting economic targets, identifying priorities, and allocating resources accordingly. It also involves monitoring and evaluating progress towards these goals and making adjustment as necessary. Effective economic planning requires coordination between different government agencies, private sector actors and civil society organizations. It also requires the use of data and evidence to inform decision making.

Economic planning can also be used to address some of the most pressing challenges facing the world today, including climate change and income inequality; For example, by setting targets for reducing greenhouse gas emissions, governments can encourage the development of clean energy technologies and promote sustainable development.

Similarly, by targeting investment towards areas with high levels of poverty and inequality, governments can help reduce social and economic disparities and promote inclusive growth.

Economic planning is a crucial tool for achieving economic growth and social welfare in today's world. Effective economic planning requires coordination between different government agencies and stakeholders, as well as a commitment to transparency, accountability and good governance. By using economic planning to address some of the most pressing challenges facing the world today, we can build a more inclusive and sustainable future for all.

Sahil
B.Com. III

Green Economy for Sustainable Development

A green economy is an economy that aims at reducing environmental risks and ecological scarcities, and that aims for sustainable development without degrading the economic environment. It is closely related with ecological economics, but has a more politically applied focus. The 2011 UNEP Green Economy Report argues that to be green, an economy must not only be efficient, but also fair. Fairness implies recognizing global and country level equity dimensions, particularly in assuring a just transition to an economy that is low-carbon resource efficient, and socially inclusive. A feature distinguishing it from prior economic regimes is the direct valuation of natural capital and ecological services as having economic value and a full cost accounting regime in which costs externalized onto society via ecosystems are reliably traced back to, and accounted for as liabilities of, the entity that does the harm or neglects an asset. Eco-investing or green investing, is a form of socially responsible investing where investments are made in companies that support or provide environmentally friendly products and practices. These companies encourage new technologies that support the transition from carbon dependence to more sustainable alternatives. Green finance is any structured financial activity that has been created to ensure a better environmental outcome. As industries environmental impacts become more apparent, green topics have not only taken inter stage in pop-culture, but the financial world as well. A number of organizations and individuals have criticized aspects of the 'Green Economy' particularly the mainstream conceptions of it based on using price mechanisms to protect nature, arguing that this will extend corporate control into new areas from forestry to water. Green sticker and Eco label practices have emerged as consumer facing indicators of friendliness to the environment and

sustainable development. Many industries are starting to adopt these standards as a way to promote their greening practices in a globalizing economy. Also, known as sustainability standards, these standards are special rules that guarantee the products bought don't hurt the environment and the people that make them.

Navpreet Kaur
B.B.A. I

Illiteracy In India

Illiteracy in India is a huge problem. Illiteracy means the inability to read or write anything. Compared to the other developed and developing countries in the world such as France, UK, USA and Japan, the current scenario of illiteracy in India is quite poor. While we understand that for the wholesome growth of a country, education plays an indispensable role, for one or the other reason we are lagging behind when it comes to dealing with the illiteracy in India.

Illiteracy in India is a combined outcome of many problems in our country. In Fact, the reason why we still have such a high percentage of illiteracy points towards everything that's wrong with our nation. The first reason is the enormously growing population in the country. Every time we cross another milestone in population growth, the gap between the number of people to be educated and the volume of available resources increases. The cultural backwardness in the rural areas, poverty and lack of awareness are equally to blame for the curse of illiteracy in India. Either the parents are unaware of the importance of education or they are too poor to manage for their bare minimum necessities let alone the education of their kids. So, the problem of illiteracy in India remains as it is.

In order to break the evil spell of illiteracy in India we need to take some strong steps according to the nature of the obstacles. For instance, the poverty factor can be dealt by providing free

education and books, scholarships to lower the rate of illiteracy in India. We can have a provision of night classes for the adults as well. With proper resources, opening more schools in rural areas is an effective solution.

Enhancing the quality of education and providing efficient teachers are also some of the measures to overcome illiteracy in India.

Fighting illiteracy in India would be easier by creating more awareness among the common people. When the public would understand the value of education, the rate of illiteracy in India would fall down naturally.

Damini
B.Com. II

Impact of GST on The Indian Economy

GST is the biggest tax reform in India founded on the nation of “one nation, one market, one tax” The single biggest indirect tax regime has kicked into force, dismantling all the inter-state barriers with respect to trade fundamentally, the \$2.4 trillion economy is attempting to transform itself by doing away with the internal tariff barriers and subsuming central, state and local taxes into a unified GST. The rollout has renewed the hope of India’s fiscal reform program regain momentum and widening the economy.

The idea behind the implementation of GST across the country in 29 states and 7 U.Ts is that it would offer a win-win situation for everyone. Manufactures and traders would benefit from fewer tax filings, transparent rules, and easy bookkeeping; consumers would be paying less for the goods and services, and the Government would generate more revenues as revenue leaks would be plugged.

From the viewpoint of the consumer, they would now have to pay more tax for most of the goods and services they consume. The majority of everyday consumables now draw the same or a

slightly higher rate of tax. Furthermore, the GST implementation has a cost of compliance attached to it. It seems that this cost of compliance will be prohibitive and high for the small scale manufacturers and traders, who have also protested against the same. They may end up pricing their goods at higher rates.

Currently, in India, we have 5 slabs, with as many as 3 rates- an integrated one, a central rate, and a state rate. In addition to these, cess is also levied. The fear of losing out on revenue has kept the government from gambling on fewer or lower rates. It is very unlikely to see a shift anytime soon; though the government has said that rates may be revisited once the (RNR) Revenue Neutral Rate is reached. The impact of GST on macroeconomic indicators is likely to be very positive in the medium-term. Inflation would be reduced as the cascading effect of taxes would be eliminated. The fiscal deficit is expected to remain under checks.

On priority, it is up to the Government to address the capacity building amongst the lesser-endowed participants such as the small-scale manufacturers and traders. Ways have to be found for lowering the overall over compliance cost and necessary changes may have to be made for the good of the masses. GST will become good and simple, only when the entire country work as a whole towards making it successful.

Bhawna Bansal
B.A. I

Commerce & Management Section

The
Stream
2022-23

Staff Editor
Prof. Amrish Kumar
Prof. Rachhpaul Singh

Student Editors
Ishita, B.Com. II
Abhay Bansal, B.B.A. I

Student Editorial

It is a matter of immense pleasure for us to have been selected as student editor of commerce section & management section college magazine 'THE STREAM'. We sincerely thank, Prof. Amrish Kumar Garg & Prof. Rachhpaul Singh for showing their faith in us and giving us an opportunity to share views with you.

We believe 'The Stream' is a great platform for students to bring their views and thoughts on today's rapidly changing scenario. 'The Stream' is like a flower pot and you may fire this with your beautiful creations.

Through the pages of this section, we wish to share with readers a viewpoint on the current and burning topics along with other knowledgeable and interesting facts.

We thank all those students who contributed for this section. It's a matter of encouragement for them to keep in touch with their writing skills. We wish all of you a very good luck in the future too.

Ishita
B.Com. II
Abhay Bansal
B.B.A. I

Me, you and B.Law

Sec 2(a) states about the valid offer, I am making you sure that I will follow your every order.

Sec 2(b) states about the valid acceptance I am mad at your purified essence

Sec 2(c) states about promisor and promise for you I will daily make a cup of tea

Sec 2(d) states about consideration For me your addiction is important than vaccination.

Sec 2(g) states about void agreement achieving you will be my biggest achievement

Sec 2(h) states about valid contract In your eyes my heart is hacked

Sec 2(i) states voidable contract is valid till rescinded For everyone other than you my feeling has ended.

Sec 2(j) states void to contract can have restitution Oh my dear! you are my biggest motivation.

Rohit Chaudhary
B.Com. I

How does E-commerce reduce business transaction costs for a typical retail store?

Online ventures generate most of their sales online. Examples include online discount brokerages, auction sites for used items, retailers providing consumer goods and music download services. High-speed communication and secure data transfer technologies have allowed online businesses to operate profitably. Offline ventures are traditional brick-and-mortar businesses that serve customers at physical locations, such as retail stores and restaurants. When you provide services or consumer goods, an examination of offline vs online shopping data in your field and a look at your potential local customer base is needed to make the best location choice.

Online stores and Reduced Overhead

The main advantage of an online venture is its low cost structure. You do not have to interest in expensive retail space or hire store personnel, which reduces operating costs. A lean cost structure provides more flexibility, especially if there is a sudden downturn in your industry.

Information technology system can link an online order-entry system directly to a company's inventory tracking system so you know exactly how many items are in stock and when you should re-order. Small businesses can reach a worldwide customer audience through simple e-commerce websites. An online venture offers convenience to customers, who can browse product reviews and place orders at their leisure.

Vishal Jindal
B.Com. III

Industrial Policy 2022

Punjab Cabinet approved the much-hyped new 'Industrial and Business Development Policy', 2022' promising to develop 15 industrial parks and 20 rural clusters. The new policy would be applicable for five years from October 17, 2022.

Dedicated MSME Wing

To boost the micro, small and medium enterprises (MSME) sector, the state will set up 'MSME Punjab' as a dedicated wing of the department of industries and commerce with focus on setting up a common facility and technology centre.

Private Industrial Parks

Development of private industrial parks would be encouraged and 100% exemption of change of land use and external development charges provided on industrial and EWS residential components to an industrial part set up within a minimum area of 25 acres. The private industrial park set up by SPV would get additional incentive on capital subsidy at 25%.

Sector-Specific incentives

Sector specific special incentives will be provided, like 100% exemption of market fees or rural development fund up to 100% of FCI over a period of 10 years to food processing industry, capital subsidy to IT, ITes of 50% of the FCI up to ₹ 2.5 crore per unit, 5% interest subsidy of 10 lakh annum for five years to apparels and technical textile as additional support to such write.

Small Projects

The fiscal incentives would be processed through invest Punjab Business First Portal and

the cases involving fixed capital investment up to ₹ 25 Crore would be sanctioned at district level and cases above ₹ 25 Crore would be processed at state level and the incentive would be disbursed by maintaining state-level seniority.

Prabhjot Singh
B.Com. III

Adani UIS Hinderburg Research

Adani company gives up bid to acquire DB power 2nd set back withdrawing FPO.

Adani power's planned 7,017 crore acquisition of DB power collapsed on Wednesday as the deadline to complete the transaction expired.

The development comes as Gautam Adani's conglomerate revenue capital expenditure plans in the make of a massive selloff of his companies shares, triggered by a scathing report by the US based Hindenburg research on Jan 24.

Adani power had signed a purchase agreement for DB power on August 16, 2022 and planned to conclude the deal by Oct 31, 2022. The deadline was repeatedly extended DB power owns a 1200 mega watt coal fired power plant in Janjgir champa, chattisgarh.

The planned bid by Adani power to acquire DB power which fell through on Wednesday, had been approved by India's competition regulator on Sep 29, 2022. However, the deadline to complete the transaction was extended four times, with the final closing date as February 15, 2023. On Wednesday, Adani power informed stock exchange that the closing date to complete the DB power acquired had expired.

The collapse of the transaction is a setback to the Adani Group, which has been aggressively expanding its presence across the country. When the DB deal was announced in 2022. It was Adani's second biggest MSA in the electricity sector after SB Energy India for which he had shelled out some ₹ 26,000 crore in 2021.

Adani power, with 13.6 GW capacity across seven thermal assets in five states and a 40 MW solar asset had a debt of ₹ 36,031 crore as on September 30, 2022.

DB power is the second deal that the group had to call off since the hindersburg report. ON February 1, a day after successfully closing the ₹ 20,000 crore mega follow-on public offering (FPO) for Adani enterprises, plummeting stock price of the company had forced the group to withdraw the offer.

Anmol Bhagi
B.Com. III

UP-Selling Strategies to Accelerate your scale in E-Commerce

Up-Selling is co valuable strategy when it comes to leveraging the existing customer base to increase E-commerce sales. While there is some doubt that this is a valid conversation, we should not forget that an alternative could also be to sell more to existing customers. We speak about E-commerce up selling strategies when we want to sell a better more efficient and more expensive product to the customer when they are making a purchasing decision. The main reason for the customer to buy a more expensive product is to get a better deal. (Product with more features for a better price). Think about your own experience. When did you last fall for an up-Selling strategy to get a better deal?

Mine was only recently. I bought a new coffee machine and during the purchasing process, Instead of buying the basic coffee machine as I had in the past, the company that sells these machines was able to up-sell me a coffee machine with more premium features.

They leveraged their up-selling strategy and managed to incentive me to buy a higher quality coffee machine. Now let me introduce some very powerful up-selling strategies which cannot only help with increasing revenue but also with customer satisfaction

Product comparison

Product comparison is probably one of the easiest strategies to implement in your e-commerce shop, as such it does sound very basic, but it can bring very good results with this plan you need to bear in mind that the product you utilize

for an up-selling strategy needs to have better feature vs the “basic” product.

Offer upgrades

If you offer a service to clients then an up-selling strategy can be a great way to up-sell them into using your services on more a frequent basis. Usually when clients are satisfied with your services there is a high likelihood of being successful with upgrading them to use your services.

Add-ons in checkout

The checkout is a great place for utilizing the e-commerce up-selling strategies. You can leverage the checkout to increase perceived value of the product. The customer has in their basket. Add-ons such as wrapping, or warranty options can add value for customers, and they will be in many cases willing to pay more for this. At the same time, it helps you increase profitability and sales.

Parveen Kumari
M.Com. I

Guerilla Marketing

Guerilla marketing is a way to drive publicity, and as a result, brand awareness by promoting using unconventional methods designed to evoke surprise, wonder or shock. The term itself was created in the early 1980s by the late business writer Jay Conrad Levinson, who wrote several books about guerrilla tactics in a number of professional areas.

Kitkat’s Guerilla Marketing: Kitkat launched a similar part bench related add campaign where they had an unwrapped kitkat painted on part benches. This was a really creative and easy use of guerilla marketing. The brand awareness for Kitkat and their made to share candy bar was offset by the low cost of repainting some park benches. I’m sure I would grab a bar if I was sitting on that park bench.

Khushboo Garg
M.Com. II

Derivatives: An Investment Avenue

By far the most significant event in finance during the past decade has been the extraordinary development and expansion of derivatives and emergence of new investment avenues. These instruments enhance the ability to differentiate risk and allocate it to those investors most able and willing to take it a process that has undoubtedly improved national productivity growth and standards of living.

Derivate is a product whose value is derived from the value of underlying assets, index or reference rate. The underlying asset can be equity, forex, commodity or any other asset.

A derivate security can be defined as a security whose value depends on the value of other underlying the variables.

The term derivatives indicates that it has no independent value i.e its value is entirely derived from the value of underlying assets. The underlying assets can be securities, commodities, bullion, currency, livestock or anything else. In other words, derivatives mean forward, future, option or any other hybrid contract of predetermined fixed duration, linked for the purpose of contract fulfillment to the value of a specified real or financial asset or to an index of securities.

Example: the derivative of ICICI bank shares (underlying asset) will derive its value from the share price of ICICI Bank. Similarly, a derivative contract on commodity like cotton will depend on the price of cotton.

The derivatives are classified as financial and commodity. Financial derivatives are used for two main purposes to speculate and to hedge investments. Derivatives can be traded privately over the counter or on a exchange. OTC derivatives contribute the greater proportion of derivatives in existence and are unregulated, whereas derivatives traded on exchanges are standardized. OTC have greater risk as compared to standardized derivatives.

**Ishita
B.Com. III**

Cyber Crimes:

The digital revolution spawned by digital computing some 70 years ago continues to this day. But ever since the emergence of the internet and other technological advances it has sparred, the world has never been the same. From the way we think, interact, do everyday things, work, entertain ourselves, and run businesses technology has impacted every aspect of our lives and this will continue further in the forth coming future.

With digitization on such as massive scale, we are being exposed to cyber crimes. With the increase in technological advancements, there is a simultaneous increase in the number of cyber attacks. Very often, we can hear the news of ransomware attacks and data breaches. You will be shocked to know that cyber crimes have caused a damage of \$6 trillion to the global economy in 2022 and it is expected that global annual cost of cybercrime will reach \$8 trillion in 2023.

There are various instances of cyber crime. In June 2021, we saw a compilation of about 8.4 billion passwords leaked in the Rock you 2021 attack which was the largest breach since the Rockyou site in 2009 which affected 32 million accounts. In February, 2022 a series of cyber attacks targeting oil distribution terminals and other facilities in Europe had authorities on high alert. Ride-sharing service Uber was one or 2022's high-profile cyber-attack victims in September, when it suffered a supposed social engineering attack on an employee by an apparent teenage hacktivist who wanted the company to pay its drivers more money. The Indian computer emergency Response Team (CERT-In) received and tracked as many as 12.67 lakh cyber attack incidents in India in 2022. Looking at the scale of damage that cyber crime can cause, various countries are launching initiatives to secure the digital data from data from data breaches. Particularly, Indian Government has launched various initiatives such as Cyber Surakshit Bharat, The Indian Computer Emergency Response Team (Cert-In), National Critical Information Infrastructure Protection Center (NCIIPC) etc. to tackle this problem.

From the above discussion, it can be concluded that cyber crimes are detrimental for a country's economy to protect the economy from cyber attacks, proper steps need to be taken such as training more people in cyber security, forming a task force etc. In the forth coming future, a country should be able to protect itself from cyber attacks otherwise these can act as a bottleneck in that country's growth trajectory.

Rohit Kumar
B.Com. III

Venture Capital

Venture capital is a long-term equity capital especially designed for funding new, high-risk, high reward or rapidly expanding projects. It is expected to perform economic functions different from other investment vehicles which primarily serve as expansion capital. This is something that is ignored by several entrepreneurs in India. The venture capital fund needs mainly two inputs which are pool of capital and management skills. It is a new concept which involve a higher risk and at the same time, have high growth and profit potential. Venture capital is type of private equity which are any type of non-public ownership equity securities that are not listed on a public exchange.

Functions of Venture Capital:

- Fulfilling the dreams of a person who have lack of finance.
- Technological innovation and modernization
- Encourage indigenous technology and commercial application
- To attract private capital flowing into venture capital by profit sharing policy.
- Achieving high returns to its investments.
- Putting life into promising business venture.
- Promote export-oriented unit to earn more foreign exchange.
- Venture capital provide networking, management and marketing support.
- Exploit the independent revenue and profit in the new venture.

Prabhdeep Singh
B.Com. III

Methods of Determining Currency Exchange note

The exchange rate between two currencies is commonly determined by the economic activity, market interest rates, gross domestic product, and unemployment rate in each of the countries. Commonly called market exchange rates, they are set in the global financial marketplace, where banks and other financial institutions trade currencies around the clock based on these factors. Changes in rates can occur hourly or daily with small changes or in large incremental shifts.

An exchange rate is commonly quoted using an acronym for the national currency it represents. To quote the currency pair for the dollar and the euro, it would be EUR/USD. In the case of the Japanese yen, it's USD/JPY, or dollar to yen. An exchange rate of 100 means that 1 dollar equals 100 yen.

How Exchange rates fluctuate:

Exchange rates can be free floating or fixed. A free-floating exchange rate rise and falls due to exchange in the foreign exchange market. A fixed exchange rate is pegged to the value of another currency. The Hong Kong dollar is pegged to the U.S. dollar in a range of 7.75 to 7.85. This means the value of the Hong Kong dollar to the U.S. dollar will remain within this range.

Exchange rates have what is called a spot rate or cash value, which is the current market value. Alternatively, an exchange rate may have a forward value, which is based on expectations for the currency to rise or fall versus its spot price.

Forward rate values may fluctuate due to changes in expectations for future interest rates in our country versus another. If traders speculate that the Eurozone will ease monetary policy versus the U.S, they may buy the dollar versus the euro, resulting in a downward trend in the value of the euro.

Neesa Rani
B.Com. III

Business Planning

A great business plan can help you clarify your strategy, identify potential roadblocks, decide what you will need in the way of resources, and evaluate the ability of your idea or your growth plans before you start a business.

Not every successful business launch with a formal business plans, but many founders find value in taking time to step back, research their idea and the market they are looking to enter, and understand the scope and the strategy behind their tactics.

A business plan is a document describing a business, its products or services, how it earns or will earn money, its leadership and staffing, its financing, its operation model, and many other details essentials to its success.

"We lead a marketing background but not much experience in the other functions needed to run a fashion commerce business like operation finance, production and tech laying out a business plan helped us identify the unknowns and made it easier to spot the gaps where we had need help or at the very least, to skill up ourselves."

Why write a business plan?

Investors rely on business plans to evaluate the feasibility of a business before finding it, why business plans are commonly associated with getting a loan But there are several compelling reasons to consider writing a business plan, even if you don't need funding.

Strategic Planning:- Writing out your plan is an invaluable exercise for clarifying your ideas and can help you understand the scope of your business as well as the amount of time, money and resources you will need to get started.

Evaluating ideas:- If you have got multiple ideas in mind, a rough business plan for each can help you focus your time and energy on the ones with the highest chance of success.

Research:- To write a business plan, you will need to research your ideal customers and your competitors information that will help you make more strategic decisions.

Recruiting:- Your business plan is one of the easiest ways to communicate your vision to

potential new hires and can help build their confidence in the venture, especially if you are in early stages of growth.

Partnerships:- If you plan to approach other companies to collaborate, having a clear overview of your vision your audience, and your business strategy will make it much easier for them to identify whether your business is a good fit for theirs especially if they are further along than you in their growth trajectory.

Competition:- There are many business plan competitions offering prizes such as mentorship, grants, or investment capital.

If you are looking for a structured way to layout your thoughts and ideas, and to share those ideas with people who can have a big impact on your success, a business plan is an excellent starting point.

How do I plan a successful business?

1. Executive summary
2. Company description
3. Market analysis
4. Management and organization
5. Products and services
6. Customer segmentation
7. Marketing plan
8. Logistics and operation
9. Financial plan

**Khushi
B.B.A. II**

Investment Alternatives

Investment in Financial Assets

Securitized Investment

Money Market Instruments

- Trade Bills
- Banker's Acceptance
- Short dated Government securities
- Commercial Papers
- Zero Coupon Bonds

Money Market Instruments?

As the name suggests, Money market instruments are simply the instruments or tools which can help one operate in the money market. These instruments serve a dual purpose of not only allowing borrowers meet their short-term requirements but also provide easy liquidity to lenders. Some of the common money market instruments include Banker's Acceptance, Treasury Bills, Re-purchase agreements, certificate of deposit and commercial papers.

1. **Trade Bills:** Trade bills is a negotiable instruments, which can be sold purchase in the market. Example- Bills receivable suppose we sell goods worth Rs. 10 lacs to a party, and they instead of money, give a signed paper confirming that the said amount shall be paid at end of 3 months to the bearer of the bills receivable. It is a document ordering someone to pay a particular amount at a particular time.

2. **Banker's Acceptance (BA):** Banker's Acceptance or BA is basically a documents promising future payment which is guaranteed by a commercial bank. Similar to a treasury bill, Banker's Acceptance is often used in money market funds and specifies the details of the repayment like the amount to be repaid, date of repayment and details of the individual to which the repayment is due. Banker's Acceptance maturity period ranging between 30 days up to 180 days.

3. **Commercial Papers:** Commercial Papers are can be compared to an unsecured short-term promissory note which is issued by highly rated companies with the purpose of raising capital to meet requirements directly form the market. Commercial papers usually feature a fixed

maturity period which can range anywhere from 1 day up to 270 days. Highly popular in countries like Japan, UK, USA, Australia and many others. Commercial Paper promise higher return as compared to treasury bills and are automatically not as secure in comparison. Commercial papers are actively traded in secondary market.

4. **Short dated Government securities:** Short dated government securities are short-term debt instruments with maturities ranging from 91 days to 364 days. The government uses the proceeds from the sale of these bills to finance its budgetary deficits. In the present date, the government of India issues the 14-day Treasury bill.

5. **Zero Coupon Bonds:** Zero, as they are sometimes called, are bonds that pay no coupon or interest payment. With a zero, instead of getting interest payments, you buy the bond at a discount from the face value of the bond and are paid the face amount when the bond matures.

**Tamana
B.Com. III**

Crypto Currency

It is stated as the basic requirement of the people for getting different purpose ie. To buy different things, For Investment etc. Is in the physical forms, A crypto currency is also a form of currency but it is not available in physical forms. It is digital and virtual currency. It is set of binary data and that is used as a medium of exchange for goods and services.

Bitcoin is referred to as first decentralized crypto currency that was developed by Satoshi Nakamoto in the year 2009. Various other crypto currency have been designed after emergence.

Crypto currency is a very cost effective the process of transfer of funds incur no extra charge and takesplace at a faster rate. There is no any involvement of third parties for transferring funds between parties because of development of crypto currency as there are no restriction. For presenting the proof of identity, income and address.

There is high privacy in transaction of crypto currency and thus we can easily find out illegal

activities like money laundering, terror financing, selling drugs, child pornographic criminal activities etc. Crypto currency are decentralized that implies. It is not controlled by single authority, it is managed by all the user in the network, thus is not considered a reliable currency as it does not have central control like Reserve Bank of India has a monetary policy. The people who do not have internet cannot access this technology.

The crypto currency or digital currency is gaining popularity at present. The use of the currency will result in making society better because transaction process in this system is more efficient and secure. This will help in reducing the errors, Frauds and cheating taking place in the transaction and paperwork. The records of every transaction is available in the black and making changes or tempering of records is impossible. This will also have a high impact on the economy of the country by the establishment of special rules.

Tushar Sharma
B. Com. III

Corporate Social Responsibility (CSR)

CSR is a type of business approach that contributes to sustainable development by delivering economic, social and environmental benefits for all stakeholders. It is titled to aid an organization's mission as well as serve as a guide to what the company represents for its customers. Business ethics is a crucial part of applied ethics that examines the ethical principles and moral or ethical problems that can arise in business environment.

The practice of CSR as a paradigm for firms and business to follow has evolved from its early days as a slogan that was considered trendy by some firms following to the present days realities of the 21st century where it is no longer just fashionable but a necessary business requirement. CSR as a part of specific theory affirms that corporation entitled with economic, social, legal, ethical, philanthropic obligations. Corporate ethics build on stakeholder theory seeks to involve

all those affected by organization in its decision-making process.

However, there is a tendency to treat CSR as yet another cost of the business.

CSR goes a long way in creating a positive word of mouth for the organization on the whole. Doing something for the society, stakeholders. Customers would not only take the business to a higher level but also ensure long term growth and success. People develop position feeling for the brand which takes the initiative education for poor children, planting more trees etc.

Legal Mandate

1. Under companies Act 2013, any company with a:-

- a) Net worth of 500 crore or more.
- b) Turnover 1000 crore or more.
- c) Net profits of 5 crore or more.

2. India is a first country in the world to enshrine corporate giving into law.

3. Company has to disclose the reasons for not spending the required amount of net profits, in such a case. Non-disclosures or absence of details will be penalized from Rs. 50000 to Rs 2500000 or even imprisonment of upto 3 years.

CSR Activities

- Ensuring balanced regional development.
- Protection of national heritage
- Promotion of sports, education and other art forms.
- Measures for the benefits of armed forces.
- Financial assistance during natural calamity.
- Contribution to prime minister's National Relief.
- Indulge in philanthropic activities like eradication of hunger and poverty.

Benefits of CSR

Consumers actively seeks out companies that support charitable causes. They extend continuous patronage to the organization and also publicize the organization by word of mouth publicity. An organization which actively works towards environmental issues gains the confidence of the government. This act as a favourable factor for sundry projects approvals,

as the company builds the goodwill. It also boosts the morale of employees by providing them with job security, adequate wages, regular perks and personality development opportunities.

Conclusion: The concept of CSR is now firmly rooted on a global business agenda. But in order to move from the theory to concrete action, many obstacles need to be overcome. A key challenge facing business is a need for more reliable indicator of program in the field of CSR. CSR is a form of corporate self-regulation integrated into a business model. CSR Policy functions as a self-regulatory mechanism whereby a business monitors and ensure its active compliance with the spirit of the law and ethical standards and national and international norms.

Navneet Kaur
B.Com. III

Article:

Topic: Investors' Protection & Education

Investors' Protection:

The prime objective of SEBI is to provide a high degree of protection of the investors and to safeguard their rights so that there is steady flow of savings into the market.

In the light of above objectives, SEBI has four areas:

1. Companies issuing securities
2. Primary market intermediaries
3. Secondary market intermediaries and
4. Investors

In the following discussion, the role of SEBI towards protection of investors and other related areas has been highlighted.

The investor should be protected not only against the frauds and cheatings but also against the losses arising out of unfair practices. The theme of investor's protection requires that the stock market is properly regulated and supervised to ensure a fair play by the operating agencies. There are many sources of information available to a prospective investor, of which the most important are the following:

- (i) The offer document,
- (ii) Advertisement through various media,
- (iii) News items & articles in financial dailies & magazines
- (iv) Research report of rating agencies and others
- (v) Advice from share brokers, friends and work gossips, etc.

In order to protect the interest of investors, SEBI has issued a number of guidelines, rules and regulations for the supervision of the operation of merchant Bankers, stock exchanges, stock brokers and other related agencies.

Section 11A of the SEBI ACT, 1992 for the protects of investors, may include:

- (i) Specify the manner in which the matters relating to issue of capital, transfer of securities and other matters shall be disclosed by the companies.
- (ii) Specify the requirements for listing and transfer of securities.

Muskan
B.Com. III

CRM

Customer relationship management (CRM) is a technology for managing all your company's relationships and interactions with customers and potential customers. The goal of CRM is to improve business relationships. A CRM system helps companies stay connected to customers, streamline processes, and improve profitability.

What does a CRM system do?

A customer relationship management (CRM) solution helps you find, new customers, win their business and keep them happy by organizing customer and prospect information in a way that helps you build stronger relationships with them and grow your business faster. A CRM can also connect to other business apps that help you to develop customer relationships.

How a CRM system add value to your business today?

1. Make improvements to your bottom line.

(Increasing for sales, for marketing, etc.)

2. Increase referrals from existing customers.
3. Offer better customer support.
4. Improve product and services.

Running a business without CRM software can cost you.

Your customers may be contacting you on a range of different platforms including phone, email or social media- asking questions, following up on orders, or contacting you about an issue. Without a common platform for customer interactions, communications can be missed or lost in the flood of information – leading to a slow or unsatisfactory response.

Even, if you do successfully collect all this data, you're forced with the challenge of making sense of it. It can be difficult to extract intelligence. Reports can be hard to create and they can waste valuable selling time.

A cloud-based, CRM Platform offers you:

- Faster deployment
- Automatic software updates
- Cost-effectiveness and scalability
- The ability to work from anywhere, on any device.
- Increased collaboration.

Varinderjeet Singh
B.Com. III

Bitcoin

Bitcoin is a form of digital currency that aims to eliminate the need for central authorities such as banks or government. Instead, bit coin uses block chain technology to support peer to peer transaction between users on a decentralized network.

Launched in 2009 by a mysterious developer known as Satoshi Nakamoto. Bit coin (BTC) was the first and remains the most valuable, entrant in the emerging class of assets known as Crypto currencies.

How does Bit coin work?

Each Bit coin is a digital asset that can be stored at a crypto currency exchange or in a digital wallet. Each individual coin represent the value of Bit coin's current price, but you can also own partial shares of each coin. The smallest denomination of each bit coin is called Satoshi, sharing its name with bit coin's creator. Each Satoshi is equivalent to a hundred millionth of one bitcoin, so during fractional shares of bit coin is quite common.

You decide: Is Bit coin a good investment?

Buying crypto currency exposes you to a volatile asset class. A common rule of thumb is to devote only a small portion of a diversified portfolio to risky investments such a bit coin or individual stocks.

Whether or not Bit coin is good investment for you depends on your individual circumstances.

Storing your bit coins:-

If you decide to buy bit coin you'll need a place to store it. Bit coins can be stored in two kinds of digital wallets:

Hot wallet: You can often store crypto currency on exchange where it is sold. Other providers offer standalone online storage.

Cold wallet: An encrypted device much like a thumb drive that allows you to download and carry your bit coins.

Supreet Kaur
B.Com. II

New Income Tax Slabs 2023

Is the simplified tax regime really attractive? Lets find out.

New Income Tax slabs 2023-24:- The finance minister has provided relief for individual taxpayers by granting various benefits for those opting for the simplified (New) tax regime for FY 2023-24 as under:-

Benefits Granted:

- Increased exemption limit from Rs. 2,50,000 to 3,00,000
- Increased Rebate from Rs. 12,500 to Rs. 25,000 (where income does not exceed Rs 7,00,000)
- Reduction of the maximum Marginal rate from 42.74% to 39.00%
- Relief in tax rates by increasing the tax slabs as under.

Sr. No.	Total income	Rate of Tax
1	Upto Rs 3,00,000	Nil
2	From Rs 3,00,001 to Rs 6,00,000	5%
3	From Rs 6,00,001 to Rs 9,00,000	10%
4	From Rs 9,00,001 to Rs 12,00,000	15%
5	From Rs 12,00,001 to Rs 15,00,000	20%
6	Above Rs 15,00,000	30%

New Income Tax slabs 2023-24

Benefits Bar gone:-

However, taxpayers opting for new tax regime are required to forego various deductions and exemptions available under the old tax regime some deductions/exemptions majorly claimed under old tax regime are as under:

- Leave travel concession
- House rent Allowance
- Standard deduction (where income does not exceed Rs 15,50,000)
- Interest on Loan for house property up to Rs 2,00,000
- Deduction in respect of life Insurance Premium, Provident fund, public provident fund, equity saving scheme up to Rs. 1,50,000
- Contribution to NPS up to Rs 50,000
- Medi claim Premium upto Rs 25,000/75,000
- Deduction in respect of rent paid up to Rs 5000 per month

- Donation to charitable trusts
- Contribution to Political Parties

But It is really lucrative to opt for the new tax regime? We have analysed various situations to understand the implications/ break even point for opting for new tax regime.

Assumptions:

1. Calculation is done for a non-senior citizen resident taxpayer.
2. Taxpayer has salary income only.

Sr. No.	Total deductions/ exemptions (in Rs)	Broab even Point of Income	Implicaitons
1	None	None	New regime is always beneficial
2	1,50,000	8,25,000	New regime is beneficial when income exceeds Rs. 8,25,000
3	1,75,000	8,75,000	New regime is beneficial when income exceeds Rs. 8,25,000
4	2,25,000	10,50,000	New regime is beneficial when income exceeds Rs. 10,50,000
5	3,25,000	15,50,000	New regime is beneficial when income exceeds Rs. 15,50,000
6	3,75,000	Never	New regime is not beneficial (where income does not exceeds Rs. 5,00,00,000)

Is the new tax regime always beneficial?

As evident from table above, a middle class taxpayer claiming deduction/exemption exceeding Rs 3,75,000 may not benefit by opting for the new tax regime

Standard deduction:

The budget proposed the extension of standard deduction to taxpayers opting for new tax regime where income exceeds Rs. 15,50,000. However, this is not evident from the fine print in the finance bill 2023, which may be rectified once the said bill become an Act.

Default regime: It is evident from the budget speech that the government is actively promoting the new tax regime, making it the default tax regime currently, the taxpayer is required to file an online application/ declaration to opt for new tax regime. From AY 2024-25 and onwards, If a taxpayer wants to opt for the old tax regime, he/she will be required to file an application/ declaration and that too, on or before the due date to file the income tax return. If not, the taxpayer may not be able to opt for old tax regime.

Beneficial regime:

Under the old tax regime, taxpayers can avail beneficial deductions/ exemptions, by investing in specified tax saving investments. On the other hand, taxpayers can benefit from the reduced tax rates under the new tax regime, but they are unable to take advantage of the majority of deductions and exemptions. It seems that the new tax regime demotes the taxpayer to save/invest in tax saving instruments, thereby making taxpayers spend more instead of making investments. This may result in a situation where a taxpayer may not have enough corpus at time of return.

Mandeep Singh
B. Com. III

Information Technology Act, 2000

The United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL) adopted the Model Law on Electronic commerce in 1996. The General Assembly of United Nations by its Resolution No. 51/162 dated 30th January, 1997 recommended that all states should give favourable considerations to the said Model Law when they enact or revise their laws. The Model Law provides for equal legal treatment of users of electronic communication and paper based communication. In discharge of its international responsibility, Government of India enacted a new law in the year 2000 known as Information Technology Act, 2000. It is the Indian Cyber Law. Information technology law governs the processing and dissemination of information electronically. These are paper laws for paper less environment. These are technology intensive laws to control and safeguard electronic transactions in the electronic medium.

Vagish
B.Com. I

Creative Thinking

Creativity is therefore, our ability to form something new out of what's presented. It's our ability to think differently and provide new angles and perspectives to a solution. This translates to a new solution that wasn't there or even the realization that a problem doesn't need solution at the moment or at all.

THE IMPORTANCE OF CREATIVE THINKING

True that many people may not care so much about new solutions or angles but that's the point. Our brains have a natural tendency to fall into certain 'shortcuts'. Have you ever been in a situation where you hear or read one piece of information and you use it all the time? That way of thinking does have its perks in those situations, but has some drawbacks in other situations. This is especially true with problem-solving. Creative thinking and creative thinkers are needed in those situations because it pushes out of that linear way of thinking. It encourages us to look at other perspectives and even open up to the ideas of new solutions.

THINKING CREATIVITY PROVIDE IMMENSE FREEDOM

When we create, we have the opportunity to engage with the world without judging ourselves. It's similar to what we felt when we were a child. Back then we didn't care what people thought of us.

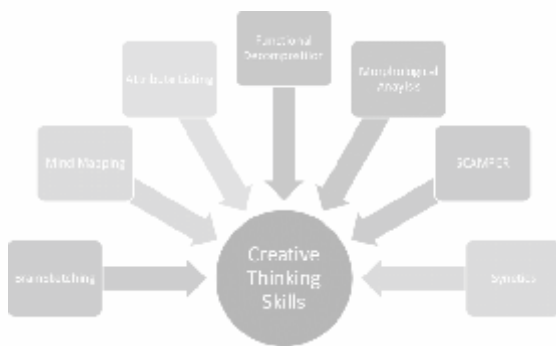
CREATIVITY THINKING PROVIDE SELF AWARENESS

We start to think with authenticity as we use our own thoughts, feelings and beliefs. This creates biases in our ideas, but we can learn to set those aside and deeply learn about ourselves.

WHAT ARE THE CREATIVE THINKING SKILLS

Creative thinking isn't barred to those who learn in creative fashions. Anyone can pick up creative thinking skills and use them to enrich these lives and those around them.

Because anyone can learn this, there is no one "right" method or a set of skills you absolutely need. Some of us may need to strengthen one area while others may need to do more. Regardless, here are some skills that can complement creative thinking.

PERCEPTION & EMPATHY

ANALYTICAL

OPEN MINDED

ORGANIZED

COMMUNICATION

DISSECT IDEAS

MORE IDEAS TO CREATIVITY BOOST

Fear that you are not a creative person

People with this fear don't believe they are creative in the first place. They have created a self definition that excludes even the possibility that they might be creative. Sometimes they see themselves as too rational or too dull, to be creative. They might say things like, "I don't have a creative bone in my body." Often these people forget the ways that they demonstrate creativity every day, but dismiss it.

WHAT YOU CAN DO?

Universities and consultancies that support people who want to be more creative have learned that their job is not to teach them how. Instead they help them re-discover the inherent creative confidence they had as children start by widening your definition of creativity. Look around at the ways you overcome difficulties and see how creative you already are. Are you someone who can work around a computer glitch? When you don't have an ingredient for a recipe do you know what to substitute instead? Can you build spreadsheets from scratch? All these are creative activities. You may not be a visual artist, but that doesn't mean you are not as creative as one.

Afsana Khan

B.B.A. I

Green Economy

Green economy improved human well-being and social equity, while significantly reducing environmental risks and ecological scarcities. The main aim of the green revolution was to solve the food crisis and the modernization of agriculture. Wheat, rice, maize and bajra are the important food grains in the green revolution. Norman Borlaug is known as the "Father of green revolution" in the world. Green economy helps to reduce the global warming, environment pollution. Green economy helps to recycle the used products like polythenes etc. The sale of green economy, sustainable consumption and production and resource efficiency for sustainable development. The sustainable consumption and production aims to improve production process. Consumption practice to reduce resource generation.

Current work on Green economy are:-

1. Demonstration of green economy approaches with a central focus on access to green finance, technology and investments.

Benefits of green economy:-

1. Green economy promotes low-carbon, sustainable economic growth and full trusted natural resources will continue supporting our well-being by providing resources and environmental services.

Green economy sectors are:

1. Renewable energy
2. Land management
3. Waste management
4. Water management
5. Sustainable transport
6. Green buildings

Kamaljit Kaur

B.B.A. I

Green Economy

Mutual Funds

A mutual fund is an investment vehicle in which a pool of investors collectively put forward funds to an investment manager to make investments on their behalf. The fund is regulated by the Securities Exchange Commission, or SEC.

When involved with a mutual fund, cash investor benefits proportionally to the amount of money they invested. Mutual funds may invest in stocks, bonds, money market instruments, or other assets.

Depending on the vehicle of investment and redemption patterns, mutual fund investment can offer tax benefits.

Advantages:

The advantages of mutual funds are the ability to diversify a portfolio across industries, low fees, and availability of professional expertise in the guise of fund managers.

Disadvantages:

1. The disadvantages of mutual funds are that they do not provide ownership of underlying holdings to investors, hence, investors do not have much say on the composition and constituents of mutual funds.
2. Mutual funds are also more expensive and riskier as compared to index funds.

Types of Mutual Funds:

Broadly there are four types of mutual funds. They are as follows:

1. **Equity Mutual funds:** Equity mutual funds consist of collections of stocks of companies. Investors can allocate funds to funds based on their goals. For example, growth funds are focused on stocks of companies with significant growth potential in the future. Income funds include stocks of companies that pay regular dividends.
2. **Money Market mutual funds:** Money market mutual funds invest in short-term debt issued by corporates, government, state, and municipalities. For example, they might invest in US treasuries and debt issued by established companies like Apple Inc. or Exxon. The aim of this type of mutual fund is to generate income while minimizing risk.
3. **Bond funds:** Bond funds are considered conservative investments and provide fixed income to investors in such funds. Like money

market mutual funds, their investment portfolio is restricted to government and corporate debt. They are generally favored for retirement planning.

4. **Balanced Funds:** Balanced funds aim to strike a balance between equity and bond investing. They are long term funds that incorporate a mix of stocks and bonds in a given ratio. For example, they might have 60% stocks and 40% bonds. Rebalancing these funds on a periodic basis adjusts their composition to prevailing economic conditions. Some are rebalanced based on the investor's goals. For example, they might incorporate a more conservative approach close to retirement.

Chetan Singla
B.B.A. II

Digital Marketing

Digital Marketing Digital Marketing is when any product is promoted through a minimum of one form of electronic media. This form of marketing is vastly different from traditional marketing. Digital marketing consists of various methods and channels that allow any organization or company to have and study this form of marketing to find out what works for them and what does not.

The core of this sort of marketing is the internet. The internet as it is, is a potent tool to help us achieve a lot. It helps in marketing as well as it assists a lot. It helps in marketing as well as it assists sellers in promoting their products. Advertisements on various forms of social media and other sites, emails and you-tube can be used by organizations to sell their products.

Digital marketing can be seen as a new philosophy and business practise emerging with improvements in technology. Goals, services and even ideas the internet today traditional, marketing skill exists, but it may slowly began to dissolve for a majority of the market in the coming decades. Digital Marketing makes supporting cashier for the consumer. If a seller know what his target audience wants, it makes marketing so much more easier.

This is exactly how digital marketing helps. It gives you to analyze what worked where, for who, and how much, So that, the next time, they can target a more specific audience.

- Digital marketing is, as the word suggest, the use of digital media to market products.
- There are multiple websites like Amazon, Myntra, Flipkart, etc. Where people can buy products.
- This applies to products such as clothes, technical tools, groceries, medicines, food and so much more. So much so that are doesn't have to leave the house if doesn't want to.

Tushal Garg
B.B.A. I

Black Money

Many governments in the Word levies tax on the citizen as a payment to the Government. This tax imposition is done so the money collected at income tax can be used as a part of government project for the shape of people not all transactions are recorded. The undocumented ones are being transacted. By legal means and that is called Black money. There are many means as to why it is illegal and the country with high rates of such transactions suffers losses. Before we will explore the ways to write on easy on black money in English.

Let us take look at the black Money easy which is a brief not about the meaning and the sources and how it effect the economic state of the country. Many countries like India the minimum wage insult pay tax to the Government. This to be

paid must also benefited to all the document on Monetary transaction this is a null every citizen Must abide by and yet some people manage to find loopholes in the set rules.

These irresponsible Citizens also by fool the Government and practice it to black money. Who envied powerful official like politicians try to evade taxation like criminals and smugglers. All funds abstained through ill legal transaction are called black money try to convert to legal earnings via daring money laundering.

The consequences of this practice are catastroponic because it directly affects the country. There will be no growth and Improvement therefore the people who live by the means of honest luring face the consciences. Fighting against black money should be a collaborative effect only then we should eradicate this. Demonetization was right more by our Government. But there is indenting that he was nation still have long way to go an implementation of stricter. A person who tries to steal tax must be fined or arrested. There should certainly be clear Monetarily and Removal of the existing loopholes that further such illegal act. Another attendant to imperfect this problem through be made and houses must be changing so the country. Growth is not people must be alert and cooperate and military report any such practice. Tackling this issue will certainty brings equilibrium to find and social imbalance.

Jonty Garg
B.B.A. I

Computer Section

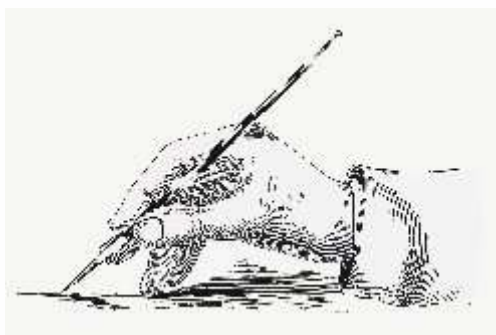

The
Stream
2022-23

Staff Editor
Prof. Monika Singla

Student Editors
Priyanshu, B.C.A. II
Sahil Bhargav, B.C.A. III

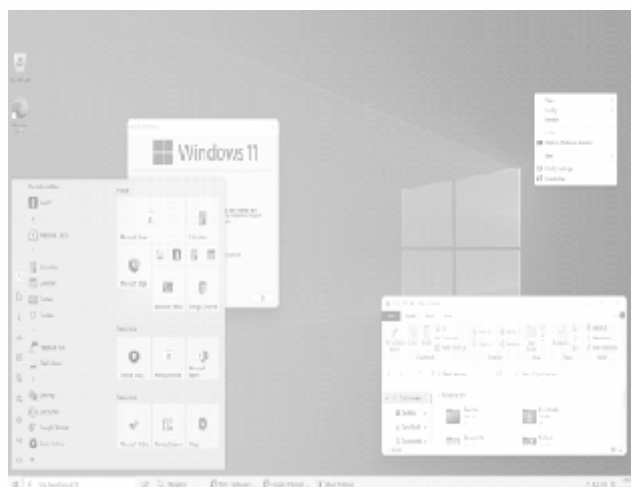
Student Editorial

The college's annual magazine "The Stream" is an assemblage of precious thoughts that penetrate in the minds of the teachers and students of this institute. It presents the great achievements and contributions of students and teachers to the success of this college.

Computers and technology have become an integral part of our day-to-day lives. The domain of computer science in itself is very broad, so is the computer science department of the college. New inventions in the field of technology have taken over the world. But still, many students find computers to be very complex machines to operate and think of technology as being out of their reach. For many students, the concept of technology is limited to social media platforms like Instagram and Facebook. Our endeavour with each edition is to update you on the latest trends in technologies coming up and flash some light on the innovative minds of the youth today. In this section, some of our students, under the guidance of Prof. Monika Singla, are trying to shed light on the hot topics related to computers and technology. We hope all the readers will enjoy this issue as much as we enjoyed creating it.

Priyanshu
B.C.A. II
Sahil Bhargav
B.C.A. III

Windows 11

Windows 11 is the latest version of the popular operating system developed by Microsoft. It was officially released on October 5, 2021, and features a number of new improvements and features over its predecessor, Windows 10.

One of the most noticeable changes in Windows 11 is the new user interface. Microsoft has introduced a new design language called "Windows 11 Design" that aims to make the operating system more modern, streamlined, and user-friendly. This includes new icons, a redesigned Start menu, and a new taskbar with centered icons.

Windows 11 also comes with a number of new productivity features. One of the most notable is the new Snap Layouts and Snap Groups feature, which allows users to quickly organize and snap multiple windows into various configurations. Another new feature is the ability to quickly access virtual desktops, which can help users stay organized and focused.

In terms of performance, Windows 11 boasts faster boot times and improved battery life, thanks to a number of optimizations under the hood. It also supports DirectX 12 Ultimate, which can help improve gaming performance on compatible hardware.

One controversial change in Windows 11 is the increased system requirements. The operating

system now requires a 64-bit processor with at least 4 cores, 4 GB of RAM, and 64 GB of storage. This means that some older devices may not be able to run Windows 11, which has drawn criticism from some users.

Overall, Windows 11 is a significant update to Microsoft's operating system that brings a number of new features and improvements. While some users may be unhappy with the increased system requirements, those with compatible hardware should find Windows 11 to be a fast, modern, and user-friendly operating system.

Prof. Ashutosh Dharni
Computer Department

Chat GPT

Chat GPT (Generative Pre-trained Transformer) is a type of language model that was developed by OpenAI, an artificial intelligence research laboratory. It was first introduced in 2018 and has since then undergone several updates and improvements.

The purpose of Chat GPT is to generate human-like responses to text prompts or queries. This makes it useful for a variety of applications such as chatbots, virtual assistants, and customer service chat systems. It is also used for language translation and text completion tasks.

The way Chat GPT works is by training on a large corpus of text data using a process called unsupervised learning. During training, the model learns to predict the next word in a sequence of text based on the context of the previous words. This process helps the model develop an understanding of the structure and syntax of language.

After training, the model can be fine-tuned on specific tasks to improve its performance. For example, a company may fine-tune a Chat GPT

model on customer service data to make it better at answering customer queries.

One of the main advantages of Chat GPT over other language models is its ability to generate coherent and contextually appropriate responses. This is due to the fact that it has been trained on a vast amount of data, giving it a better understanding of the nuances of language.

However, there are also some concerns about the potential misuse of Chat GPT. Because it can generate convincing human-like responses, there is a risk that it could be used to spread disinformation or manipulate people online. OpenAI has taken steps to mitigate this risk by limiting access to the full version of the model and implementing safeguards to prevent misuse.

In conclusion, Chat GPT is a powerful language model that has many useful applications. Its ability to generate human-like responses makes it a valuable tool for companies and organizations that want to automate customer service or other text-based interactions. However, there are also risks associated with its use, and it is important to be aware of these risks and take steps to prevent misuse.

Prof. Monika Singla
Computer Department

Virtual reality

Virtual reality is a simulated 3D environment that enables the user to explore and interact with virtual surroundings in a way that approximates reality as it is perceived through the user's senses.

Main types of virtual reality

The environment is created with computer hardware and software, although the user might also need to wear devices such as helmets or goggles to interact with the environment.

Virtual reality systems can vary significantly from one to the next depending upon their purpose and technology used.

Non-immersive: This type of VR typically refers to a 3D simulated environment that is accessed through a computer screen. It might also generate sound, depending on the programme. A video game is a good example of it.

Semi-immersive: It offers a partial virtual experience that is accessed through a computer screen or some type of glasses or headset. It just focuses on the 3D aspect of virtual reality and does not incorporate a physical environment. For example flight simulators, which are used by airlines and militaries to train their pilots.

Fully immersive: It delivers the greatest level of virtual reality by completely immersing the user in a simulated 3D world. It incorporates sight, sound, and, in some cases, touch. Users wear special equipment such as goggles, helmets, and gloves

and are able to fully interact with the environment. It has a great impact on the gaming industry and the healthcare industry.

Namisha
B.S.C. III

Ethical Hacking

The term "hacking" has a very negative connotation attached to it. It refers to gaining unauthorised access to data in a computer or system. It is an unlawful use of another's resources. However, hacking done with permission is not only legal, but it also has several benefits to organizations and businesses.

Ethical hacking is the act of identifying vulnerabilities in an application, system or organization's infrastructure that can be exploited by an attacker. By lawfully hacking into networks and looking for weak places. Ethical hackers (also known as white hats) try to avoid cyber attacks and security breaches.

One major use of ethical hacking is to protect the national security of a country. Any bridge or loophole in the information or defense database of the country can put the safety of its citizens at great risk.

Ethical hacking has five major phases. Reconnaissance is the preparatory phase where the hacker gathers preliminary information about the target prior to the attacks through scanning, the hacker identifies quick way to gain access to the network; once access is gained, the user privileges are escalated to control the system connected to it. Having gained the access, the hacker tries to maintain it by securing to access the organization's rootkits and Trojans. These are used to launch additional attacks on the network.

Neha
B.C.A. II

The Rise of Phones, Laptops, and Everything That Our Parents Hated

Haven't we all heard our parents and grandparents scream their hearts out at us? Just jump into that phone and never come back! There's a world outside your phone too, you know that? It felt so annoying when we heard that. Nowadays, it is these phones and laptops that are keeping us in touch with our family, friends, and loved ones. The video calls go on for hours, and people are witnessing marriages over Skype!

Education, corporations, and governments—everything is dependent on these screens, and it seems like life would be impossible without them. Our mothers have shifted from daily soaps to OTT, and Netflix recharge is given priority over cable recharge. Televisions are being used to run Prime and Disney+, which show everything from kids TV to sports in one place.

Turning on your TV and watching your favourite show whenever you want is a luxury, and there is no need to suffer through linguistic advertisements, rigid timings, recaps, or missing out on our shows. People are getting certificates from Harvard and Oxford through online courses and giving their CVs a boost in a matter of weeks. How did we keep ourselves sane for over 8 months

trapped inside our houses? These machines, called phones, tablets, laptops, and computers, were our saviors. From games of Ludo with people miles away to birthday celebrations and weddings on conference calls, we were slowly moulding ourselves into a new lifestyle.

Organizing the society would have been a near impossible task, and our inventors need to be applauded for coming up with such quick solutions for many things at the nick of time. Instant grocery, medicine, delivering parcels through food delivery apps, the growth of UPI, etc. made it all way easier, and now everyone does agree that technology is not that bad and we were just oblivious to it.

Sahil Bhargav
B.C.A. III

E-SPORTS

eSports is a rapidly growing industry that is gaining popularity among both gamers and non-gamers alike. eSports refers to competitive video gaming, where players compete against each other in multiplayer games. In this article, we will provide an in-depth analysis of the world of eSports and its potential impact on the sports industry.

eSports Today:

Today, the global eSports market size has reached over 1.22 billion USD with an estimated audience of 540 million people.

The most popular eSports games today include League of Legends, Dota 2, Counter-Strike: Global Offensive, Overwatch, and Fortnite. These games are played competitively in tournaments, with players and teams competing for cash prizes and global recognition.

Impact on the Sports Industry:

eSports has a significant impact on the traditional sports industry. For example, in 2018, the International Olympic Committee recognised Sports as a potential Olympic event. While it is not

yet clear whether eSports will become an Olympic sport, this recognition is a significant step towards mainstream acceptance of the industry.

eSports also offers a new way for sports teams and organisations to engage with their fans. Many traditional sports teams have invested in eSports teams or created their own eSports divisions. Additionally, eSports offers new opportunities for advertisers and sponsors to reach a younger demographic.

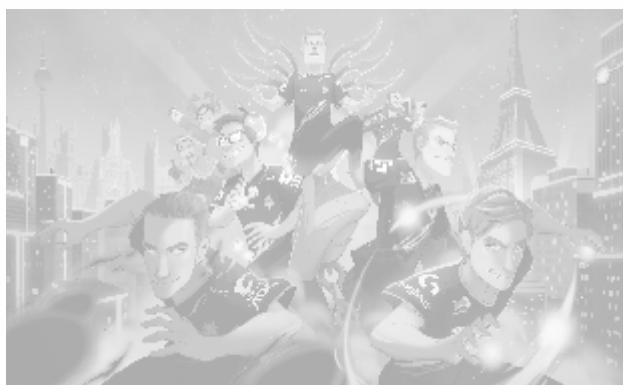
Challenges:

Despite its growth and potential, eSports still faces several challenges. For example, there are concerns about player burnout and mental health issues associated with competitive gaming. Additionally, there are concerns about the lack of regulation in the industry and the potential for cheating and other unethical behavior.

Conclusion:

In conclusion, eSports is a rapidly growing industry that has the potential to have a significant impact on the sports industry. While there are still challenges to overcome, the recognition of eSports by organizations such as the International Olympic Committee and the investment by traditional sports teams and organizations are promising signs for the future of the industry. As eSports continues to grow, it will be interesting to see how it evolves and how it impacts the sports industry.

Priyanshu
B.C.A. II

Some Funny Abbreviations

CD ROM: Consumer Device Rendered Obsolete in Months.

ISDN: It Still Does Nothing.

SCSI: System Can't See It.

MIPS: Meaningless Indication of Processor Speed.

WINDOWS: Will Install Needless Data On Whole System.

PNP: Plug And Play.

Apple: Arrogance Produces Profit Losing Entity.

IBM: I Blame Microsoft.

LISP: Lots of Insipid and Stupid Parenthesis.

COBOL: Crazy Old But Operational Language.

WWW: Wealth of Weird Website.

JAVA: Just Another Virus Attack.

BING: Believe I'm Not Google.

JPEG: Just Pretty Electronic Graphics.

Himanshi

B.S.C. III

Some useful full forms (used in daily life)

1. **VIRUS:** Vital Information Resource Under Siege.
2. **CAD:** Computer Aided Design.
3. **ZIP:** Zig-Zag In-line Package.
4. **WIFI:** Wireless Fidelity.
5. **BCC:** Blind Carbon Copy.
6. **OMR:** Optical Mark Recognition.
7. **SIM:** Subscriber Identity Module.
8. **CGI:** Computer Generated Imagery.
9. **GPS:** Global Positioning System.
10. **PDF:** Portable Document Format.
11. **ASCII:** American Standard Code For Information Interchange.

Anisha Garg

B.A. III

AI Takeover: Can Machines Replace Humans?

Coming to the debate of Artificial Intelligence Vs Human Intelligence, recent AI achievements imitate human intelligence more closely than before, however, machines are still way beyond what human brains are capable of doing. The ability of humans to apply the acquired knowledge with a sense of logic, reasoning, understanding, learning and experience is what makes us stand out. With knowledge comes power, and with power comes great responsibility. Although Machines may be able to mimic human behavior to a certain extent, their knowledge may fall apart when making rational decisions like us. AI-powered machines make decisions based on events and their association with them; however, they lack “common sense”. AI systems are clueless in the understanding of “cause” and “effect”. Meanwhile, real-world scenarios need a holistic human approach.

Although AI has made our tasks easier in many ways and is only getting better. But there have been AI epic failures that have raised questions about AI being a part of our lives:

1. When an Uber self-driving autonomous car killed a pedestrian while under computer control, or
2. Like the AI-led IBM's Watson Supercomputer recommended 'unsafe and incorrect cancer treatments', or
3. When AI-enabled facial recognition tool became biased towards colored skin tones, which meant innocent people being wrongly identified as potential criminals.

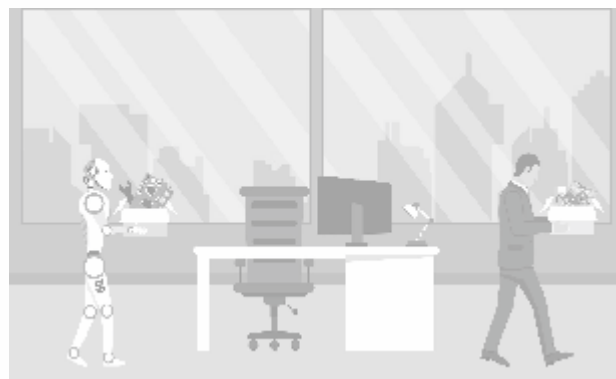
AI specialists and data scientists today are focusing on ways to overcome such disasters in building the algorithms and improving AI's ability. With accurate data, we soon might be able to improvise AI-technology that will coexist with our human ethics and efficiencies. We must incorporate natural human intuitions, instincts and reflexes in these AI machines to safeguard life-threatening situations. Also human accuracy, precision, timing, and quality judgement are vital factors that must be a part of AI input algorithms. Having that in mind, let's get the part of how a

human brain learns and adapts to these traits. Human Intelligence is powered by guided learning and mentoring, irreplaceable by AI

Deep learning (DL), a subset of AI (and a significant section of data science) uses the concept of Neural Networks that is very similar to the human nervous system and brain. Our Intelligence lies in adapted learning and in knowing how to apply the knowledge in real-world scenarios. In DL we imitate the ability of human brains to learn in different stages. We solve complex problems by breaking them down into levels of data. Wonder how well you read long fictional book years back and still can recollect your favourite character and the famous quotes?

Now, what if you were given technical documentation to read just as long or maybe shorter? You might barely be able to finish that without getting bored or aimless and remember bits and pieces of it. See, that's how our brains are wired, we need to be able to correlate with what we observe and learn. This dwells on the fact that we need a personal connection with our sensory organs to develop an interest in what we learn. In short, when we try to learn something, we channel all our sensory capabilities towards it including emotions.

“Each one of us has a different emotional quotient and absorbs information in varying contexts and styles. The learning model that we adapt must include humanness and the frequency that matches our mindset”. To be precise, AI cannot offer a real human touch to our learning journey. Learning is not momentary; it is a gradual practice of absorbing information and processing it and eventually adds up to our experience. The learning

experience differs in each being and is an invaluable asset in guiding and mentoring others. Mentor-guided learning not only helps you build skills faster but also enables career growth. A mentor brings in his/her real-time experience that makes your learning worthwhile in connecting with the real world. A coach guides you in your developing phase to help you understand things at a granular level, to synchronize and customize your learning behavior at many human and emotional levels.

That's how our education system shapes our thinking and with the same intention, online education has taken it a step further with human-led courses. Learning thought processes linked to human-led online education/ No Machines can Mentor like Humans

We live in the world of the internet, with tremendous amounts of information flowing at the blink of an eye. In spite of the best content available to us online, we sometimes deviate from our goal. In e-learning the risk of doing away with human touch altogether has the following consequences. It can lead to lack of motivation. As a solo contributor, we may give less attention to the challenge at hand and eventually end up not completing our learning journey. Having a mentor/human intervention brings humanness in learning preventing motivation issues in learners. It can lead to a lack of accountability. We all learn better and remain committed to our goals when we have someone to look up to, get inspired by and most importantly be accountable to. Humans are social animals; learning or anything for that matter demands a community to share openly and learn from others.

And finally, a mentor is the one who gets you onboard to meet your goals. A mentor leads the way and helps you prepare for the career path that lies ahead. And, that's the reason machines can never fully replace humans. Humanness in edtech is just one of the examples where humans will win over machines.

Prof. Shipali Jindal
Computer Department

Artificial Intelligence

Artificial Intelligence is based on human insights that can be decided in a way that can machine can effortlessly actualize the tasks, from the basic to those that are indeed more complex. The reason for manufactured insights is learning, problem-solving, reasoning, and perception.

This term may be connected to any machines which show related to a human intellect such as examination and decision-making and increments the efficiency.

AI covers assignments like robotics, control systems, face recognition, scheduling, data mining, and numerous others.

Advantages of Artificial Intelligence (AI):

- AI can process vast amounts of data much faster than humans.
- AI can work around the clock without needing breaks or rest.
- AI can perform tasks that are too dangerous or difficult for humans.

Disadvantages of Artificial Intelligence (AI):

- AI lacks the creativity and intuition that humans possess.
- AI is limited by its programming and may not be able to adapt to new or unexpected situations.
- AI may make errors if not programmed and trained properly.

Human Intelligence

Human intelligence or the behavior of the human being has come from past experiences and the doings based upon situation, and environment.

And it is completely based upon the ability to change his/her surroundings through knowledge which we gained.

It gives diverse sorts of information. It can provide data on things related to a particular aptitude and knowledge, which can be another human subject, or, within the case of locators and spies, diplomatic data which they had to get to. So, after concluding all it can give data on interpersonal connections and arrange of interest.

Advantages of Human Intelligence (HI):

- HI has creativity, intuition, and emotional intelligence that AI lacks.
- HI can adapt to new and unexpected situations.
- HI can provide ethical and moral considerations in decision-making.

Disadvantages of Human Intelligence (HI):

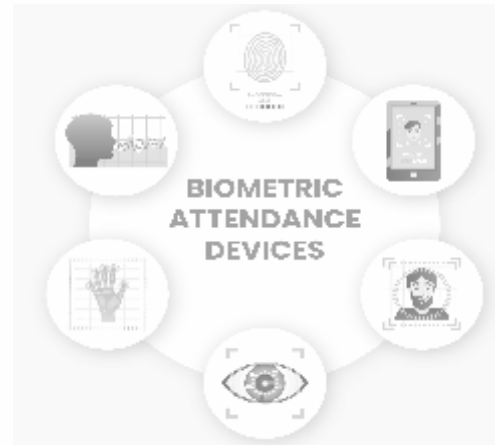
- HI is limited by its physical and mental capabilities.
- HI is prone to biases and may make errors or poor decisions.
- HI requires rest and breaks, which can slow down processes.

Similarities between Artificial Intelligence (AI) and Human Intelligence (HI):

- Both AI and HI can learn and improve over time.
- Both AI and HI can be used to solve complex problems and make decisions.
- Both AI and HI can process and interpret information from the world around them.

**Arpan
B.C.A. II**

Biometric Devices

A Biometric device is a security identification and authentication device. Such devices are an automated method of verifying or recognising the identity of a living person based on a physiological or behavioural characteristic. These characteristics include fingerprint, facial image, iris, and voice recognition.

Types of biometric devices

Contact devices: These types of devices need contact with a body part of a live person. They are mainly fingerprint scanners, either single fingerprint, dual fingerprint, or slap fingerprint scanners, and hand geometry scanners.

Contactless devices: These devices don't need any type of physical contact. The main examples of these are face, iris, retina, and palm vein scanners and voice identification devices.

Benefits of Biometric devices:

1. Biometric devices cannot be easily stolen or hacked because they work on the uniqueness of each individual.
2. Passwords can be forgotten and recovering them takes time, but biometric devices rely on the biometric data, which tends to be unique to a person, so there is no risk of forgetting or authenticating the data.

**Suraj
B.C.A. III**

Computer Riddles

1. Why did the computer go to the doctor?
Because it had a virus!
2. Why do programmers prefer dark mode?
Because light attracts bugs.
3. Why did the computer keep sneezing?
It had a lot of cache!
4. Why do programmers prefer dogs?
Because they have better fetch abilities than browsers.
5. Why do computers like to eat chips?
Because they're made of silicon!
6. Why did the computer cross the road?
To get to the other site.
7. Why did the computer get cold?
It left its Windows open!
8. How does Bill Gates enter his house?
He uses "Windows".
9. What computer sings the best?
A-Dell.
10. Why did the spider get a job in IIT?
He was great web designer.
11. What do you get when you cross a computer and a life guard?
A screen saver!
12. Why don't robots make good lovers?
They always need a reboot before they get turned on.
13. How does an AI get drunk?
It takes a few shots of oil.
14. Why did the robot break up with his girlfriend?
She was a circuit breaker.
15. Why did Alexa want to become an astronaut?
She heard there was a lot of space in the cloud.
16. Why did Google Assistant break up with Siri?
It found a new search engine that was more "Googleable."
17. Why did the computer become a magician?
It wanted to make all of its bugs disappear.
18. What did the computer say to the coffee machine?
"Java, please!"
19. Why did the computer decide to start jogging?
It wanted to improve its processing speed.

Deshna Jain
B.S.C. III

Snapdragon vs. Apple Bionic

Both Snapdragon and Apple's Bionic processors have been in the industry as long as smart phones. Now, as the name suggests, the Apple Bionic chip is used in iPhones, and Snapdragon (as the name doesn't suggest) is mainly used in Android devices.

Now, the question arises as to which one is better so that people can choose their phone accordingly. Here are the points taken into consideration while comparing these:

- Battery drainage
- Clock speed
- Number of cores

Properties	Snapdragon	Apple Bionic
5G Support	Yes	No
Download Speed	Up to 2000MBPS	Up to 1200MBPS
Upload Speed	Up to 316MBPS	Up to 220 MBPS
Cores	8	6
Frequency	2840 MHz	2660 MHz
TDP	10W	6W
GPU Name	Apple A13 Bionic GPU	Adreno 640

The truth is that both processors are ideal for the devices that they are used in because as the RAM of androids extends up to 16GB, the chip has less work to do, its load reduces, and also the heat released will be less. Whereas in iPhones, the RAM is limited to 6GB, so the work of the chip increases in this case. This is also the reason that iPhones heat up easily.

Some chips, such as Apple's A9, are not very efficient and drain a lot of the battery quickly. On the other hand, Qualcomm's Snapdragon is very efficient, and the battery life is longer. The clock speed in Snapdragon is faster than Apple's Bionic processor, which means the performance is better, the requests can be achieved more quickly, and less power is used.

Rimmi
B.S.C. III

B. Voc Section

The Stream

2022-23

Staff Editor
Dr. Vandana Kukreja

Student Editors
Gursimranpreet Kaur
B.Voc. MLMDT III
Swarnjit Singh
B.Voc. JMT III
Tanisha
B.Voc. SD II

What is an API?

Computer make many things easier, especially task that involve collecting and sorting through vast quantities of data. Gone are the days of searching the data locally hosted spreadsheets through filling cabinets in search of information you want to access. Now there are databases. If computers are making everything simple, a quick query should result in everything you need, right?

If your company uses a customer-relationship management system like sales force, the data you are looking for is probably somewhere in their cloud storage. To access it, you will likely need to use an API.

Now Question arises what exactly is an API?

The term API is an acronym that stands for application programming interface. An API is a specified communication protocol that allows two applications to interface with each other or for a client application to access services or information contained within another application or database. Each time we use an app like Facebook, send an instant message or check weather on phone, we are using an APIs. Let us take a real-life example to understand the API Suppose we are searching for a hotel room on a online website. In this case, you have a vast number of options to choose from and this may include the hotel location, price and many more factors. So in order to look the room online, you need to interact with hotel booking's website which in further will let you know if there is a room available on that date or note. In this, API is a interface that actually communicates in between. It takes the request of the user to hotel booking's website which in further will let you know if there is a room available on that data or note. In this, API is a interface that actually communicates in between. It takes the request of the user to hotel booking's website and in twin return back the most relevant data. API has numerous applications in real-life from switching on mobile phones to maintaining a large amount of databases. There are various kind of APIs available acc. To their uses and applications like Browser API which is created for web browsers to abstract or Third party APIs for which we have to get the codes from other sides on web (e.g. Facebook, Twitter)

Tanisha
B.Voc. II

Concept of Machine Learning

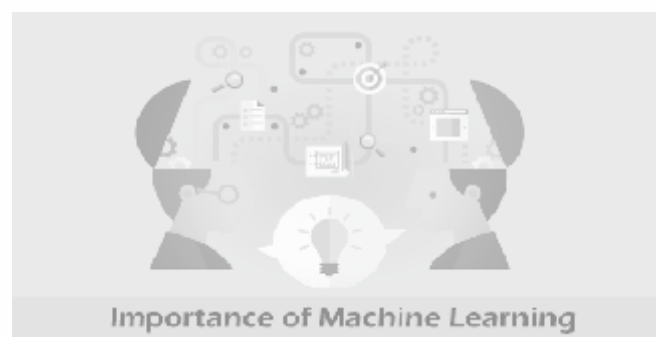
Machine learning is a type of artificial intelligence (AI) that allows software applications to become more accurate at predicting outcomes without being explicitly programmed to do so. And the machine learning is the one of most exciting technologies that one would have ever across. As it is evident from the name, it gives the computer that makes it more similar to humans: The ability to learn. Machine learning is actively being used today, perhaps in many more places. Machine learning algorithms build a model based on sample data known as training data, in order to make predictions or decisions without being explicitly programmed. These algorithms used in wide range of applications, such as in medicine, e-mail filtering, speech recognition, agriculture, computer vision, where it is difficult to develop conventional algorithms to perform the needed tasks.

Machine learning is important because it gives enterprises a view of trends in customer behavior and business operational patterns. Many of today's leading companies such as Facebook, Google make machine learning a central part of their operations.

Real Life Examples of Machine Learning

- Google Assistant that employs ML concepts, we take help from online customer support and many more.
- Speech recognition and Image Recognition.
- Ads Recommendation
- Auto-friend tagging suggestion
- Video Surveillance
- Gaming and Education
- E-mail and Spam filtering

Ruby Devi
B.Voc. (Soft. Develop.) III

Cyber security

Cyber security is the practice of defending computers, servers, mobile devices, electronic systems, networks and data from malicious attacks. It is also known as information technology security or electronic information security. It can be divided into a few common categories as,

(i) Network Security: Network security is the practice of securing a computer network from intruders, whether targeted attackers or opportunistic malware.

(ii) Application security: Application security focuses on keeping software and devices free of threats. A compromised application could provide access to the data its designed to protect.

(iii) Information security: Information security protects the integrity and privacy of data, both in storage and in transit

(iv) Operational security: It includes the processes and decisions for handling and protecting data assets.

Types of Cyber threats: The threats countered by cyber security are three-fold:

(i) Cybercrime: It includes single actors or groups targeting systems for financial gain or to cause disruption.

(ii) Cyber-attack: Cyber-attack often involves politically motivated information gathering

(iii) Cyber terrorism: It is intended to undermine electronic systems to cause panic or fear.

Here are some common methods used to threaten cyber-security:

(i) Malware: Malware means malicious

software. One of the most common cyber threats, malware is software that a cyber criminal or hacker has created to disrupt or damage a legitimate user's computer.

(ii) Spyware: A program that secretly records what a user does, so that cybercriminal can make use of this information.

For Example, Spyware could capture credit card details.

Ramandeep Kaur
B.Voc. (SD) II

Cloud Computing

Cloud Computing is the on demand delivery of IT resources over the internet with Pay-as-you-go pricing. Instead of buying, owning and maintaining physical data centers and servers you can access technology services, such as computing power, storage, and databases, on an as-needed basis from a cloud Provider.

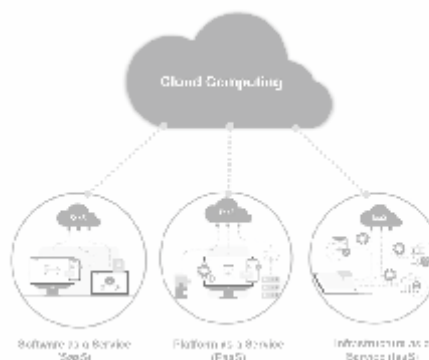
Who is using cloud computing?

Organizations of every type, size and industry are using the cloud for a wide variety of use cases, such as data backup, disaster recovery, email, virtual, desktops, software development and customer-facing web applications.

Types of Cloud Computing:

The three main types of cloud computing include infrastructure as a service, Platform as a service, and software as a service. Each type of cloud computing provides different levels of control, flexibility and management.

Rajni Rani
B.Voc. (SD) II

Best Aircraft

Fighters are arguably the most important aircraft of any air force. Their task is both to defend the airspace and attack the enemy. They have to be fast, stealthy, be able to carry heavy payloads and deliver with pinpoint precision. So, a fighter must be incredibly advanced to be any good on the modern battlefield. Most fighter jets in modern armies belong to the 4th generation. They are maneuverable, carry advanced radars and are extremely adaptable.

5th generation fighter jets are the latest and the most advanced machines. Not only do they have stealth characteristics, they are also equipped with the latest avionics, data links and sensors.

But the latest equipment also carries a price to match. So, many nations will also upgrade their 4th generation jets with 5th generation electronics, rather than buy all new jets. These fighters belong to the 4th or 4.5 generation.

Therefore, Aero Time's top 10 list is based on the following characteristics:

- Reliability and power of the engine;
- Power and functionality of its radar and other sensors;
- The performance of its avionics;
- The use of the most advanced weapons systems available;
- Sophistication and reliability of its computer systems;
- All-aspect stealth for those aircraft that are designed to have it.

One important thing to note is that only fighter jets that are or were in production appear in this list.

Some 5th generation fighters, such as the Sukhoi Su-57, HAL AMCA or TAI TF-X, are yet to complete their first flight. The same applies to the KAI KF-21, although its maiden flight is scheduled for mid-2022.

**Sharanjeet Kaur
B.Voc. (SD) II**

Chandrayaan -3

"Chandrayaan-3 (C-3) launch will be in June next year onboard the Launch vehicle Mark-3 (LVM3)", Indian Space Research Organisation (ISRO) chairman S. Somanath told PTI.

After informing about the first test flight of the 'abort mission', he also said ISRO has decided to fly Indian astronauts into orbit by the end of 2024 after carrying out successful abort mission and unscrewed test flights.

It is worth noting that India failed in its maiden attempt to land a rover on the moon after the Vikram lander onboard the Chandrayaan-2 mission crashed on the moon in September 2019. "C-3 is ready now. It is not a replica of C-2. The rover is there. The engineering is significantly different. We have made it more robust so that it does not have problems like last time", Somanath said. The lander for Chandrayaan-3 will have only four throttleable engines. Unlike Vikram on Chandrayaan-2 which had five 800 Newton engines with a fifth one being centrally mounted with a fixed thrust. Additionally, the Chandrayaan-3 lander will be equipped with a laser Doppler velocimeter (LDV). The impact legs are made stronger compared to the Chandrayaan-2 and increased instrumentation redundancy. ISRO is working on improving the structural rigidity and adding multiple contingency systems.

**Arshdeep Singh
B.Voc. (SD) II**

Block Chain Technology

What is Block chain Technology?

It is an advanced database mechanism that allows transparent information sharing within a business network. A block chain data stores data in blocks that are linked together in chain. The data is chronologically consist because you can't delete or modify the chain without consensus from the network. As a result, you can use block chain technology to create an unalterable or immutable ledger for tracking orders, payments, accounts and other transactions.

Why is block chain important?

Consider a situation of a property that is saled. After money is exchanged, ownership is transferred to the buyer. Both record the transactions, but seller can easily claim that they have not receive the money even though they have, and buyer can equally argue that they have paid the money even if the haven't.

To avoid potential legal issues, Blockchain mitigales such issues by creating a decentralized, tamper-proof system to record transactions. It is used in the creation of digital currency like Bitcoin. How do different industries use blockchain?

- (i) Energy:- Energy companies use blockchain technology to create peer-to-peer energy trading platforms and streamline access to renewable energy.
- (ii) Finance:- Tradition financial systems, like banks and stocks exchanges, use block chain services to manage online payments, accounts & market trading.
- (iii) Media & Entertainment:- Companies in media & entertainment use blockchain system to manage copyright data.
- (iv) Retail:- Retail companies use blockchain to track the movement of goods between suppliers and buyers.

Ramanpreet Kaur
B.Voc. (SD) II

Worst Computer Viruses in History

- (i) Mydoom:- It caused estimated damage of \$38 billion in 2004, but its inflation-adjusted cost is actually \$52.2 billion. Also known as Novarg, this malware is technically a "worm", spread by Mass emailing. At one point, the Mydoom virus was responsible for 25% of all emails sent.
- (ii) Sobig:- The 2003 Sobig computer virus is actually another worm. It disrupted ticketing at Air Canada and interfered with countless other business. Despite its widespread damage, the creator of the successful bug was never caught.
- (iii) Klez:- With nearly \$20 billion in estimated damages, it infected about 7.2% of all computer in 2001, or 7 million PCs. It infected files, copied itself, and spread throughout each victim's network. It hung around for years, with each version more destructive than the last.
- (iv) Wanna Cry:- The 2017 Wanna Cry computer virus is ransomware, a virus that takes over your computer and holds them hostage. The wanna cry ransomware ripped through computers in 150 countries, causing massive productivity losses as business, hospital, and government organizations that didn't pay were forced to rebuild systems form scratch.
- (v) Zeus:- The Zeus computer virus is an online theft tool that hit the web in 2007. A whitepaper by Unisys three years later estimated that it was behind 44% of all banking malware attacks.
- (vi) Code Red:- First observed in 2001, the Code Red computer virus was yet another worm that penetrated 9,75,000 hosts. It displayed that words "Hacked by Chinese!" across infected web pages, and it ran entirely in each machine's memory. In most cases it left no trace in hard drives or other storage.

Davinder Mittal
B.Voc. (SD) II

21 Fun & Interesting Facts about technology:-

1. The Firefox logo isn't a fox, it's actually a red panda.
2. There are approx.. 3.5 billion Google Searches per day.
3. Google's First Tweet was in binary that says "I'm feeling lucky".
4. Motorola produced the first handheld mobile phone and their first phone call was to their rival.
5. Apple were originally designing an apple shaped flip phone, before the first iPhone. The first ever Apple logo is an image of Isaac Newton sitting under a tree with a book when an apple fell on his head.
6. Nokia used to sell toilet paper.
7. Over 90% world's currency is digital.
8. Every iPhone advertisement has the time set to 9:41 because at that time Steve Jobs announced the very first iPhone in 2007.
9. The name Google was created accidentally, it was originally supposed to be named 'Google'.
10. 1 out of 12 million spam emails receive a reply.
11. Mark Zuckerberg is red-green colorblind means the color he can see best is blue, That's why colour blue dominates the Facebook website and mobile app.
12. Samsung started off as a grocery store before entering in electronics industry.
13. Computer Security Day is celebrated on November 30th.
14. You're in good hands if your surgeon was a gamer.
15. NASA's internet speed is 91 GB per second.
16. More people have cell phones than toilets.
17. Some people are afraid of technology.
18. Nearly one third of divorces are because of Facebook.
19. The passwords for the nuclear missiles were just strings of zeros.
20. Digital tech is good for the environment.
21. Millions of tons of technology are thrown out each year.

Chamandeep Singh Gill
B.Voc. (SD) II

Anemia

Anemia is a condition in which healthy red blood cells do not carry adequate oxygen to body's tissues. Having anemia, also referred to as low hemoglobin, can make one feel tired and weak.

There are many forms of anemia which occur due to various causes. Anemia can be temporary or long term and can range from mild to severe. In most cases, anemia has more than one cause. It can also be a warning sign of serious illness.

Signs and symptoms of anemia vary depending on the cause and severity of anemia. These include:

- Fatigue
- Weakness
- Pale or yellowish skin
- Irregular heartbeats
- Shortness of breath
- Dizziness or light headedness
- Chest pain
- Cold hands and feet
- Headaches

Anemia occurs when blood doesn't have enough red blood cells. Red blood cells contain hemoglobin—an iron-rich protein that gives blood its red color. Hemoglobin enables red blood cells to carry oxygen from lungs to all parts of the body and to carry carbon dioxide from other parts of the body to lungs to be exhaled.

Types of anemia

There are different types of anemia having different causes. They are:

- **Iron deficiency anemia:** This most common type of anemia is caused by shortage of iron in the body. Without adequate iron, the body can't produce enough hemoglobin for red blood cells. Without iron supplementation, this type of anemia occurs in many pregnant women also.
- **Vitamin deficiency anemia:** Besides iron, our body also needs folate and vitamin B-12 to produce enough healthy red blood cells.
- **Anemia of inflammation:** Certain diseases such as cancer, HIV/AIDS, rheumatoid arthritis, kidney disease, etc can interfere with the production of red blood cells.
- **Aplastic anemia:** This rare, life-threatening anemia occurs when your body doesn't produce enough red blood cells. Causes of aplastic anemia include infections, certain medicines, autoimmune diseases and exposure to toxic chemicals.
- **Anemias associated with bone marrow disease:** A variety of diseases, such as leukemia can cause anemia by affecting blood production in your bone marrow.
- **Hemolytic anemia:** This type of anemia develops when red blood cells are destroyed faster than bone marrow can replace them. Certain blood diseases increase red blood cell destruction.
- **Sickle cell anemia:** It's caused by a defective form of hemoglobin that forces red blood cells to assume an abnormal crescent (sickle) shape. These irregular blood cells die prematurely, resulting in a chronic shortage of red blood cells.

Causes of Anemia

- **A diet lacking in** iron, vitamin B-12, folate and copper.
- **Intestinal disorders:** Having an intestinal disorder that affects the absorption of nutrients in small intestine

- **Menstruation:** In general, women who haven't had menopause have a greater risk of iron deficiency anemia in old age.
- **Pregnancy:** Being pregnant and not taking a multivitamin with folic acid and iron.
- **Chronic conditions:** Cancer, kidney failure or another chronic condition increase the risk of anemia as these conditions can lead to a shortage of red blood cells.
- **Family history.**
- **Other factors:** A history of certain infections, blood diseases and autoimmune disorders increases risk of anemia. Alcoholism, exposure to toxic chemicals and the use of some medications can affect red blood cell production and lead to anemia.
- **Age:** People over age of 65 are at increased risk of anemia.

Prevention

Many types of anemia can be prevented by eating a diet that includes a variety of vitamins and minerals, including:

- **Iron:** Iron-rich foods include beef and other meats, beans, lentils, iron-fortified cereals, dark green leafy vegetables and dried fruit.
- **Folate:** This nutrient, and its synthetic form folic acid, can be found in fruits and fruit juices, dark green leafy vegetables, green peas, kidney beans, peanuts, and enriched grain products, such as bread, cereal, pasta and rice.
- **Vitamin B-12:** Foods rich in vitamin B-12 include meat, dairy products, and fortified cereal and soy products.
- **Vitamin C:** Foods rich in vitamin C include citrus fruits and juices, peppers, broccoli, tomatoes, melons and strawberries. These also help increase iron absorption.

Harmanpreet Kaur
B.Voc. MLMDT II

Hospital Acquired Infections

Hospital acquired infections are also known as nosocomial infections or health-care-associated infections. These infections are those that are absent in the patient at the time of hospital admission but develop in them 48 hours after admission. Infections that occur after the patient's discharge from the hospital can be considered to have a nosocomial origin if the organisms were acquired during the hospital stay. Hospital-acquired infections are usually related to a procedure or treatment used to diagnose or treat the patient's initial illness or injury. Within hours of admission into the hospital the patients skin, respiratory tract, Gastro Intestinal tract, genito-urinary tract may be colonised by hospital bacterial strains that are usually drug resistant. All hospitalised patients are at risk of acquiring an infection from their treatment or surgery. Some patients are at greater risk than others, especially young children, the elderly, and persons with compromised immune systems. The incidence of nosocomial infection is highest in burn units, surgical ICUs and ICUs for low birth weight neonates, intermediate in medical and paediatric ICUs and lowest in coronary care units. The infection rates may be low in the early days of ICU stay, but can increase up to 80% as the duration of stay exceeds 5 days or more.

Sources of nosocomial infections

Nosocomial infections are caused by viral, bacterial, and fungal pathogens. These microorganisms may already be present in the patient's body or may come from the environment, contaminated hospital equipment, health care workers, or other patients. Common bacterial infections are due to *Staphylococcus*, *Enterobacter*, *Klebsiella*, *Serratia*, *Pseudomonas*, *Proteus* and *Acinetobacter* spp. Viruses are the leading causes of nosocomial infections in paediatric patients in some countries. Some of these include influenza, parainfluenza, respiratory syncytial viruses, rotavirus and enterovirus infections. Fungal infections more likely to arise from the patient's own flora; occasionally, they are caused by fungi in

hospital environment.

Various nosocomial infections include bloodstream infections, ventilator-associated pneumonia, urinary tract infection, lower respiratory infection, surgical-site infections, burn infection etc. Prolonged use of antibiotics can also lead to nosocomial infections. Some of the organisms responsible for blood stream infections include *Staphylococci*, *Enterococci*, *Fungi*, *Enterobacter* spp, *Pseudomonas*, *Acinetobacter* etc. Organisms causing urinary tract infections include Gram-negative bacilli, *Candida*, *Enterococci* and *Pseudomonas*. Nosocomial etiologies in surgical-site infections include the following *S aureus*, *Pseudomonads*, Coagulase-negative staphylococci, *Enterococci*, *fungi*, *Enterobacter* species, and *Escherichia coli*.

Diagnosis

An infection is suspected any time. A hospitalized patient develops a fever that cannot be explained by the underlying illness. Some patients, especially the elderly, may not develop a fever. Diagnosis includes evaluation of symptoms and signs of infection, examination of wounds and catheter entry sites for redness, swelling, or the presence of pus or an abscess. Laboratory tests, including complete blood count, urine analysis, cultures of the infected area, blood, sputum, urine, or other body fluids or tissue to find the causative organism.

Prevention

About 36% of these infections are preventable through the adherence to strict guidelines by health care workers. Hospitals should take a variety of steps to prevent nosocomial infections such as:

1. Adopt an infection control program, which includes quality control of procedures known

to lead to infection, and a monitoring program to track infection rates.

2. Employ an infection control practitioner for every 200 beds.
3. Identify high-risk procedures and other possible sources of infection.
4. Strict adherence to hand-washing rules by health care workers and visitors to avoid passing infectious microorganisms to or between hospitalized patients.
5. Strict attention to aseptic (sterile) technique in the performance of procedures, including use of sterile gowns, gloves, masks, and barriers.
6. Sterilization of all reusable equipment such as ventilators, humidifiers, and any devices that come in contact with the respiratory tract.
7. Frequent changing of dressings for wounds and use of antibacterial ointments under dressings.
8. Remove nasogastric (nose to stomach) and endotracheal (mouth to stomach) tubes as soon as possible.
9. Use of an antibacterial-coated venous catheter that destroys bacteria before they can get into the blood stream.
10. Prevent contact between respiratory secretions and health care providers by using barriers and masks as needed.
11. Use of silver alloy-coated urinary catheters that destroy bacteria before they can migrate up into the bladder.
12. Limitations on the use and duration of high-risk procedures such as urinary catheterization.
13. Isolation of patients with known infections.
14. Sterilization of medical instruments and equipment to prevent contamination.
15. Reductions in the general use of antibiotics to encourage better immune response in patients and reduce the cultivation of resistant bacteria.

Gursimranpreet Kaur
B.Voc. MLMDT III

Human mental health

Everyone feels worried or anxious or down from time to time but relatively few people develop a mental illness. What is the difference? A mental illness is a mental health condition that gets in the way of thinking, relating to others and day to day function. Dozens signs of mental illness have been identified and defined. They include depression, generalized disorders, bipolar disorder, obsessive compulsive disorder, schizophrenia, post traumatic stress disorder, insomnia and many more. It affects young and old, males and females and individuals of every race, with different backgrounds, education level and income level.

Signs and symptoms of mental illness include:

1. Feeling down for a while.
2. Extreme swings in mood,
3. Withdrawing from family, friends or activities,
4. Low energy levels or sleeping problems,
5. Often feeling angry, hostile or violent,
6. Feeling paranoid, hearing voices or having hallucinations,
7. Often thinking about death or suicide.

According to the World Health Organization (WHO), India's mental health workforce is severely under staffed. There is a massive shortage of psychiatrist and psychologist compared to the number of patients suffering from mental health issues. According to the international organization data there are only three psychiatrist and psychologist for every 1,00,000 people. It is predicted that owing to the pandemic and its influential factors, the number of patients who have any mental disorder would touch 80% in the country. Roughly 56 million Indians suffer from depression

and 38 million suffer from anxiety disorders. Psychotherapy is the therapeutic treatment of mental illness. Psychotherapy explores thoughts, feelings and helps to improve an individual's well being.

Here are some ways with which people have found to stay mentally well:

1. Talk about your feelings.
2. Get a good night sleep.
3. Eat well.
4. Stay active.
5. Practice mindfulness: a way to be fully engaged and present in the moment.
6. Meditation: it can give you a sense of calm, peace and balance that can benefit your mental health, well being and your overall health.

Sapna
B Voc MLMDT II

Multiple Drug Resistance in Tuberculosis

Tuberculosis (TB) is a disease caused by bacteria that are spread from person to person through the air. TB usually affects the lungs, but it can also affect other parts of the body, such as the brain, kidneys, intestine, bones or the spine. In most cases, TB is treatable and curable, however, people with TB can die if they do not get proper treatment. Sometimes drug-resistant TB occurs when bacteria become resistant to the drugs used to treat TB. This means that the drug can no longer kill the TB bacteria.

Drug-resistant TB (DR TB) is spread the same way that drug-susceptible TB is spread that is through the air from one person to another. The TB bacteria are put into the air when a person with TB disease of the lungs or throat coughs, sneezes, speaks, or sings. People nearby may breathe in these bacteria and become infected.

Causes of Drug Resistance

Drug-resistant TB can occur when the drugs used to treat TB are misused or mismanaged for example:

- People do not complete a full course of TB

treatment

- Health care providers prescribe the wrong treatment (the wrong dose or length of time)
- Drugs for proper treatment are not available
- Drugs are of poor quality

Drug-resistant TB is more common in people who

- Do not take their TB drugs regularly
- Do not take all of their TB drugs
- Develop TB disease again, after being treated for TB disease in the past
- Come from areas of the world where drug-resistant TB is common
- Have spent time with someone known to have drug-resistant TB disease

Prevention

The most important way to prevent the spread of drug-resistant TB is to take all TB drugs exactly as prescribed by the health care provider. No doses should be missed and treatment should not be stopped early. People receiving treatment for TB disease should tell their health care provider if they are having trouble taking the drugs.

Health care providers can help prevent drug-resistant TB by quickly diagnosing cases, following recommended treatment guidelines, monitoring patients' response to treatment, and making sure therapy is completed.

Another way to prevent getting drug-resistant TB is to avoid exposure to known drug-resistant TB patients in closed or crowded places such as hospitals, prisons, or homeless shelters. People who work in hospitals or health-care settings where TB patients are likely to be seen should consult infection control or occupational health experts.

Treating and curing drug-resistant TB is complicated. Inappropriate management can have life-threatening results. Drug-resistant TB should be managed by or in close consultation with an expert in the disease.

Khushpreet Kaur
B.Voc. MLMDT I

Complete Blood Count

A complete blood count (CBC) is a blood test. It's used to look at overall health and find a wide range of conditions, including anemia, infection and leukemia. A complete blood count test measures the following:

- Red blood cells, which carry oxygen
- White blood cells, which fight infection
- Hemoglobin, the oxygen-carrying protein in red blood cells
- Hematocrit, the amount of red blood cells in the blood
- Platelets, which help blood to clot

A complete blood count can show unusual increases or decreases in cell counts. Those changes might point to a medical condition that calls for more testing.

Why it's done

A complete blood count is a common blood test done for many reasons:

- **To look at overall health:** A complete blood count can be part of a medical examination to check general health and to look for conditions, such as anemia or leukemia.
- **To diagnose a medical condition:** A complete blood count can help find the cause of symptoms such as weakness, fatigue and fever. It also can help find the cause of swelling and pain, bruising, or bleeding.
- **To check on a medical condition:** A complete blood count can help keep an eye on conditions that affect blood cell counts.
- **To check on medical treatment:** A complete blood count may be used to keep an eye on treatment with medicines that affect blood cell counts and radiation.

Results

The following are expected from complete blood count results for adults. The blood is measured in cells per liter (cells/L) or grams per deciliter (grams/dL).

Red blood cell count	Male: 4.35 trillion to 5.65 trillion cells/L Female: 3.92 trillion to 5.13 trillion cells/L
Hemoglobin	Male: 13.2 to 16.6 grams/dL

(132 to 166 grams/L)
Female: 11.6 to 15 grams/dL (116 to 150 grams/L)
Male: 38.3% to 48.6%
Female: 35.5% to 44.9%
3.4 to 9.6 billion cells/L
Male: 135 to 317 billion/L
Female: 157 to 371 billion/L

Hematocrit

White blood cell count

Platelet count

The complete blood count usually doesn't give all the answers about a diagnosis. Results outside the expected range may or may not need follow-up. For example, results slightly outside the typical range on a CBC might not be of concern for someone who's healthy and has no symptoms of illness. Follow-up might not be needed. But for someone having cancer treatment, the results of a CBC outside the expected range might signal a need to change the treatment.

If the results are way above or below the expected ranges, then there is a need to consult a hematologist.

What the results may indicate

Results in the following areas above or below the typical ranges on a complete blood count might point to a problem.

- **Red blood cell count,** hemoglobin and hematocrit. The results of these three are related because they each measure a feature of red blood cells.

Lower than usual measures in these three areas are a sign of anemia. Anemia has many causes. They include low levels of certain vitamins or iron, blood loss, or another medical condition. People with anemia might feel weak or tired. These symptoms may be due to the anemia itself or the cause of anemia. A red blood cell count that's higher than usual is known as erythrocytosis. A high red blood cell count or high hemoglobin or hematocrit levels could point to a medical condition such as blood cancer or heart disease.

- **White blood cell count.** A low white blood cell count is known as leukopenia. A medical condition such as an autoimmune disorder that destroys white blood cells, bone marrow problems or cancer might be the cause. Certain medicines also can cause a drop in white blood cell counts. A white blood cell count that's higher than usual most commonly is due to an infection or inflammation. Or it could point to an immune system disorder or a bone marrow disease.

A high white blood cell count also can be a reaction to medicines or hard exercise.

- **Platelet count.** A platelet count that's lower than usual is known as thrombocytopenia. If it's higher than usual, it's known as thrombocytosis. Either can be a sign of a medical condition or a side effect from medicine. A platelet count that's outside the typical range will likely lead to more tests to diagnose the cause.

Rupali
B Voc. MLMDT I

Silent Heart Attack

A heart attack is called 'silent' when it has no symptoms, mild symptoms or symptoms people don't connect with a heart attack. Also known as a myocardial infarction a heart attack means your heart isn't getting oxygen which injures the heart. Usually a blood clot causes a heart attack by keeping blood from flowing through one of the coronary arteries. Heart attacks can happen when one is asleep or awake. They can happen when:

- A person is physically or emotionally stressful.
- A person becomes more physically active.
- A person is physically active outside in the cold.

Affect of silent attack on body

A silent heart attack can injure the heart just like a more obvious heart attack that doesn't allow oxygen to reach the heart. But a person doesn't know that he's having a heart attack and may not get the medical help that is needed to limit the damage. A silent heart attack has been linked to a higher risk of heart failure.

Symptoms of a silent heart attack

People who have a silent heart attack have symptoms not normally associated with a heart attack, mild symptoms or no symptoms at all. They may not realize they've had a heart attack. Various mild symptoms are:

- Flu
- Rare muscle pain in your chest or upper back
- Tiredness
- Indigestion

Whereas the Symptoms of a traditional heart attack may include:

- Chest pain
- Shortness of breath
- Cold sweats
- Nausea and vomiting
- Discomfort in upper body
- Headache

Risk factors of silent heart attack

- Being overweight
- Having high blood pressure
- Not exercising regularly
- Having high sugar
- Using tobacco
- Having high cholesterol
- Having a history of heart disease in family
- Being infected with COVID - 19.

Causes of a silent heart attack

Plaque that contains cholesterol collects in the coronary arteries. When a blood clot forms on the plaque, it keeps oxygen rich blood from getting through to the heart muscle.

Diagnosis

- A fast or uneven pulse
- Unusual sounds in the lungs

Tests that help diagnose a silent heart attack

- Physical examination
- Blood test
- Electrocardiogram ECG
- Coronary angiography
- CT scan
- Exercise stress test

Treatment

We go for coronary angiography to open a blood vessel that got too narrow or clogged. A stent can be put inside the blood vessel to keep it open so blood can flow through. In some cases, you may need a coronary artery by pass graft to create a way for blood to go around the clogged area.

Prevention

The risk of a silent heart attack can be reduced by:

- Exercising regularly.
- Stop use of tobacco products.
- Eat healthy foods
- Keep your stress well managed
- Stay at a healthy weight.

Arshpreet Kaur
B.Voc. MLMDT III

Self care in Type 2 Diabetes

Type 2 diabetes is a life style chronic disease in which insulin has trouble transmitting signal to muscle and fat cells. Insulin is a hormone made by the pancreas that controls blood sugar. When body's insulin isn't able to signal correctly, the sugar from food stays in the blood and the sugar (glucose) level can get too high. Most people with type 2 diabetes are overweight when they're diagnosed. The changes in the way the body handles blood sugar that lead to type 2 diabetes usually happens slowly.

Everyone with diabetes should receive proper education and support about the best ways to manage their diabetes.

Symptoms of Type 2 Diabetes include:

- Hunger
- Thirst
- Urinating a lot, getting up more often than usual at night to urinate
- Blurry vision
- More frequent or long lasting infections
- Trouble healing cuts on your skin
- Red skin rashes in parts of your body
- Tingling or loss of sensation in your feet

Steps to Control Diabetes

One should have good control of one's blood sugar. If the blood sugar is not controlled, many complications can occur in body. Some complications can happen immediately and some after many years. To control diabetes following steps should be taken:

1. Eat Healthy Foods and Manage Weight

Foods with sugar and carbohydrates can raise blood sugar. Alcohol and other drinks with sugar can also raise it.

So make sure to have a balanced meal with protein and fiber. Eat healthy, fresh foods as much as possible. Don't eat too much food at one sitting. This helps to keep blood sugar and weight in a good range. Drink extra water

2. Exercise

Regular exercise is good for people with diabetes as it lowers blood sugar, improves blood flow and lowers blood pressure. Exercise can even help to handle stress and improves the mood. Exercises include walking, jogging, or biking for 30 to 60 minutes every day. Try to avoid sitting for more than 30 minutes at any one time.

3. Check your Blood Sugar Regularly

Many people with type 2 diabetes need to check their blood sugar only once or twice a day. Some people need to check more often. If the blood sugar is in control, one may need to check it only a few times a week.

4. Medicines

If diet and exercise are not enough, one may need to take medicine. It will help keep your blood sugar in a healthy range.

Self care for Diabetics

People with diabetes have a high chance of getting high blood pressure and high cholesterol. It can also cause foot problems. If one has diabetes, one should see doctor every 3 months, or as often as instructed. So diabetic persons must undergo following tests:

- Check blood sugar level regularly (always bring your meter if you are checking blood sugar at home)
- Check blood pressure
- Check the feeling in feet
- Check the skin and bones of feet and legs
- Undergo regular eye check up
- Under go Kidneys check up
- Check Cholesterol and triglyceride levels
- Check A1C level that tells about the sugar level in blood for the last three months.

Ritika
B.Voc. MLMDT III

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਮਲੇ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਅਖ਼ਬਾਰ 1780 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਬੰਗਾਲ ਗਜ਼ਟ ਜੇਮਜ਼ ਅਗਸਤਸ ਹਿੱਕੀ ਵੱਲੋਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਥੇ ਬੰਗਾਲ ਗਜ਼ਟ ਅਖ਼ਬਾਰ ਕੱਢ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ, ਉਥੇ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਖਾਮਿਆਜ਼ੇ ਵੱਲ ਦੋ ਸਾਲ ਜੇਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਭੁਗਤਣੀ ਪਈ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਬੰਗਾਲ ਗਜ਼ਟ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਕਈ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਹਕੂਮਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਹਮਲੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇ ਗਏ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜੇਕਰ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਅਮਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਕਲਮ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹਮਲੇ ਨਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੰਦ ਹੋਏ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅੱਜ ਬੰਦ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 1981 ਦੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਾਰਾਇਣ ਨੂੰ ਗਰਮ ਖਿਆਲੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਖਾਮਿਆਜ਼ਾ ਆਪਣੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਕੇ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਦਾ 1984 ਦੇ ਵਿੱਚ ਗਰਮ ਖਿਆਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜੇਕਰ ਅਦਾਰਾ ਅਜੀਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਅਦਾਰਾ ਅਜੀਤ ਉੱਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਹਮਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਹਮਲੇ ਆਜ਼ਾਦ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਜੀਤ ਨੂੰ ਹੱਕ ਸੱਚ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਖਾਮਿਆਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਰੇਡ ਰਾਹੀਂ ਤੰਗ-ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜੰਗ-ਏ-ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਰਗੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨਾ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹੈ। ਪਰ ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਅਜੀਤ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਏ ਹਮਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਨਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਝੁੱਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੁਣ ਝੁਕੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਮਿਸਾਲ ਅਜੀਤ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ

ਸੰਪਾਦਕ ਡਾ. ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਵੱਲੋਂ ਜੰਗ-ਏ-ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਚੇਅਰਮੈਨੀ ਤੋਂ ਦਿੱਤਾ ਅਸਤੀਫਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਉੱਪਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਕਾਊਂਟ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਏ ਉੱਪਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵੈੱਬ ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉੱਪਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉੱਪਰ ਹੋਏ ਹਮਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਨਾ ਤਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪਹਿਲਾ ਖ਼ਤਮ ਹੋਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਖ਼ਤਮ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੋਨੂੰ ਉੱਪਲ (ਐਡੀਟਰ ਬੀਬੀਐਨ ਨੈਟਵਰਕ ਪੰਜਾਬ)

ਬੀ. ਵੋਕ (ਜੇ ਐਮ ਟੀ) 2

ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ : ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖਾਮੀਆਂ ਵਾਲਾ ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਮੀਡੀਆ

ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਇਕ ਆਮ ਵਿਜ਼ੁਅਲ ਮੀਡੀਆ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਟੀਵੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੋਲਣ ਸਮੇਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਟੀ ਵੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੀ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਦਾ ਇਕ ਮਾਧਿਅਮ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਟੀਵੀ ਦਾ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸਾਂਝਾ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦ ਚੋਣਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ, ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੀਰੀਅਲ, ਫ਼ਿਲਮਾਂ, ਰਸੋਈ ਦੇ ਸ਼ੋਅ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੱਚੇ ਕਾਰਟੂਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੋਅ ਆਦਿ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਲੱਗਭਗ ਸਾਰੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਟੀ ਵੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ। ਮਰਦ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸੀਰੀਅਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਟੀ ਵੀ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਜਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਂਵੇ ਕੋਈ ਟੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ

ਸਹੀ ਸਮੇਂ ਨੇੜੇ ਦੇ ਘਰਾ ਵਿੱਚ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟੀਵੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਹਨ।

ਟੀਵੀ ਦੇ ਗੁਣ:

ਟੀਵੀ ਦੇਖ ਕੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਅਤੇ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਟੀਵੀ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਵੇਖ ਅਤੇ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਨਵੀਨਤਮ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ, ਸਮਾਗਮਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨਾ ਦੇਖ ਸਕੀਏ, ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਹੀ ਟੀਵੀ ਦੇਖ ਕੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਟੀਵੀ ਰਾਹੀਂ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਟੀ ਵੀ ਚੈਨਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਮਨ ਪਸੰਦ ਨੌਕਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਤਲਬ ਅਸੀਂ ਐਂਕਰ, ਨਿਊਜ਼ ਰੀਡਰ ਆਦਿ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਟੀ ਵੀ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਲਾਇਵ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਰਿਐਲਿਟੀ ਸ਼ੋਅ ਸਾਡੇ ਟੀ ਵੀ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਪੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਰੁਟੀਨ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਥੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਮਨਪਸੰਦ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਆਰਾਮ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਅਕਸਰ ਟੈਲੀ ਸੀਰੀਅਲ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਧ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਰੀਅਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਔਰਤ ਆਪਣੇ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਟੀਵੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਹੜਤਾਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬੰਦ ਟੀ ਵੀ ਚੈਨਲ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਬਰਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੋਨਾ, ਚਾਂਦੀ, ਰਬੜ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਮਾਰਕਿਟ ਕੀਮਤਾਂ ਬਹੁਤ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦੱਸੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

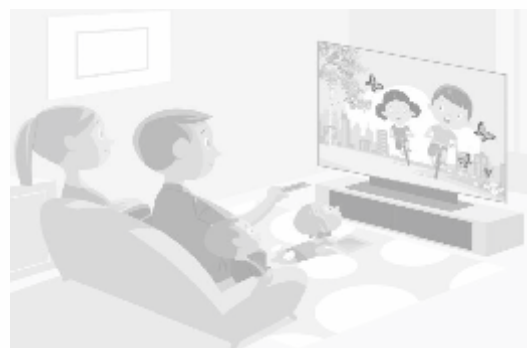
ਟੀ ਵੀ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹਨ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਨੋਰੰਜਨ ਹਨ। ਕੂਕਰੀ ਸ਼ੋਅ, ਰਿਐਲਿਟੀ ਸ਼ੋਅ, ਖੋਜ ਚੈਨਲ, ਜਾਨਵਰ ਗ੍ਰਹਿ, ਕਾਰਟੂਨ ਫਿਲਮਾਂ, ਟੈਲੀ ਸੀਰੀਅਲ ਆਦਿ ਉਦਾਹਰਣ ਹਨ। ਟੀ ਵੀ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਵਧੀਆ ਮਾਧਿਅਮ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ ਕੂਕਰੀ ਸ਼ੋਅ, ਪੇਂਟਿੰਗਜ਼, ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਆਦਿ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਟੀਵੀ ਦੇਖ ਕੇ ਅਸੀਂ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ, ਮਸ਼ਹੂਰ ਗਾਇਕਾ ਦੇ ਗੀਤ ਆਦਿ ਦੇਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਧਿਅਮ ਹੈ।

ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੇ ਕੁਝ ਨੁਕਸਾਨ :

ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਖੂਬੀਆ ਹਨ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਯਾਦ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਟੀ ਵੀ ਦੇ ਕੁਝ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਦੋਂ ਟੀ ਵੀ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਮਾਪੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਪਣਾ ਸਮਾਂ ਟੀ ਵੀ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਾਧੂ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਦਤ ਵੀ ਬਹੁਤ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਹਤਮੰਦ ਦਿਮਾਗ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਚੰਗੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਰ ਟੀਵੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਦਤ ਨੂੰ ਭੁਲਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਟੀਵੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੇਖਣ ਨਾਲ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ, ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਸਮੱਸਿਆ ਟੀਵੀ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਰਫ ਸੀਮਿਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਟੀਵੀ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਦੀ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਨੈਨਸੀ

ਬੀ. ਵੋਕ (ਜੇ ਐਮ ਟੀ) II

ਮੇਰੇ ਖੂਨ ਦਾ ਰੰਗ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ...।

ਮੈਂ ਹੱਸਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਰੋਇਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਜਿਉਂਦਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਮੋਇਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ।

ਮੈਂ ਤੋੜਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਜੋੜੀਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਲਾਈਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ।

ਮੈਂ ਗਾਉਂਦਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਲਿਖਦਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਭੁੱਲਦਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਸਿੱਖਦਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ।

ਮੈਂ ਡਿੱਗਦਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਉੱਠਦਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਵਿਰਦਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਰੁੱਠਦਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ।

ਮੈਂ ਬਹਿੰਦਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਖੜਦਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਮਿਲਦਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਲੜਦਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ।

ਮੇਰੇ ਦੁੱਖ ਦੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ
ਮੇਰੇ ਸੁੱਖ ਦੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ
ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ
ਮੇਰੇ ਮੁੱਖ ਦੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਸਾਹਾਂ ਦਾ ਸੰਗ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ
ਮੇਰੇ ਖੂਨ ਦਾ ਰੰਗ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ
ਮੇਰੀ ਮੌਤ ਦਾ ਨਾਂਅ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ
ਮੇਰੇ ਜੀਣ ਦਾ ਢੰਗ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਉਜੜਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਵੱਸਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ 'ਦੱਸਿਆ' ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ।

ਮੈਂ ਜੰਮਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਪਲਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਖਿੰਡਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਰਲਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ।

ਮੈਂ ਖਾਧਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਪੀਤਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਉਧੜਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਸੀਤਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ।

ਮੈਂ ਵੰਡਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਜੋੜਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਮੰਗਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਮੋੜਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ।

ਮੈਂ ਭੱਜਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਟੁਰਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਮਾਣਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਝੁਰਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ।

ਮੈਂ ਖਿੜਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਮੁਰਝਾਇਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਗੁਆਚਿਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ
ਮੈਂ ਥਿਆਇਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ।

ਮੇਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ
ਮੇਰੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ
ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ
ਮੇਰੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ।

ਬੇਅੰਤ ਗਿੱਲ (ਭਲੂਰ)
ਬੀ. ਵੋਕ (ਜੇ ਐਮ ਟੀ) ।

ਅਜੋਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਕਮੀ ਕਿੱਥੇ ਹੈ... ਇਕ ਸਵਾਲ...

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਭਟਕ ਜਾਣਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਨੂੰ ਨਾ ਚੁਣਨਾ, ਅਜੋਕੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਮਝਣਾ, ਫ਼ੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਥਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ।

ਬੜਾ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਫੀਸ ਨਾ ਭਰਨ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪੇਪਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਫੀਸਾਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ, ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਮੈਸੇਜ ਰਾਹੀਂ, ਕਾਲ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸਣ ਦੀ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਧਿਆਪਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।

ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰੀਅਪੀਅਰ ਕਾਰਨ ਦੁਵਿਧਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਰੀਅਪੀਅਰ ਦੇ ਫਾਰਮ ਭਰੇ ਗਏ, ਆਦਿ।

ਆਖਿਰ ਕਿਉਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਏਨੇ ਅਵੇਸਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੋਚੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਮੋਬਾਈਲ ਵਰਤਦੇ ਹਨ, ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਕਰਦੇ?

ਕਲਜੁੱਗ

ਸੱਚੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁੱਚਦਾ ਨਹੀਂ ਜੱਗ ਕਰਦਾ ਬਾਤਾਂ ਝੂਠ ਦੀਆਂ
ਭਾਵੇਂ ਰੱਬ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਵੇ ਫੇਰ ਵੀ ਕਰੇ ਸਬੂਤ ਕੀ ਆਂ?
ਚੜਦੇ ਸੂਰਜ ਤੇ ਭਾਰੂ ਪੈਦੇਂ ਬੱਦਲ ਹਨੇਰੇ ਦੇ
ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਮੁਰਝਾਓਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੇ
ਰੱਬਾ ਤੇਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਦਸਤੂਰ ਬਦਲ ਗਿਆ
ਸੋਹਣੇ ਤੇ ਸੋਹਣਾ ਹਿੱਸਾ ਨਸ਼ਿਆ ਨੇ ਹੱੜਪ ਲਿਆ
ਕਰਦਾ ਮੈਂ ਅਰਦਾਸ ਇਹੀ ਤੇਰਾ ਬੰਦਾ ਰਾਹ ਪੈ ਜਾਵੇ
ਨਹੀਂ ਛੇਤੀ ਤੇ ਛੇਤੀ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਕਲਜੁੱਗ ਇਹ ਢਹਿ ਜਾਵੇ

ਜਤਿਨ ਮਿੱਠੂ

ਬੀ. ਵੈੱਕ (ਜੇ ਐਮ ਟੀ) 1

ਅਜੋਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਿਰਫ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਖਾਨਾ ਪੂਰਤੀ ਹੈ ਜੀਹਦੇ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ। ਆਨਲਾਈਨ ਸਿਸਟਮ ਨੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਕੱਖੋਂ ਹੌਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਕਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਪੇਪਰ ਕਾਲੇ ਕਰਕੇ ਸਿਰੋਂ ਭਾਰ ਲਾਹਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀਆਂ ਜੋ ਵਿਧੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਅੱਜ ਕਿਤੇ ਨਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਸਭ ਕੁਝ ਇਕ ਰਸਮੀ ਹੈ।

ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਕੱਲੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਇਸ ਸਭ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਸੀਂ ਵੀ ਹਾਂ, ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ, ਸਾਡੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ, ਸਾਡੀ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਭ ਕੁਝ।

ਕੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਇੰਨਾ ਵਕਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕੀਏ ਕਿਉਂ?

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਡਲ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਕਸੂਰ ਸਾਡੇ ਸਭ ਦਾ ਹੈ।

ਕਿਉਂ ਅਸੀਂ ਅਣਜਾਣ ਰਸਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਭਟਕ ਰਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਨਹੀਂ ਫੜਦੇ ਤੇ ਫਿਰ ਸਾਰਾ ਦੋਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।

ਜਗਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਬੀ. ਵੈੱਕ (ਜੇ ਐਮ ਟੀ) II

ਸੱਚੀਆਂ ਗੱਲਾਂ

ਜਿੱਥੇ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਉੱਥੇ ਨਾ ਜਾਓ
ਜੋ ਨਾ ਸੁਣੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਸਮਝਾਓ
ਜੋ ਚੀਜ਼ ਪਚੇ ਨਾ ਉਸਨੂੰ ਨਾ ਖਾਓ
ਜੋ ਸੱਚ ਸੁਣੇ ਤੋਂ ਰੁੱਸੇ ਉਸਨੂੰ
ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਮਨਾਓ
ਜੋ ਗੱਲ ਗੱਲ 'ਤੇ ਬਦਲੇ
ਉਸਨੂੰ ਯਾਰ ਨਾ ਬਣਾਓ
.....
ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਖਣ ਵਾਲਾ
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅੰਦਰੋਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਉਲਝਣਾਂ
ਵਿਚ ਉਲਝਿਆ ਹੁੰਦੇ ਏ...

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਬੀ. ਵੈੱਕ (ਜੇ ਐਮ ਟੀ) 1

ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਲਈ ਵੱਡੀ ਵੰਗਾਰ ਅਸ਼ਲੀਲ ਅਤੇ ਭੜਕਾਊ ਗਾਇਕੀ

ਗੁਰੂਆਂ-ਪੀਰਾਂ, ਰਿਸ਼ੀਆਂ-ਮੁਨੀਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਅੱਜ ਜਿਹੜੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦੈ ਕਿ ਪੰਜਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਲੀ-ਵਾਰਿਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੱਲ ਭਾਵੇਂ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਹੋਵੇ, ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਿੱਜੀਕਰਨ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ, ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਆਦਿ। ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਮਾੜੀ ਲਾਹਨਤ ਨੇ ਸਿਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਅਸੀਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਅਮਰ-ਵੇਲ ਵਾਂਗ ਵਧ ਰਹੀ ਇਹ ਮਾੜੀ ਲਾਹਨਤ ਹੈ ਅਸ਼ਲੀਲ ਅਤੇ ਭੜਕਾਊ ਗਾਇਕੀ।

ਅਸ਼ਲੀਲ ਅਤੇ ਭੜਕਾਊ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਜੇਕਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਗੀਤ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ‘ਹੋਇਆ ਕੀ ਜੇ ਨੱਚਦੀ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਲਈ, ਡਾਕਾ ਤਾਂ ਨੀਂ ਮਾਰਿਆ’। ਹੁਣ ਜੇਕਰ ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਤੇ ਗੀਤਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁੱਛੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਧੀ-ਭੈਣ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹੇਆਮ ਬਾਂਹ ਫੜ ਲੈਣੀ ਕਿਸੇ ਡਾਕੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ? ਆਮ ਡਾਕੇ ‘ਚ ਘਰੇਲੂ ਸਾਮਾਨ ਜਾਂ ਪੈਸਾ ਹੀ ਚੋਰੀ ਹੁੰਦੇ ਪਰੰਤੂ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ‘ਤੇ ਡਾਕਾ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਕੈਤੀ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੀ ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੌਰਤ ਲਈ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹੈ ਕਿ ਅਸ਼ਲੀਲ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ‘ਤੇ ਗ਼ੌਰਤਮੰਦ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਿਉਂ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਹੁਣ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ‘ਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਅਸ਼ਲੀਲ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਏਨਾ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਕੋਲ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਲਚੀ ਗਾਇਕ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਫ਼ੌਕੀ ਚੌਧਰ ਦੇ ਭੁੱਖੇ ਇਹ ਵੀ ਭੁੱਲ ਬੈਠੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਔਰਤ ਦੇ ਜਿਸਮ ਨੂੰ ਪਰੇਸ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਔਰਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਾਂ, ਧੀ ਤੇ ਭੈਣ ਦੇ ਰੂਪ ‘ਚ ਹਨ। ਤਰਾਸਦੀ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਸ਼ਕੀ ਦਾ ਅੱਡਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਘਰੋਂ ਕਾਲਜ ਗਈ ਧੀ ਦੇ ਸਲਾਮਤ ਮੁੜ ਆਉਣ ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਮਾਂ ਦਾ ਕਾਲਜਾ ਧੱਕ-ਧੱਕ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਸ਼ਲੀਲ ਅਤੇ ਭੜਕਾਊ ਗਾਇਕੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਆਸ਼ਕੀ, ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ, ਨਸ਼ਾਈਪੁਣੇ ਦਹ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ, ਮੁੱਛ ਹਰ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਮੁੱਛ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵੀ ਮਸ਼ੂਕ ਨਾਲ ਕਰ ਛੱਡੀ। ਨਾਜਾਇਜ਼ ਅਸਲਾ ਰੱਖਣਾ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਟੀਕੇ, ਗੋਲੀਆਂ, ਸਮੈਕ, ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਹ ਗਾਇਕ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰੋਲ-ਮਾਡਲ ਮੰਨ ਕੇ ਜਲਦੀ ਅਮੀਰ ਬਣਨ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾੜੀਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਪੱਗ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਰੋਲ ਕੇ, ਘਰੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਕੋਰਟ-ਮੈਰਿਜਾਂ ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਦੀ ਗੀਤਕਾਰੀ/ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਅਸ਼ਲੀਲ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਔਰਤ ਦਾ ਜਿਸਮ ਪਰੇਸ਼ਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਕਾਮ-ਵਾਸ਼ਨਾ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਨੰਨ੍ਹੀਆਂ ਜਿੰਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਹਵਾਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰੋਲ-ਮਾਡਲ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਭਵਿੱਖ ਵੱਲ ਝਾਤ ਨਾ ਮਾਰਨਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਅਸਲੇ ਨਾਲ ਭਰੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਫਾਇਰਾਂ ਦੀ ਗੜਗੜਾਹਟ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਭੁੱਲੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਾਲਚੀ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਰਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਜੋ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੰਗਣ ਦੇ ਰਾਹੇ ਨਾ ਪੈ ਜਾਣ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਹੀ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਸਤੀਆਂ ਦੀ ਪਬਲੀਸਿਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਟੋਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਭਟਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਾਂਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਇੱਜ਼ਤਦਾਰ ਧੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਘਰ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਘਰ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਪਰਿਵਾਰ ਰਿਸ਼ਤਾ ਜੋੜਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਗੀਤ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਸਿਰ-ਫਿਰਿਆ ਆਸ਼ਕ ਘਰ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਕੁੜੀ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਸਮਾਜ ਲਈ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਵੇਗੀ ?

ਗ਼ੈਰਤਮੰਦ ਪੰਜਾਬੀਓ! ਬੇਰ ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੇ ਡੁੱਲ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੁੱਲ੍ਹੇ ਬੇਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਕੁੱਝ ਬੇਰ ਅਜੇ ਵੀ ਖ਼ਰਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸਮੇਂ-ਸਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਸਲ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਟੋਕਰੀ ਵਿਚ ਪਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਅਸਲ ਰੂਪ ਜਿਉਂਦਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਅਤੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਦੀ ਗਤਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗਾਇਕੀ ਨੇ ਅੱਡੀ-ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾਇਆ

ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਚੁੱਪ ਤਾਂ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੌਨ ਅਤੇ ਅਵੇਸਲੇਪਣ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ
ਬੀ. ਵੋਕ (ਜੇ ਐਮ ਟੀ) III

“ਬਿਨਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਵਾਲੀ ਮਾਂ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ”

ਪੰਜਵੀਂ ਕਲਾਸ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ‘ਮਾਂ’ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੱਚਿਓ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਕੇ ਦੱਸੋ।

ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਦੀ ਖੂਬ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲੇਖ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਸੇ ਕਲਾਸ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ, ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੇ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ।

“ਮੈਨੂੰ ਆਫ-ਲਾਈਨ ਮਾਂ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ”

ਮੈਨੂੰ ਆਫ-ਲਾਈਨ ਮਾਂ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਅਨਪੜ੍ਹ ਮਾਂ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੋਬਾਈਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਂ ਕਰਨਾ ਜਾਣਦੀ ਹੋਵੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇ।

ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਜੀਨ-ਟੋਪ ਪਹਿਨੇ ਬਲਕਿ ਛੋਟੂ ਦੀ ਮਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾੜੀ ਪਹਿਨ ਕੇ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਦੀਪ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਲਵਾਰ ਸੂਟ ਪਹਿਨ ਕੇ ਰੱਖੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੋਦੀ ਵਿੱਚ, ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਰੱਖ ਕੇ ਸੁਲਾਅ ਸਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਮਾਂ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਸਿਰਫ ਆਫ-ਲਾਈਨ।

ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਲਈ ਮੋਬਾਈਲ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇ।

ਕਿਉਂਕਿ ਆਫ-ਲਾਈਨ ਮਾਂ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੌਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਗੇਮ ਖੇਡਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾ ਕੇ ਸੁਲਾਅ ਦਿਆ ਕਰੇ।

ਮੇਰੀ ਮਾਂ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਲਈ ਪੀਜ਼ਾ ਆਰਡਰ ਨਾ ਕਰਵਾਏ, ਸਗੋਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਬਣਾ

ਲਿਆ ਕਰੇ। ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਾਪਾ ਮਜ਼ੇ ਨਾਲ ਖਾ ਲਿਆ ਕਰਾਂਗੇ ਬੱਸ, ਮੈਨੂੰ ਮਾਂ ਆਫ-ਲਾਈਨ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ

ਉਸ ਬੱਚੇ ਦੇ ਲੇਖ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਐਨਾ ਕੁ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਹੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਮੌਨੀਟਰ ਦੀ ਰੋਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਧਿਆਪਕ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੰਝੂ ਬਹਿ ਤੁਰੇ।

ਸਿੱਟਾ : ਮਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਮਾਡਰਨ ਰਹੇ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬਚਪਨ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖੇ। ਮੋਬਾਈਲ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੂਰ ਨਾ ਕਰੇ ਮਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਬਚਪਨ ਸੰਭਾਲੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਚਪਨ ਕਦੇ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਡਾ. ਮਿੱਠੂ ਮੁਹੰਮਦ,
ਬੀ. ਵੋਕ (ਜੇ ਐਮ ਟੀ) II

ਕਲਯੁੱਗ

ਤਕੜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੀ ਜੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਮਾੜੇ ਦੇਖਕੇ ਹੱਸਦੇ ਨੀ
ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਦੁਨੀਆਂ ਚ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂਹੀਓ ਅਸੀ
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜੱਚਦੇ ਨੀ ...।

ਪਸੰਦ ਨਹੀਂਓ ਕੰਮ ਜੋ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਨੇ
ਰੰਗ ਦੇ ਥੋੜੇ ਪੱਕੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਦਿਲ ਪੂਰੇ ਸਾਫ਼ ਨੇ

ਲੋਕ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ
ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ
ਕਦੋਂ, ਤੇ ਕਿਵੇਂ, ਕੀ ਕਰਨਾ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ
ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ

ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਚ ਕਦਰ ਤੋ ਵੱਡਾ ਮਾਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਜਿਹੜਾ ਰੋਸਾ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਕਰ ਲਵੇ ਜਨਾਬ ਉਹ ਕਦੇ ਬੇਈਮਾਨ
ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਸਿਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਬੀ.ਵੈੱਕ (ਜੇ ਐਮ ਟੀ) I

ਪੈਸਾ?

ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ ਪੈਸਾ।

ਸਭ ਦੀ ਜਿੰਦ ਤੇ ਜਾਨ ਹੈ ਪੈਸਾ।

ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਨੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਤੇ,

ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਧਰਮ-ਈਮਾਨ ਹੈ ਪੈਸਾ।

ਪੈਸਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁੱਝ ਹੈ,

ਕਈਆਂ ਲਈ ਭਗਵਾਨ ਹੈ ਪੈਸਾ।

ਪੈਸਾ ਹੀ ਸਭ ਲਈ ਅਹਿਮ ਹੋ ਗਿਆ,

ਸਭ ਦੀ ਇੱਜਤ-ਮਾਣ ਹੈ ਪੈਸਾ।

ਆਉਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਏ ਬਸ,

ਹਰ ਅਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ ਪੈਸਾ।

ਪੈਸੇ ਲਈ ਮਾਰੇ ਮਾਰ ਕਰਦਾ ਏ,

‘ਜਸ’ ਸੋਚ ਜ਼ਰਾ ਕੁਝ ਦਿਨ ਦਾ ਮਹਿਮਾਨ ਹੈ ਪੈਸਾ।

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਹਿਲ
ਬੀ.ਵੈੱਕ (ਜੇ ਐਮ ਟੀ) III

Form IV

Statement about the ownership and other particulars of newspaper 'The Stream' as required by Rule No. 8 of the registration of newspaper (Central Rule 1956)

Place of Publication	:	Barnala
Name of Magazine	:	The Stream
Periodicity of Publication	:	Yearly
Name of the Printer & Publisher	:	Dr. Rama Sharma (Principal)
Nationality	:	Indian
Address	:	S.D. College, Barnala
Chief Editor's Name	:	Nirmal Gupta
Nationality	:	Indian
Address	:	Head, Deptt. of English S.D. College, Barnala
Name & Address of owner of the Newspaper :		Principal, S.D. College, Barnala

I, Dr. Rama Sharma, hereby, declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge.

Dr. Rama Sharma
Publisher

ਸੁਰਗਰਮੀਆਂ ਸੈਕਸ਼ਨ

ਦ
ਸਵੀਮ

2022-23

ਅਧਿਆਪਕ ਸੰਪਾਦਕ
ਪ੍ਰੋ. ਸ਼ੋਇਬ ਜ਼ਫ਼ਰ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਪਾਦਕ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਵੀ.ਵੋਕ. ਜੇ.ਐਮ.ਟੀ. III)
ਸੋਨੂੰ ਉੱਪਲ (ਵੀ.ਵੋਕ. ਜੇ.ਐਮ.ਟੀ. II)

ਧਾਰਮਿਕ ਦਿਵਸ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅੰਦਰ ਨੈਤਿਕ, ਸਦਾਚਾਰ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਦੈਵਿਕ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਲਜ ਅੰਦਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਦਿਵਸ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਧੂਮ ਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜਨਮ ਅਸ਼ਟਮੀ, ਸ੍ਰੀ ਦੁਰਗਾ ਅਸ਼ਟਮੀ, ਨਵਰਾਤਰੇ, ਮਹਾਂ ਸ਼ਿਵਰਾਤਰੀ, ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਨੌਮੀ, ਅਨਕੁੱਟ

ਤੇ ਮੂਰਤੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਮਨਾਏ ਗਏ। ਹਵਨ, ਭੰਡਾਰਾ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਮਾਇਣ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਕਾਲਜ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ, ਸਟਾਫ਼, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ।

ਸਟਾਫ਼ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ

- 1 ਡਾ. ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ, ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਵਾਇਸ ਚਾਂਸਲਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਟੈਚੂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9(3)(ਓ) (1X) ਅਧੀਨ ਫੈਕਲਟੀ ਆਫ਼ ਸੋਸ਼ਲ ਸਾਇੰਸਿਜ਼ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।
- 2 ਜ਼ੁਆਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਡਾ. ਰੇਣੂ ਬਾਲਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਬੀ.ਐਸਸੀ (ਮੈਡੀਕਲ) ਦੇ ਚਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਲੈਬ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਪਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ 'ਯੂਜੀਸੀ ਕੇਅਰ ਜਨਰਲ' ਵਿਚ ਦੋ ਰਿਸਰਚ ਪਰਚੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਏ ਹਨ।

- 3 ਨਿਰਮਲ ਗੁਪਤਾ, ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਵਾਇਸ ਚਾਂਸਲਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਟੈਚੂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1)(ਅ)(ਅ)(v) ਅਧੀਨ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਅੰਡਰ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਇਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ 31-03-24 ਭਾਵ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।
- 4 ਨਿਰਮਲ ਗੁਪਤਾ, ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਵਾਇਸ ਚਾਂਸਲਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਟੈਚੂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1)(ਅ)(ਓ)(VI) ਅਧੀਨ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਇਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ 31-03-24 ਭਾਵ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਨਹਿਰੂ ਯੁਵਾ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਨਹਿਰੂ ਯੁਵਾ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ 'ਯੁਵਾ ਉਤਸਵ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਡਿਕਲੇਮੇਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਬੀ.ਏ ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਜਸਲੀਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਬੀਐਸਸੀ (ਮੈਡੀਕਲ) ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਕਵਿਤਾ ਲੇਖਣ ਅਤੇ ਉੱਚਾਰਣ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਐਮਐਲਐਮਡੀਟੀ ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨਵਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਯੁਵਾ ਸੰਵਾਦ ਵਿਚ ਬੀਐਸਸੀ (ਮੈਡੀਕਲ) ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ

ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਫੋਟੋਗਰਾਫੀ ਵਿਚ ਬੀ.ਵੋਕ ਜੇਐਮਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਰਮਾਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਤੂ ਟਰਾਫੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨਗਦ ਇਨਾਮ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਮੱਲ੍ਹਾਂ ਮਾਰੀਆਂ

ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਮੁਕਾਬਲੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਟੱਡੀ ਸਰਕਲ ਵੱਲੋਂ ਅੰਤਰ ਕਾਲਜ ਯੁਵਕ ਮੇਲੇ ਤਹਿਤ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਫਰੀਦਕੋਟ, ਮੁਕਤਸਰ ਅਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ੋਨ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਰੰਗੋਲੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬੀ.ਏ. ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਅਾ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੋਸਟਰ ਮੇਕਿੰਗ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਅਾਂਸ਼ੂ ਰਾਣੀ (ਬੀਸੀਏ ਭਾਗ ਦੂਜਾ) ਨੇ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕਰਕੇ ਕਾਲਜ ਦਾ ਨਾਂਅ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤਾ।

ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕੁਇਜ਼ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ

ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਆਯੋਜਿਤ ਅੰਤਰ-ਕਾਲਜ ਕੁਇਜ਼ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਰੈਸਟੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼

ਈਕੋ ਸਿਸਟਮ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ ਰਿਸਰਚ ਸੈਂਟਰ ਨੇ ਪੀਐਸਸੀਐਸਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਕੌਂਸਲੇਟ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਕੈਨੇਡਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਹ ਕੁਇਜ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਡਾ. ਵੰਦਨਾ ਕੁਕਰੇਜ਼ਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪਰਮਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਆਕਾਸ਼ਦੀਪ ਬਾਂਸਲ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵਮ ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਜਿੱਤ 'ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ 3 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਨਗਦ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਬਿਹਤਰੀਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬਿਹਤਰੀਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲਵਲੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਫਗਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈੱਡ ਕਰਾਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਭਾਈ ਘਨੱਈਆ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਯੂਥ ਰੈੱਡ ਕਰਾਸ

ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਮਨਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਉੱਚ ਪੁਨੀਸ਼ਨਾਂ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਯੂਥ ਕਲੱਬ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਡਾ. ਤਰਸਪਾਲ ਕੌਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਵਿਤਾ ਉਚਾਰਣ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਫਸਟ ਏਡ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਤੁਸ਼ਾਰ ਗਰਗ, ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਕੌਸ਼ਲ ਤੇ ਸਾਹਿਲ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ।

ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਿਹਾੜਾ

ਕਾਲਜ ਕੈਂਪਸ ਵਿਖੇ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਬੜੀ ਧੂਮਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਐਸ ਡੀ ਕਾਲਜ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਅਨੀਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਸੁਮਨ ਭੇਂਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਦੀ ਸਲਾਮੀ ਲਈ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਜਤਿੰਦਰ ਨਾਥ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣ ਕੇ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਉਸਾਰੂ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਣ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਸਮੁੱਚੇ ਕੈਂਪਸ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਖੁਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵੀ ਲਗਾਈ ਗਈ।

ਅੰਤਰ-ਕਾਲਜ ਸ਼ਤਰੰਜ ਮੁਕਾਬਲੇ

ਕਾਲਜ ਕੈਂਪਸ ਵਿਖੇ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅੰਤਰ ਕਾਲਜ ਸ਼ਤਰੰਜ ਮੁਕਾਬਲੇ (ਲੜਕੇ-ਲੜਕੀਆਂ) ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਐਸ ਡੀ ਕਾਲਜ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਮੁਕੰਦ ਲਾਲ ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰ ਕਮਲਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਤਰੰਜ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਚਾਲ ਚੱਲ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਖੇਡ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਡਾ. ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਹਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਕੁੱਲ 22 ਕਾਲਜਾਂ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਐਸ ਡੀ ਕਾਲਜ ਦੀ ਟੀਮ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ ਬੁਢਲਾਡਾ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਂਪਸ ਨੂੰ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਮਿਲਿਆ। ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ ਵਰਗ 'ਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ ਬੁਢਲਾਡਾ ਨੇ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰੀ ਜਦਕਿ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਕਾਲਜ ਫ਼ਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵਾਲਕ ਕਾਲਜ ਨੰਗਲ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਮਿਲਿਆ। ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਵੰਡਣ ਦੀ ਰਸਮ ਐਸ ਡੀ ਕਾਲਜ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਅਨੀਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ।

ਨਵੇਂ ਨੈੱਟਬਾਲ ਗਰਾਊਂਡ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ

AKANKSHA (CHESS)
Inter College (Gold)
Silver In State

ADITI RANI (CHESS)
Inter College (Gold)
Silver in State

PALAK (CHESS)
Inter College (Gold)
Silver in State

ਕਾਲਜ ਕੈਂਪਸ ਵਿਖੇ ਨਵੇਂ ਆਧੁਨਿਕ ਨੈੱਟਬਾਲ ਗਰਾਊਂਡ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਨੈੱਟਬਾਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਐਸ ਡੀ ਕਾਲਜ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਜਤਿੰਦਰ ਨਾਥ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰ ਕਮਲਾਂ ਨਾਲ ਇੱਟ ਲਗਾਕੇ ਗਰਾਊਂਡ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਨਵੇਂ ਗਰਾਊਂਡ ਦੇ ਬਣਨ ਨਾਲ ਨੈੱਟਬਾਲ ਦੀ ਨਰਸਰੀ ਐਸ ਡੀ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਇਸ ਖੇਡ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ।

ਪ੍ਰੈਸ ਦਿਵਸ

ਪ੍ਰੈਸ ਦਿਵਸ ਦੇ ਮੌਕੇ ਨਜ਼ਰ 16 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ **ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜਨ ਸੰਚਾਰ ਵਿਭਾਗ** ਅਤੇ **ਜਰਨਲਿਜ਼ਮ ਤੇ ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ** ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੈਕਚਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਸਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਕਤਾ ਡਾ. ਤਰਸਪਾਲ ਕੌਰ (ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ) ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ 'ਪੀਪਲੀ ਲਾਈਵ' ਫ਼ਿਲਮ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ।

ਵਿੱਦਿਅਕ ਦੌਰਾ

ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜਨਸੰਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਤੇ ਬੀ.ਵਾਕ.ਜੇ.ਐੱਮ.ਟੀ.ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਦਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸ ਅਤੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਸਟੂਡੀਓ ਦਾ ਵਿੱਦਿਅਕ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਦਿਅਕ ਦੌਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ 40 ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਦਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਹੈੱਡ ਸ੍ਰੀ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ ਛਪਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਤਕਨੀਕੀ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ। ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਦੇ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿਖੇ ਸ. ਮਨਦੀਪ ਰਾਜੌਰਾ ਨੇ ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ।

ਇਕ ਰੋਜ਼ਾ ਵਰਕਸ਼ਾਪ

ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜਨ ਸੰਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਜਾਅਲੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਤੇ ਝੂਠੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇੱਕ-ਰੋਜ਼ਾ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਕੇਂਦਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪੰਜਾਬ, ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਜਨ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਸਟਡੀਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾ. ਰੁਬਲ ਕਨੌਜੀਆ ਇਸ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਰਹੇ। ਇਹ ਵਰਕਸ਼ਾਪ 'ਗੂਗਲ ਨਿਊਜ਼ ਇਨੀਸ਼ੀਏਟਿਵ' ਵਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸਾਫ਼ਟਵੇਅਰਾਂ ਅਤੇ ਤੌਰ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ। ਇਸ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵਿੱਚ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜਨ ਸੰਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਤੇ ਬੀ. ਵਾਕ. (ਜੇ.ਐਮ.ਟੀ) ਦੇ 70 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ।

‘ਵਿਜੈ ਦਿਵਸ’

‘ਵਿਜੈ ਦਿਵਸ’ ਮੌਕੇ **ਬੀ.ਵੱਕ. ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਵਿਭਾਗ** ਵਲੋਂ ਨਹਿਰੂ ਯੁਵਾ ਕੇਂਦਰ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਉਹ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਰੰਟਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜੀਆਂ ਸਨ। ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਪ੍ਰੋ. ਗੌਰਵ ਸਿੰਗਲਾ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ 1971 ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵੀ ਕਰਵਾਈ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਐਨ ਸੀ ਸੀ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਡਾ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਜੰਗ 1971 ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਸੈਨਿਕਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਲੈਕਚਰ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ 1971 ਦੀ ਜੰਗ ਬਾਰੇ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ।

ਵਿੱਦਿਅਕ ਟੂਰ

ਬੀ.ਵੱਕ. ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਵਿੱਦਿਅਕ ਟੂਰ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਖੇ ਸੀ. ਡੈਕ (ਸੈਂਟਰ ਫ਼ਾਰ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਐਡਵਾਂਸਡ ਕੰਪਿਊਟਿੰਗ) ਕੰਪਨੀ ਵਿਖੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਟੂਰ ਦੌਰਾਨ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਕੌਸ਼ਲ, ਰਚਨਾ ਠਾਕੁਰ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਮਧੂ ਭਾਟਿਆ ਅਤੇ ਗਗਨਪ੍ਰੀਤ ਵਲੋਂ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਈ-ਸੰਜੀਵਨੀ, ਡਬਲਯੂ.ਬੀ.ਐਲ, ਫਿਊਚਰ ਸਕਿੱਲ ਪ੍ਰਾਈਮ, ਈਆਰਐਸਐਸ (ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਰਿਸਪਾਂਸ ਸਿਸਟਮ) ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਫ਼ਰੈਂਚ ਕੋਰਸ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ

ਬੀ.ਵੱਕ. ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਫ਼ਰੈਂਚ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਐਡ ਆਨ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 7 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਅਨੀਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਉੱਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰੇਸ਼ ਸਿੰਗਲਾ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਜਤਿੰਦਰ ਨਾਥ ਸ਼ਰਮਾ, ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਮੁਕੰਦ ਲਾਲ ਬਾਂਸਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਰਮਾ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਮਲਾਂ ਨਾਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੱਤੇ। ਉਹਨਾਂ ਆਸ ਜਤਾਈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖੀ ਗਈ ਇਹ ਨਵੀਂ ਭਾਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੋਸ਼ਨ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸਹਾਰਾ ਬਣੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫ਼ਰੈਂਚ ਭਾਸ਼ਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ

ਕਾਲਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਹ ਨੂੰ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਮੌਲਿਕ ਕਹਾਣੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਾਰੋਹ ਤੇ ਡਾ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਤੇ ਮੁੱਖ ਵਕਤਾ ਵਜੋਂ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਮੌਲਿਕ ਕਹਾਣੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ 80 ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਮੌਲਿਕ ਕਹਾਣੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾ, ਦੂਜਾ ਤੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਤਕਸੀਮ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਤਾਵਨਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਨਾਟਕ 'ਛੱਲਾ' ਦਾ ਮੰਚ-ਪਾਠ

ਸ਼ਾਹਰਗ ਰੀਲੀਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰੇਡੀਓ ਲਾਹੌਰ ਵਲੋਂ
ਡਾ. ਤਰਸਪਾਲ ਕੌਰ
ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ
ਇੰਟਰਵਿਊ

ਕਾਲਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਉੱਘੇ ਨਾਟਕਕਾਰ ਅਤੇ ਰੰਗਕਰਮੀ ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀਪ ਦੇ ਨਾਟਕ 'ਛੱਲਾ' ਦਾ ਮੰਚ-ਪਾਠ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਡਾ. ਦੀਪ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਟੀਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਨਾਟਕ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਮੰਚ-ਪਾਠ ਕੀਤਾ। ਡਾ. ਤਰਸਪਾਲ ਕੌਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਐੱਸ ਡੀ ਕਾਲਜ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਜਤਿੰਦਰ ਨਾਥ ਸ਼ਰਮਾ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਕੀਰਤੀ ਕਿਰਪਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਿਧਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਰੰਗਮੰਚ 'ਤੇ ਵੀ ਉਸਾਰੂ ਚਰਚਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੰਚ-ਪਾਠ ਉਪਰੰਤ ਡਾ. ਸੋਮਪਾਲ ਹੀਰਾ ਵੱਲੋਂ ਨਾਟਕ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉੱਘੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਡਾ. ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਤਿਲਕ, ਤਰਸੇਮ ਅਤੇ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਸੰਘੋੜਾ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

हिन्दी दिवस समारोह

हिन्दी विभाग की ओर से हिंदी दिवस समारोह करवाया गया। इस अवसर पर एक हिन्दी भाषण प्रतियोगिता करवाई गई। जिसमें कॉलेज के 21 प्रतिभाशाली छात्रों ने भाग लिया। इन में से कृष्ण कुमार ने पहला, रोहित कुमार ने दूसरा और निकिता ने तृतीय स्थान प्राप्त किया। आदरणीय प्रधानाचार्य जी ने विजेता विद्यार्थियों को पुरस्कार वितरण किए और आशीर्वाद दिया।।

वर्ग पहेली प्रतियोगिता

हिन्दी विभाग एवं राष्ट्रीय सेवा योजना की ओर से वर्ग पहेली प्रतियोगिता करवाई गई। यह प्रतियोगिता कॉलेज के पूर्व विद्यार्थी पुनीत गौड के स्वर्गीय पिता बाबू लाल गौड की याद में करवाई गई। इसमें 60 विद्यार्थियों ने भाग लिया। जिनमें से निकिता ने पहला स्माइली ने दूसरा और वंशिका ने तृतीय स्थान हासिल किया। विभाग के अध्यक्ष अमनदीप शर्मा ने आदरणीय प्रधानाचार्य और अतिथिगण का आभार व्यक्त किया। इस अवसर पर प्रधानाचार्य जी ने विजयी विद्यार्थियों को पुरस्कार प्रदान किए।

Literary Fervour

Testing Times

The Department of English organised contests in Elocution, Poetical Recitation and Crossword Puzzle with a motive to boost the confidence of the students and to develop their cognitive abilities besides improving their vocabulary. Ninety students participated in Crossword Puzzle, twenty one students contested for Elocution and eleven for Poetical Recitation. In Crossword Puzzle contest, the first, second and third positions were secured by Kusumanjali, Anisha Garg and Nikita respectively. Prof. Neeru Goel, Prof. Renu Singla and Prof. Taraspal Kaur were the Judges of the Elocution and Recitation Contests. Jasleen Kaur bagged the first prize in Elocution while Krishan Kumar won first position in Poetical Recitation and second in Elocution. Manpreet Kaur and Rohit got the second and third positions in Poetical Recitation. Gursharan Singh and Manjot Singh shared third position in Elocution.

Expression Skills

A Short Story Writing Competition 'Flights of Fancy' dedicated to the Birth Anniversary of Sh. Rabindranath Tagore was organised to ignite students' interest in creative writing. To give a flight to their imagination, the students were given a picture to develop a story of their own. Jashanpreet Singh grabbed the first position, Harsimrat Kaur, Avinash Kumar and Deshna Jain grabbed second, third and consolation prizes respectively. Prof. Nirmal Gupta Head, Deptt. of English addressed the students and threw light on the life and works of Rabindranath Tagore. Dr. Inderpreet Kaur conducted the stage and Prof. Savi presented the vote of thanks.

Cyber Awareness Day

Cyber Awareness Day was celebrated by the **Department of Computer Science** on 6th October 2022. Prof. Amandeep Kaur and Prof. Jasbir Singh made the students aware about cyber crimes that are prevailing in the present scenario and the ways to stay secure.

Python Language workshop

Workshop on Python Language was organized by the **Department of Computer Science** on 28th March 2023, Mr. Jaspreet Singh, Branch Manager of Solitarie Infosys Ltd., guided the students about MNC's requirements and placements Ms. Chahat, a Software developer, explained what the Python language is.

Window Installation Workshop

A Workshop was organized by the **Department of Computer Science** on Window installation on 2nd Sept. 2022, in which Prof. Ashutosh Dharni, Head, Department of Computer Science guided the students regarding installing windows on computer system.

Students of the Department of Computer Science at Kasauli

Silver Jubilee Alumni Meet

The students of the Department of Commerce of 1993-98 batch organised their Silver Jubilee Alumni Meet in the college campus on 31st March 2023. They attended the event along with their family members and cherished sweet memories of the golden time spent in the college. They felt nostalgic while taking a round of the campus especially their classrooms. The members of the Managing Committee and the Principal congratulated them for scaling great heights in their career. On this occasion, the alumnus honoured the members of the Managing Committee, the Principal and the invited teachers with presents and mementoes.

Activities Galore

(Under DBT Star College Scheme)

Guest Lectures

The Department of Mathematics organised Guest lectures on Topics: 'Golden ratio' and 'Fermat's Last Theorem' on November 18, 2022 for the students of Mathematics. The key speaker of the day was Dr. Gurmeet Singh, Vice Principal and Head of Department of Mathematics, G.S.S.D.G.S. Khalsa College, Patiala. Dr. Gurmeet Singh encouraged the students to study Mathematics by correlating it with real life.

Workshop on MATLAB

A three days workshop on software 'MATLAB' was organised to enhance the knowledge of students about MATLAB. Dr.V.K.Kukreja, Professor and Head, Department of Mathematics, SLIET, Longowal and Dr. Bharti Gupta, Assistant Prof. Department of Mathematics, Doaba College, Jalandhar made their graceful presence as resource persons. The students were given hands on training in this workshop. The workshop was concluded with Quiz Competition and Group Assignment Competition on MATLAB.

Principal Dr. Rama Sharma inaugurating the Mathematics Lab

Summer Training Camp

The Faculty members delivered lectures on various topics related to Mathematics on 5th August 2023 to enhance the knowledge of science students about Mathematics in interdisciplinary Summer Training Camp organized by the Department of Chemistry in collaboration with Departments of Mathematics, Physics, Botany and Zoology.

Educational Visit to Panjab University, Chandigarh

The Students and the faculty members visited the library of the Department of Mathematics, Panjab University. They also visited the computer lab and enhanced their understanding about software 'MATLAB' and 'MATHEMATICA'.

Educational Trip to Pushpa Gujral Science City

A one day educational Trip to Pushpa Gujral Science City, Kapurthala was organised for generating scientific attitude among students. The students enjoyed 'Laser show' and 'Everest Movie' in the space theatre of the science city. The students visited 'Mathematics Gallery' and observed how Mathematics can be understood in simple ways.

Activities (under DBT star college scheme) by the Department of Mathematics

National Science Day

National Science Day was celebrated on 27th and 28th February, 2023 by the Department of Mathematics along with all the science Departments under DBT Star College Scheme. A series of events was organized including Extempore Competition, Quiz Competition, Poster Presentation Competition, Mathematical Model Competition and Sudoku Puzzle competition. A guest lecture on the Topic 'Everything Around you in Mathematics' was also organised. Prof. Parveen Lata, Head, Department of Mathematics, Punjabi University, Patiala was the Key Speaker

Educational Visit to Thapar University Patiala

The students of Science and Mathematics Departments visited Thapar University, Patiala on March 25, 2023. They attended lectures of Dr Jana on "Life is all about Simple Harmonic Motion" and Dr Meenakshi Rana on "Numbers Decide the Architecture". Dr. Mahesh Sharma, Head, Department of Mathematics gave a detailed information about the university and the Department of Mathematics through Power Point Presentation. Students also visited SAI Lab and learnt about the functioning of NMR, GCMS, Mass Spectrometer, X- Ray Diffractometer and Electron Microscope.

Activities (under DBT Star College Scheme) by the Departments of Science

Science Fair

The Department of Physics and the Department of Mathematics in collaboration with all science departments organised 'Science Fair' on 25th and 26th April, 2022. During this science fair, Quiz Competition, Poster Making Competition and Model/Project Competition were organised. Sh. Rakesh Kumar, (State Awardee) Principal, Govt. Sen. Sec. School Kattu, District Barnala graced the occasion as Chief Guest and also delivered a guest lecture on Electronics and Communication. In his lecture, he highlighted the role and importance of semiconductor physics in ICT technology.

Invited Lectures

The Department of Physics organised two Invited Lectures on **"Mobile Phone Radiations and its IMPACT on Human Body"** by Dr. Tajinder Singh, Associate Professor and Head, PG Physics Department, Mata Gujri College, Fatehgarh Sahib and on **"Applications of Nanotechnology"** by Dr. Karamjit Singh, Assistant Professor, Punjabi University Patiala.

Hands on Training

One week Hands-on Training' Programme was conducted by the Dept. of Physics for 12th standard students of Sarvhitkari Vidyamandir Sen. Sec. School Barnala from 5th December 2022 to 12th December 2022. In this training programme, 18 students from Medical and Non-Medical stream participated voluntarily and performed experiments related to their curriculum. They also undertook hands on training with advanced experimental setup (like laser diffraction through different slits, Interference, polarization etc.) as well as syllabus based experiments.

Activities (under DBT star college scheme) by the Department of Physics

Hands on Training Programme

In 'Two Days Hands on Training Programme' on Repair and Maintenance of Electrical Instruments, Mr Kavish (M.Tech. Electronics, Lab Tech Solution) provided training to approx. 60 students and 12 lab staff members on repair and maintenance of the electrical instruments.

One Day Educational visit at IISER Mohali

Workshop on Project Making

In a three days workshop on "Project making based on Electronics and Electrical Circuits" Mr. Sukhvinder Singh, Coordinator, N. I. E. R. T, Patiala. was the resource person. In this workshop, more than 60 students of B.Sc. NM (I, II and III) took part and enhanced their knowledge about the working of various electronics and electrical components like Resistor, Capacitor, LED, transformer, LDR, MOSFET, VDR, Relay, Speaker, buzzer, Preset, Diodes, transistor etc. by making electronics based working projects prepared under the guidance of the resource person.

Seminar and Poster Presentation Competition

One day seminar on "Nuclear Radiations: Awareness to Applications and Career Opportunities in Physics in India" and Science Cartoon Poster Presentation Competition, was organised by the Dept. Dr. Tejbir Singh, Dean Faculty of Basic and Applied Sciences, Professor and Head, Physics Department, Sri Guru Granth Sahib World University, Fatehgarh Sahib was the Resource Person.

Dr. Sanjay Kumar Singh, Assistant Professor, Department of Physics participated in 7 days Training and Workshop on 'Advances in Characterization of Material' under Department of Science and Technology- Synergistic Training Program Utilizing the Scientific and Technological Infrastructure (DST- STUTI) Program at Department of Physics, M.S. University, Baroda, Gujarat.

Dr. Sanjay Kumar Singh, Assistant Professor, Dept. of Physics participated in Physics Teachers Training Programme- "Quantum Mechanics" at International Center for Theoretical Science, Tata Institute of Fundamental Research, Bengaluru, Karnataka.

Activities (under DBT star college scheme) by the Department of Physics

Educational Trip to Central University of Punjab

46 students of BSc. Final Year Med & Non-Med visited instrumentation centre, and observed the operations of Atomic Absorption Spectrometer, NMR, GCMS (Gas Chromatography and Mass Spectrometer), DNA Analyser, X-Ray Diffraction for powder sample. They also visited the central library in the campus.

Workshop on Chemistry Software (Chem Sketch)

In the Workshop conducted by the **Department of Chemistry**, on Chemistry software "Chem Sketch", Dr. Bhupinder Kaur, Assistant Professor, Akal Degree College, Mastuana was the resource person. In the first session she covered the techniques and methods to use Chem Sketch. In the second hands on training session, students in the different groups drew structures on the software with her guidance. The teachers as well as students from nearby schools participated in the workshop.

Multidisciplinary Summer Training Programme

In a Multidisciplinary two-week summer training programme, organized by the **Department of Chemistry** about 50 participants including students from University College, Barnala and LBS College, Barnala participated and performed practicals related to Physics, Chemistry, Biology, MLMDT, Mathematics and Pharmacy. During the workshop, the students visited Verka Milk Plant, Sangrur.

Activities (under DBT star College Scheme) by the Department of Chemistry

Hands on Training : Outreach Activity

Twenty students of Sarvhitkari Senior Secondary School, Barnala attended the Ten Days Hands on Training programme in which they performed practicals related to Volumetric Analysis, Salt Analysis & Crystallization etc.

Workshop on Lab Safety Measures

Dr. Kuldeep Kaur, Assistant Professor, Dept. of Chemistry, Mata Gujri College, Fatehgarh Sahib conducted the first two sessions where she elaborated about the identification of Chemical Hazards and Risks and lab safety practices. The third session was conducted by Sh. Vijay Sharma, Training Supervisor, Red Cross Society, Barnala. He imparted training regarding artificial respiration, burning incidents, handling fractures and fire safety. Students from nearby colleges also participated in the workshop.

Poster Presentation In Conferences

Prof. Savita Sood and Mehakdeep and Aanchal of B.Sc. II presenting Poster on 'Fish Oil and Human Health'

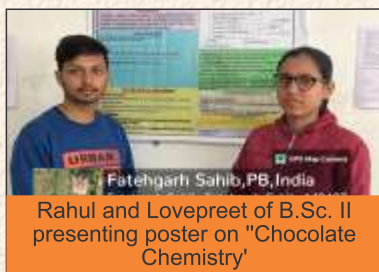
Training for Laboratory Staff

Mr. Kavish Kumar, Engineer, Lab Tech Solutions, Ambala training the laboratory staff about repair, calibration and maintenance of pH Meter, Colorimeter, Conductometer, water bath etc.

Sandeep, Dilip, Sangeeta and Anoop of B.Sc. I presenting Poster on 'Harmful effects of Asbestos'

Rahul and Lovepreet of B.Sc. II presenting poster on "Chocolate Chemistry"

Dr. Kulbushan Rana and Manoj, Deep Mala and Preeti of B.Sc. I presenting Poster on "Cough Syrup Contamination"

Prof. Rajni Gupta and Navdeep Kumar of B.Sc.III. presenting poster on 'Bio Batteries'

Activities (under DBT star College Scheme) by the Department of Chemistry

Hands on Training Programme:

A Two Days Hands on Training Programme was organised by the **Department of Chemistry** in which 104 students participated. On the first day, Dr. Rakesh Garg, Vice Principal, SD College of Pharmacy, demonstrated the technique of Hydro-Distillation for extracting essential oils. The students performed the experiment for extracting oils from cloves and fennel seeds. On the second day, the students were given training regarding UV Visible Spectrophotometer by Mrs. Anu Goyal, Assistant Professor, SD College of Pharmacy. She explained the various parts of spectrophotometer and the technique to calibrate the instrument. The students also ran the spectrum of organic compounds.

Activities by the Department of Zoology One Day Workshop

Insect Taxonomy: Collection, Preservation and Identification

Dr. Abhinav Saxena, from Akal University, Talwandi Sabo, Bathinda was the resource person. Dr. Saxena led the students to NSS park and B. Pharmacy ground to make the students learn how to collect insects with nets, hand picking etc. Students themselves collected the insects mainly butterflies and stored them in bottles / containers. Students were taught to stretch the insects, make boxes and then identify them.

Workshop on DNA Isolation

Dr. Ritu Pawan, Head, Department of Biotechnology and Medical Sciences, Baba Farid College, BFGI, Bathinda and **Dr. Deepika Bhatia**, Assistant Professor, Department of Biotechnology and Medical Sciences, Baba Farid College, BFGI, Bathinda as resource persons in the workshop on 'DNA Isolation, Electrophoresis and Immunological Techniques' organised by the **Department of Zoology**.

Educational Visits

Students at Pushpa Gujral Science City, Kapurthala

Students at Kanjli Wetland

"One Day Educational trip to Mahendra Choudhary Zoological Park, Chhatbir

Activities (under DBT star college scheme) by the Department of Zoology

Hands On Training

Students of B.Sc. III Participated in one week hands on training at Sandhu Poultry Farm, Barnala. The students learnt about poultry birds, their habits and behavior, various basics and daily tasks performed in the farm.

Guest Lectures

Dr. Balwinder Singh Sooch, *Head Department of Biotechnology and Deputy Co-ordinator (IPR and Technology Transfer cell) Punjabi University Patiala*, delivering Lecture on '**Intellectual Property Rights-A Tool for Protection of Innovations**' .

Dr. R.S. Singh, *Associate dean, Chandigarh University, Gharuan, Punjab*, (who has been granted 2 Indian patents, has h-index 44) delivering lecture on '**Genetically modified Foods**' .

Poster Presentation

Dr. Kamalpreet Kaur, Assistant Professor in Zoology and Miss Gagandeep Kaur student B.Sc. III (Med.) presenting poster at national conference / Punjab Science Congress at Guru Granth World University, Fatehgarh Sahib

Dr. Renu Bala, Associate Professor in Zoology and Mr. Gursharn Singh student, B.Sc. III (Med.) Presenting Poster.

Expert Talk

Expert Talk on '**Spotlight on Immunology: Theory and Experimentation**' was delivered by **Dr. Ritu Pawan**, Head, Department of Biotechnology and Medical Sciences, Baba Farid College, BFGI, Bathinda. He explained about immunology, immunity, immunotechnology etc. through his power point presentation.

Guest Lectures

The **Department of Botany** organized two guest lectures by the expert Dr. Tarunpreet Singh Thind, Assistant Professor, Govt. College for Girls, Ludhiana, on 11 March, 2023. Dr. Thind delivered his first lecture on Plant Tissue culture and discussed how we can grow the plants in labs without seeds, with changed gene expression, introduce polyploidy, haploid plants, disease free plants and much more. In the second lecture, the resource person deliberated on "Vermicomposting and Organic Farming". More than 65 students participated in the event.

Dr. Ashita Sharma, Associate Professor, Chandigarh University, delivered lectures on the topics, "Biodiversity and Environment" and "COVID-19": Its Impact on Environment and Health"

Research Scholar Meet

On 16 & 17 March, 2023, 4th Research Meet was held at **Sri Guru Granth Sahib World University, Fatehgarh Sahib**. Dr. Manish Kumar and Dr. Amardeep Kaur attended the conference and presented their research work in the form of poster presentations and attended various expert lectures and also got the opportunity to interact with the research experts.

Educational Tour

Students visited Herbarium, Museum, Photogallery and SS Bir Botanical garden, Dept. Of Botany, Punjabi University, Patiala.

Participation In Punjab Science Congress

Dr. Manish kumar and Dr. Amardeep kaur along with four students of B.Sc Medical participated in the Punjab Science Congress on "Environment, Food security and Health with Reference to Climate change. They presented their research work in the form of poster presentation and attended various expert lectures.

Educational Visits

Students of B.S.c Medical visited local Shaheed Bhagat Singh Park and studied different ornamental as well as wild plant species. They also learnt various methods of pollination in nature.

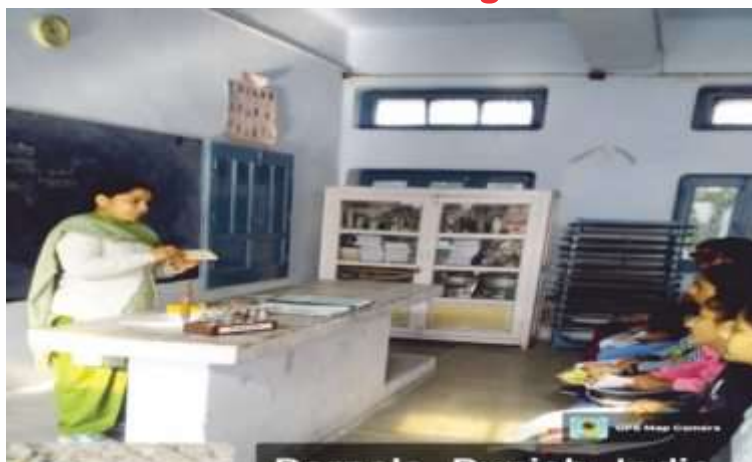
Students of B.S.c Medical visited Durga Nursery and came to know various methods of vegetative propagation such as cuttings in Rosa Indica, Bougainvillea, Citrus etc, Wedge grafting in mango and plums, propagation by leaves in Bryophyllum and succulents.

Plantation Drive

Different ornamental plants such as Marrygold, Petunia, Dimorpha, Salvia, Kale etc. along with a few medicinal plants such as lemon grass, betel etc. were planted in the college campus.

Hands on Training

One week Hands on Training regarding herbarium preparation and plant tissues sectioning was imparted to the students of Sarvihtkari Sen.Sec. Vidyamandir Barnala by Dr. Manish kumar and Dr. Amardeep Kaur.

Colour Coded Dustbins

Colour coded dustbins for segregation of biodegradable and non-biodegradable wastes were placed in the college campus by the Department of Botany.

Activities (under DBT Star College Scheme) by the Department of Botany

Free Blood Testing Camp

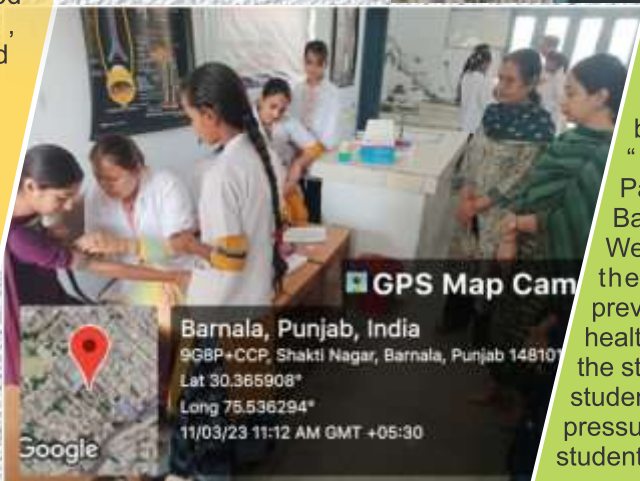
The Department of B Voc MLMDT

along with the NSS Department of S D College of Education organized a free blood testing camp. Students were informed about importance of these tests. In this camp, students of B Voc MLMDT Carried out Complete Blood count, sugar analysis and blood group analysis of 108 NSS volunteers and their incharges. Blood pressure and weight of the students were also measured.

Visit to Civil Hospital

Students of B Voc MLMDT I year visited labs of Civil Hospital, Barnala. They visited Hematology lab, Microbiology Lab and Blood bank of Civil Hospital. Lab staff showed the working of automated instruments and processing of samples on daily basis.

Seminar and Free Blood Testing camp on "International Women's Day"

Department of B Voc MLMDT along with the NSS Department of S D College organized a seminar and free blood testing camp for girl students on "International Women's Day". Dr Parneet MD Medicine from civil Hospital Barnala delivered a talk on 'Health and Well being of Girls'. Dr Parneet informed the students about anemia and its prevention. She also focused on the mental health of the students and how to cope with the stress. In the free blood testing camp, 85 students got their blood count done. Blood pressure, blood grouping and weight of the students was also measured.

Power Point Presentation and Poster Making Competition

Department of B Voc MLMDT organized Power Point Presentation and Poster Making Competition on 'Health Issues'. Students presented posters on various health related topics like drug abuse, bio medical waste management, corona virus, anatomy of various systems of body etc. Dr. Reetu Aggarwal and Dr. Manoj Kumar were the judges of the events. Palak and Simranjeet of B Voc MLMDT 1st year won First Prize, Gagandeep Kaur and Komal bagged second prize and Kulwinder Kaur and Rekha bagged third prize in poster making. In power point presentation, the students presented their Presentation on topics like Diabetes, Mental stress, drug abuse, hypertension etc. Dr. Rajesh Gupta and Dr. Inderpreet Kaur were the judges of the event. Khushpreet Kaur and Rupali bagged first prize, Palak and Simranjit Kaur second and Sapna won third Prize. Principal Dr. Rama Sharma, congratulated all the participants and gave away the prizes. Prof. Ritika did compering and Dr. Vandana Kukreja thanked everyone present in the event.

Visit to Homi Bhabha Cancer Hospital Sangrur

The Students of B Voc MLMDT II and III year visited TATA Memorial Homi Bhabha Cancer Hospital, Sangrur on 19 April 2023. Students visited Pathology lab, Biochemistry Lab, Microbiology Lab, Hematology Lab and Histopathology lab. They made the students aware about sample collection, processing and staining procedures. Students were also informed about different cancer markers and their detection. The staff at the pathology lab guided the students about how tissues are sliced by microtome. They also guided the students regarding various opportunities at cancer hospital that includes training and Post graduation.

Activities by the Department B Voc MLMDT

Zonal Youth Festival

Zonal Youth Festival of Barnala Malerkotla Zone of Punjabi University, Patiala was organised from 7th October to 10th October 2022 at TPD Malwa College Rampura Phul in which 46 colleges including our college participated. Owing to the outstanding and excellent performances of the students, the college won 1st position and bagged Overall Champion Trophy. Our students captured Overall Music Items Trophy, Overall Lok Kalawan Trophy, Overall Fine Arts Trophy and Overall Literary Items Trophy as well.

Our college grabbed First Position in nineteen Items: Giddha, Laghu Film, Classical Instrument (NP), Classical Instrument (P), Quiz, Western Instrumental Solo, Western Vocal Solo, Group Shabad, Group Song Indian, Lok Saaz, Nala Bunana, Chhiku Banai, Mitti De Khidone, Folk Orchestra, Mimicry, Pehrawa Pardarshini, Rangoli, Cartooning and Debate, Second Position in six items: Bhangra, Western Group Song, One Act Play, Kavishari, Kroshiye Di Bunti, Peerhi Di Bunai. Third Position in eleven Items: Geet/Ghazal, Skit, Nukar Natak, Photography, On the spot Painting, Clay Modelling, Installation, Lok Geet, Rassa Vatai, Kali Gayan and Vaar Gayan.

Overall Music Trophy

Overall Fine Arts Trophy

Overall Lok Kalawan Trophy

Overall Literary Trophy

Zonal Youth Festival

Giddha Team, 1st Position

Laghu Film Team, 1st Position

Group Song Indian Team, 1st Position

Quiz Team, 1st Position

Group Shabad Team, 1st Position

Zonal Youth Festival

Folk Orchestra Team, 1st Position

Bhangra Team, 11th Position

Kavishri Team, 11th Position

One Act Play, 11th Position

Group Song Western Team, 11th Position

STP TEAM

Amateur Artists Excellence Performance

Proud & Hilarious Moments

The day was filled with fervour and excitement amidst thrills, shrills and cheers

Inter-Zonal Youth Festival

The college performed very well in the Inter-Zonal Youth Festival held at Punjabi University, Patiala from 10th of November to 13th of November 2022 and bagged second Position in three items: Laghu Film, Classical Instrumental and Peerhi di Bunai, third Position in three items: Gidha, Kroshiye Di Bunai, Nala Bunana.

Proclaimed Distinction

Anuj Kumar
Ist in Folk Inst.,
Ist in Classical Inst. (P)
Zonal Youth Festival
IInd in Classical Inst (P)
Inter Zonal Youth Festival

Mubark Ali
Ist in Western Inst. Solo
Zonal Youth Festival

Komal
Ist in Western Vocal Solo
Zonal Youth Festival

Sharuti
Ist in Classical Inst. (NP)
Zonal Youth Festival

Komal
Ist in Cartooning
Zonal Youth Festival

Harparneet Kaur
Ist in Rangoli
Zonal Youth Festival

Veerpal Kaur
Ist in Nala Bunana
Zonal Youth Festival
IInd in Inter
Zonal Youth Festival

Rashpreet Kaur
Ist in Chhikku Bunauna
Zonal Youth Festival

Sonia
Ist in Mitti De Khidone
Zonal Youth Festival

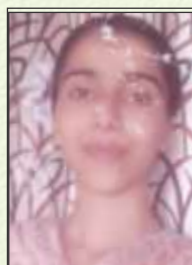
Navdeep Singh
Ist in Debate
Zonal Youth Festival

Himanshi
Ist in Mimicry
Zonal Youth Festival

Sanpreet Singh
Ist in Pehrawa Pardarshni
Zonal Youth Festival

Pardeep Kaur
IInd in Kroshia
Zonal Youth Festival
IInd in Inter
Zonal Youth Festival

Jashanpreet Kaur
IInd in Peehri Bunana
Zonal Youth Festival
IInd in Inter
Zonal Youth Festival

Charanjeet Singh
IInd in Rassa Vatna
Zonal Youth Festival

Annual Athletic Meet

Smt. Poonamdeep Kaur, Deputy Commissioner, Barnala, Chief Guest, Opening Ceremony

Igniting the Passion of Sporting Spirit

There is nothing greater than a challenge

Rimpy Kaur receiving Best Athlete Trophy

Pawandeep Singh receiving Best Athlete Trophy

Dr. Aneesh Prakash, President, SD College Managing Committee, Chief Guest, Closing Ceremony

Laurels In Sports

Netball Team, University Champion at Mata Sundri
Uni. Girls College Mansa.

Table Tennis Team won Bronze Medal in Uni.
Inter College Tournament held at LBS College Barnala.

Chess Team, Silver Medal in Khedan Watan
Punjab Dian

Chess Team, IInd Position North
Zone Inter Uni. at Pbi. Univ., Patiala

Manjinder Singh won Gold Medal
in Professional
Punjab State Boxing at Samana.

NISHU (CHESS)
3rd in Inter University
2nd in State

SHVETA (CHESS)
3rd in Inter University
2nd in State

USHA KUMARI
(Netball)
Inter University

RITIKA
(Netball)
Inter University

SUKHDEEP KAUR
(Netball)
Inter University

NAVDEEP NAVI
(Netball)
Inter University
Gold in State

JYOTI KUMARI
(Netball)
Inter University
Gold in State

MANVEER SINGH
(Netball)
Gold in State

NAVJOT SINGH
(Netball)
Gold in State

MANINDER SINGH
(Boxing)
Bronze in Inter College

Placement Cell

Campus Placement Drive by Gotesco

A Campus Placement Drive was organised by the Placement Cell of the college on June 4,2022 in which 'Gotesco' Company was invited for the placement. Sixty student of final year of B.A,B.sc.,BCA,B.Com,and M.sc IT participated in this Drive. The Placement process started with the company presenting their PPT giving a detailed information about the company. In the 1st round 58 students appeared for the CPT and 19 of them qualified it. The second round, GD round was cleared by 11 students. Finally six students got selected after HR and Interview round.

Soft Skills Training

To improve the soft skills of the students,an online training session of four weeks from March 30,2023 onwards was organised by the Placement Cell of the college in association with FEUL India. Mr Shubham, the trainer took two to three hours class of the students daily and also hands on training sessions on Saturday and Sunday on 'Digital Marketing'. During this online training an offline session was also conducted on April 11,2023 by Mr. Gobind Guri, Coordinator FUEL India and Mr. Nishant, FUEL India Mohali. An informative video of FUEL India was shown to the students and hands on training of Linked in Platform is given to the students. A technical session of AMCAT test was also conducted.

WEBINAR

A webinar on 'A Career Talk-on Strategy for Success in PCS exam 'was organised by DBEE Barnala on 5th and 6th of Sep.2022,in which 50 students of the college participated .The key Speakers were:1 Ms Ankita Aggarwal,EGSDTO Bathinda 2 Mr Jeevan Deep Singh, EGSDTO Ludhiana 3. Ms Sukhman Mann,EGSDTO Ludhiana

Campus Placement Drive by ICICI Bank

Placement Cell of the college organised a Campus Placement Drive by ICICI Bank on 28 and 29 of April 2023. In this Placement Drive 88 students from different streams (Commerce, Science and Arts) appeared for 'English Writing Skills' test. 35 students qualified the test and appeared for the interview. Finally 21 students were short listed to join the bank after completing their training.

Webinar

Ms Shehbana, Career Counselor DBEE Barnala, guiding the students how to prepare for the Govt. Competitive Exams.

Students attending Webinar on the topic 'Start-up Master Your Destiny' Key Speakers: Mr. Hardeep (Senior Consultant of Start-ups, Invest Punjab) and Ms Priya Singh (Managing Director of Black Eye Technologies Pvt. Ltd).

Webinar on 'Employment Opportunities And Challenges' for girls in Armed Forces. Key Speaker: Maj. Gen. Jasbir Singh Sandhu AVSM. Director, Mai Bhago Armed Forces Preparatory Institute for Girls.

ਘਰ-ਘਰ ਤਿਰੰਗਾ ਮਿਸ਼ਨ

ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ 75ਵੇਂ ਮਹਾਂਉਤਸਵ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਘਰ-ਘਰ ਤਿਰੰਗਾ ਮਿਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵੱਲੋਂ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਤਿਰੰਗਾ ਲਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਰ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੇ ਵੀ ਤਿਰੰਗਾ ਲਹਿਰਾਇਆ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੋਸ਼ਣ ਮਹੀਨਾ

ਲੇਖ ਮੁਕਾਬਲੇ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੋਸ਼ਣ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਲੇਖ ਮੁਕਾਬਲਾ ਅਤੇ ਪੋਸਟਰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਮੰਤਵ ਔਰਤ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਤਿਰੰਗਾ ਮੂਵਮੈਂਟ

ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ 75ਵੇਂ ਮਹਾਂਉਤਸਵ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਤਿਰੰਗਾ ਮੂਵਮੈਂਟ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਾਲਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਤਿਰੰਗਾ ਸੈਲਫੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 75 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯੂਥ ਅਵਾਰਡ

ਮਿਤੀ 12.08.2022 ਨੂੰ ਐੱਸ.ਡੀ.ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਸਰਮਾ ਨੂੰ NSS ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯੂਥ ਅਵਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪੋਸਟਰ ਮੁਕਾਬਲੇ

ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯੋਗਾ ਦਿਵਸ

ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਐਨ.ਐਸ.ਐਸ., ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਸਪੋਰਟਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯੋਗਾ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸਾਇਕਲ ਰੈਲੀ, ਭਾਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ ਅਤੇ ਨੁੱਕੜ ਨਾਟਕ

ਸਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਵਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਾਇਕਲ ਰੈਲੀ, ਭਾਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ ਅਤੇ ਨੁੱਕੜ ਨਾਟਕ ਕਰਵਾਏ ਗਏ।

ਸੈਮੀਨਾਰ

ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ 75 ਵੇ ਮਹਾਉਤਸਵ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ 'ਸਾਇਬਰ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦਿਵਸ' ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਡਾ. ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਤਿਵਾੜੀ (ਡੀਨ ਅਕਾਦਮਿਕ ਮਾਮਲੇ) ਸਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਵਕਤਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਡਾ. ਅਭਿਨਵ ਭੰਡਾਰੀ ਅਤੇ ਚਰਨਜੀਵ ਸਿੰਘ ਸਰੋਆ ਨੇ ਸਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਇਸ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਖੂਨ-ਦਾਨ ਕੈਂਪ

ਮੈਗਾ ਵਲੰਟੀਅਰ ਬਲੱਡ ਡੋਨੇਸ਼ਨ ਡਰਾਇਵ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਐਨ.ਐਸ.ਐਸ., ਸਪੋਰਟਸ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ. ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਖੂਨ ਦਾਨ ਕੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਕੈਂਪ ਦਾ ਰਸਮੀ ਅਗਾਜ਼ ਡਾ. ਪਰਨੀਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਡਾ. ਗੁਰਮੇਹਰ ਢਿਲੋਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਰਮਾ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਕਾਲਜ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਖੂਨ ਦਾਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਰੈਲੀ

ਐਨ.ਐਸ.ਐਸ.ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪਰਾਲੀ ਨਾ ਸਾੜਨ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਸਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਰੈਲੀ ਕੱਢੀ ਗਈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰਾਲੀ ਨਾ ਸਾੜਨ ਬਾਬਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਚਾਨਣ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਤਕਰੀਬਨ 60 ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੇ ਨਜਦੀਕੀ ਪਿੰਡ ਫਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਰਾਜਗੜ੍ਹ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦਿਵਸ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦਿਵਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਸਬੰਧੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਗਈ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਰਮਾ ਸ਼ਰਮਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇ ਕੇ ਦੌੜਾਂ ਦਾ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ 73 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ।

ਆਕਾਸ਼ ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦਿਹਾੜੇ ਸੰਸਦ ਭਵਨ ਦੇ ਸੈਂਟਰਲ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਸੂਬੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ

ਰੋਡ ਸੇਫਟੀ ਪੋਸਟਰ ਮੁਕਾਬਲਾ

ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਰੋਡ ਸੇਫਟੀ ਪੋਸਟਰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਟਰੈਫਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵੋਟਰ ਦਿਵਸ

ਮਿਤੀ 25.01.2023 ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵੋਟਰ ਦਿਵਸ ਤੇ ਪੋਸਟਰ ਅਤੇ ਸਲੋਗਨ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। NSS Volunteers ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਲੋਕਤੰਤਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਵੇਸਟ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਸਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ

ਮਿਤੀ 10.02.2023 ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੁੱਧਤਾ ਸਬੰਧੀ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਠਾ ਕਰਕੇ Volunteer ਦੁਆਰਾ ਬੂਟੇ ਲਗਾਏ ਗਏ।

ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਔਰਤ ਦਿਵਸ

ਮਿਤੀ 11.03.2023 ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਔਰਤ ਦਿਵਸ (Y-20 ਦੇ ਤਹਿਤ) ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ Health and well being of girls ਮੁਹਿੰਮ ਅਧੀਨ Blood Testing Camp ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਡਾ. ਪਰਨੀਤ ਕਾਹਲੋ ਨੇ ਮੁੱਖ ਵਕਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਿਚ 60 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਬਲੱਡ ਸੈਂਪਲ ਦਿੱਤੇ।

ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਮੁਕਾਬਲਾ

ਮਿਤੀ 16.11.2022 ਨੂੰ ਜਨਜਾਤੀ ਭਗਵਾਨ ਬਿਰਸਾ ਮੁੰਡਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਦਾ ਮੰਤਵ ਭਗਵਾਨ ਬਿਰਸਾ ਮੁੰਡਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਨਜਾਤੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸੀ।

ਇਕ ਰੋਜ਼ਾ ਕੈਂਪ

ਮਿਤੀ 26.11.2022 ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਇਕ ਰੋਜ਼ਾ ਕੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਾਲਜ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਅਤੇ 115 ਬੂਟੇ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ.ਰਮਾ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਹੌਂਸਲਾ ਅਫਜਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਬਣਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕੀਤਾ।

ਕਾਲਜ ਦੇ ਐਨ. ਐਸ. ਐਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ 3 ਮਈ 2022 ਤੱਕ NSS ਦੇ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਦਾ ਟੂਰ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਟੂਰ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਕਲੰਡ ਗੰਜ, ਚਾਮੁੰਡਾ ਜੀ, ਚਰਚ, ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਏ ਗਏ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਸੁੱਧ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਟੂਰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਭਰਪੂਰ ਸੀ।

ਸੱਤ ਰੋਜ਼ਾ ਐਨ.ਐਸ.ਐਸ ਕੈਂਪ

ਮਿਤੀ-04.04.2023 ਤੋਂ 10.04.2023 ਤੱਕ ਕਾਲਜ ਦੇ ਐਨ.ਐਸ.ਐਸ. ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਪਿੰਡ ਫਰਵਾਹੀ ਵਿਖੇ ਸੱਤ ਰੋਜ਼ਾ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਕੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਕੈਂਪ ਦੇ ਥੀਮ- ਸੱਵਛ ਭਾਰਤ ਅਭਿਆਨ ਤਹਿਤ ਮਿਨੀ ਜੰਗਲ ਪਰੋਜੈਕਟ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਫਰਵਾਹੀ ਦੀ ਸਾਫ ਸਫਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਿਚ 96 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਸ ਕੈਂਪ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੁਨਮਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਹੱਥੀ ਕਿਰਤ ਸਬੰਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਐੱਸ.ਡੀ. ਕਾਲਜ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਐਨ.ਐਸ.ਐਸ ਮਾਣੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਤੂੰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਪਿਛੇ ਰੱਖਕੇ ਸਮਾਜਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਡਾ. ਸੰਜੀਵ ਜੋਸ਼ੀ (ਯੋਗਾ ਟੀਚਰ), ਸ਼੍ਰੀ. ਨਵਦੀਪ ਗਿੱਲ(ਪੱਤਰਕਾਰ), ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਕਾ ਰਾਮ ਵਰਮਾ (First Aid Trainer), ਸ਼੍ਰੀ. ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ(SDM), ਸ਼੍ਰੀ. ਹਿਮਾਸ਼ੰ ਗੁਪਤਾ(SDM) ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 10.04.2023 ਨੂੰ ਕੈਂਪ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੌਰਾਨ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ ਬਰਨਾਲਾ ਸ਼੍ਰੀ. ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਮਲਿਕ ਅਤੇ ਡਾ.ਮਮਤਾ ਸਰਮਾ (N.S.S chief Coordinator, Punjabi University Patiala ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਜੀਤਾ (Director Sports, Punjabi University Patiala) ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੇਕੇ ਐੱਸ.ਡੀ.ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਮੁਕੰਦ ਲਾਲ ਬਾਂਸਲ, ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀ. ਰਾਹੁਲ ਅੱਤਰੀ, ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀ. ਭੂਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਕੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਸਟਾਫ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

NCC

NCC Cadets Participating in District Level Independence Day parade at Kala Mehar Stadium Barnala

NCC Cadet CPL Palak attended Independence Day Camp, New Delhi from 01 August to 16 August 2022. This camp was conducted by DG NCC New Delhi for participation in National Level Celebration of Indian Independence Day at Red Fort Delhi

NCC Cadet CPL Palak Participated in Independence Day Parade at Red Fort New Delhi

Blood Donation Camp.

A Blood Donation Camp was organized by Department of NCC, NSS & Sports on 30 Sep 2022, on the occasion of the Birth Anniversary of Shaheed Bhagat Singh with the aim of developing the enthusiasm of community service in volunteers.

Sawachhta Abhiyan

To develop the consciousness of cleanliness among the students through institutions throughout India, NCC Cadets Participated in Sawachhta Campaign on 21st March 2023

Pre Commission Course

NCC Officer Lt. Manjeet Singh completed the PRCN Training Course (Pre Commission Course) at the Officers Training Academy, Kamptee, Nagpur, Maharashtra from 13 August to 22 Oct 2022.

Meeting with Lt. Col. Girish Datt during Basket Ball match in OTA Kamptee.

Firing Practice

Firing practice for NCC Cadets at the firing range of 2 R & V BN Ghudha. It was basic firing practice for the NCC Cadets to attend the Annual Training Camp.

Annual Training Camp

NCC Cadets Attended Annual Training Camp ATC-116 at Deon, Bathinda from 31 August to 07 September 2022. It is the basic eligibility for 2nd and 3rd year NCC cadets for appearing in the NCC Exams.

Republic Day Parade

NCC Cadets Participated in Republic Day Celebration March Past Parade at District level.

Constitution Day

NCC Dept. celebrated 'Constitution Day' on 26th November 2022. An oath was taken of Preamble of the Constitution. A Lecture was delivered by Dr. Satpal Kaur, Associate Prof in History, S D College Barnala.

YEP In Republic Kyrgyzstan

One NCC cadet of the college SUO Akashdeep Bansal attended the Youth Exchange Program (YEP-2022) 07-14 Dec 2022 in Republic of Kyrgyzstan. He was in the Indian Delegation of 05 Selected NCC Cadets from India to Republic of Kyrgyzstan. The aim of this camp is to develop the international harmony and cultural exchange with other nation.

Run For Unity

'Unity Day' was Celebrated in the memory of the "Iron Man" of India Sh. Sardar Vallabh Bhai Patel on his Birth Anniversary on 31st October, 2023. The main aim is to develop the zeal and passion for the unity and commonness among the youth of the nation.

NCC Day

Being the part of National Cadet Corps, 'NCC Day' was Celebrated on 26 November 2022

Lt. Manjeet Singh Receiving The Merit Certificate From Commandant OTA Maj. Gen. K.J.S. Rathore after completing the Refresher Training Course at Officers Training Academy, Kamptee, Nagpur, Maharashtra from 10th April to 9th May 2023. He stood first in the Merit of Senior Division in Army Wing.

Myriad Hues

A seminar on industrial training was organized by the **Department of Business Management** in collaboration with Infowiz Pvt Ltd, Bathinda on Nov. 21, 2022. Mr Aksay Sharma and Mr Gulbahar Singh were the key speakers of this session. The key speaker Mr Aksay Sharma enlightened the students about various aspects of industrial training. Mr. Gulbahar Singh guided the students about training projects available in Finance and human resource areas. This seminar provided an opportunity to the students to learn the concepts practically.

One Day Seminar on Industrial Training

Seminar on Digital Marketing

A seminar on 'Digital Marketing' was organized by the **Department of Business Management** in collaboration with Solitaire Infosys, Patiala. The key speaker, Mr Jaspreet Singh, HR Head, told the students about various aspects of digital marketing trends i.e SEO, Email marketing and social media content generation. Ms Chahat Arora discussed career opportunities available in digital marketing sector. A hands on training session was also conducted during this seminar.

Under '**Nasha Mukat Bharat Abhiyaan**' a special lecture was organised by NCC Department under the guidance of Dr. Manoj Kumar, CTO, NCC. Dr. Vandana Kukreja, Head, Deptt. of B. Voc MLMDT was the key speaker, who made the students aware about the evil effects of drugs.

An **Orientation Programme** was organised by the **BIS Club** of the college in collaboration with the Bureau of Indian Standards, Chandigarh. Under the mentorship of Dr. Sanjay Kumar Singh, more than hundred students participated in this programme. The Key Speaker, Er. Suresh Jain, made the students aware of how to examine original and fake products in the market.

A **Standard Writing Competition** was also organised by the BIS Club in which students participated with great fervour.

Students of the Department of Commerce at Dalhousie and Khajjiar

Celebrating Environment Day by planting trees in the college campus

Sanyam and Nikita Secured First position in Inter-College Quiz Competition organised by Guru Nanak College, Budhlada on the occasion of 'English Language Day'

NSS Program Officers and volunteers participating in 'Cycle Rally' on World Environment Day

Prachi, Navdeep and Kusumanjali, 1st position in Quiz Competition in Inter-college Chemistry Festival held at Govt. College Sangrur

Gursharan 1st position in Poetical Recitation in Inter-college Chemistry Festival held at Govt. College Sangrur

Overall Champion - Zonal Youth Festival

Dream, Dream Big.
Remember,
you have within you the
strength,
the patience,
and the passion
to reach the
stars

S.D. College

BARNALA
(NAAC ACCREDITED)